

DIJOUS BO un fet històric

Gabriel Pieras Salom

Pep Coll Terrasa

Miquel Llompart Seguí

Gabriel Pieras Salom - Pep Coll Terrasa - Miquel Llompart Seguí

DIJOUS BO

un fet històric

CL INC

Sig. D 7388

R. 23.676

INCA
2002

NO PRESTEC

DIJOUS BO *un fet històric*

© del text: Gabriel Pieras Salom

© de les il·lustracions: Associació Filatèlica d'Inca

Edita: Associació Filatèlica d'Inca
amb la col·laboració de Gràfiques Mallorca

Primera edició: novembre de 2002

Amb el suport de l'Ajuntament d'Inca
Àrea de Cultura, Educació i Esports

Correcció lingüística: Mª Antònia Picó Bonafè

Disseny, composició i impressió:
Gràfiques Mallorca - Inca - Tel. 971 50 14 02

Dipòsit legal: PM-01932-2002

ISBN: 84-95694-53-0

PRÒLEG

Inca, la capital de la comarca del Raiguer, és sens dubte una de les principals poblacions de l'illa de Mallorca. Aquesta importància li ve donada per la seva posició rellevant innegable en el marc de la geografia insular, per la seva història, pel seu desenvolupament econòmic, pel seu patrimoni cultural, etc. Inca és un dels pobles emblemàtics en el conjunt de Mallorca. La *Crònica* reial de Jaume I relata que Inca era el nucli de població més populós de la Part Forana de Mallorca, la qual cosa significa que a l'època musulmana ja sobresortia pel número dels seus habitants.

En el terreny de l'economia és de destacar per una part el desplegament industrial que assolí notable expansió en especial al llarg del segle XX, i per altra part el desenvolupament comercial que té el seu màxim exponent en el mercat setmanal del dijous i en les fires, sobretot les de tardor.

Des del punt de vista històric el mercat i les fires d'Inca tenen una gran importància tant en l'aspecte econòmic com social. La fira del DIJOURS BO és una fita en el calendari festiu de Mallorca. La cita anual del DIJOURS BO és esperada amb il·lusió i alegria, per nins i majors. Hi acudeix molta gent des dels quatre punts cardinals de l'Illa, un tragí constant per admirar tant mercaderies i objectes tradicionals com els més innovadors. Tots s'hi troben i tot s'hi troba.

La ciutat aprofita l'esdeveniment per organitzar actes culturals, recreatius, esportius... a balquena. Es tracta d'un escenari únic que no torna a obrir-se fins l'any vinent.

De l'antiguitat i importància del mercat i de les fires d'Inca cal remuntar-se, sembla, a l'època en què el lloc era conegut per Inkan, durant l'etapa de domini musulmà.

A 15 de les calendes de maig de 1269, Pere de Caldes, escrivà de l'infant Jaume, futur Jaume II, copiava de l'original depositat a la Casa del Temple el *Llibre del Repartiment* de Mallorca escripturat el 1232. En aquesta versió, en català, de la partició de Mallorca arran de la conquesta apareix la més antiga referència d'un mercat a Inca. En el foli 4v es troba la següent anotació:

Alcariat Azoch, VII jovades, e és del senyor Rei e dóna-la al Infant.

En llengua àrab *al-qaria al suq* significa alqueria del mercat i d'acord amb els costums de l'època musulmana els mercats rurals, dispersos per les comarques, es celebraven en diferents dies de la setmana. Es desconeix si a Inca aquest dia era el dijous, però les coses bones segueixen sempre les millors tradicions.

Ja de finals del segle XIII consta bastant documentació referida al mercat. Durant el segle XIV també són abundants les notícies sobre l'activitat mercantil de la vila. Un document del 25 d'octubre de 1375 indica que es celebrava en dijous, el dia de la setmana que ha sobreviscut al llarg dels anys.

A partir d'aquestes dates es consoliden els diferents aspectes de la infraestructura comercial, molts dels quals van a mantenir-se durant segles. És així com apareixen en la documentació els termes de *pes de la Quartera*, *pes i mesuratge*, *quartera* entre molts altres i fins i tot el càrrec de *mostassaf* per procurar el bon funcionament de tot allò concernent a la mercaderia.

Sovint la documentació medieval es fa ressò de venedors i comerciants, de menestrals i els seus obradors. Està provada l'activitat de teixidors, gerrers, ferrers, fusters, sastres, sabaters, etc. Gran part de la seva producció seria venuda en el mercat setmanal i molt més a les fires anuals.

La "rivalitat" amb les fires de Sineu i de Lluçmajor, no desbaratà el camí cap a la consolidació de les d'Inca, sobretot la del DIJOUS BO.

Amb el pas dels anys les fires han anat actualitzant-se incorporant nous ingredients als productes agropecuaris i artesanals.

Comerciants i menestrals han estat protagonistes d'excepció de la història d'Inca sense descuidar, emperò, el noble treball dels camperols.

La que fóra durant segles vila d'Inca, el 1900 aconseguí el títol de ciutat atorgat per la reina regent Maria Cristina en reconeixement d'uns mèrits que l'avalaven per a la consecució de tal honor. La nova ciutat creix, es desenvolupa, i tot plegat repercuteix en les seves gentes i en la vida social i cultural. La fira per excel·lència, la del DIJOUS BO, també es veu afavorida.

El 1900 l'Ajuntament estableix un premi d'investigació sobre els inicis i expansió de les fires. La corporació municipal ha anat involucrant-se cada vegada més en la celebració editant programes i fulletons amb escrits sobre diferents temes però tots ells tenen per denominador comú el DIJOUS BO.

Malgrat tot, mancava una obra que oferís una visió de conjunt partint dels orígens fins a l'actualitat. Sortadament, ara, es disposa d'un llibre en el qual s'ha recollit gran quantitat d'informació històrica relativa a la gran fira.

L'Associació Filatèlica d'Inca ha tengut la bona iniciativa d'impulsar la publicació d'un llibre on comparteixen protagonisme els documents històrics amb una interessant documentació gràfica referida als distints mata-segells especials commemoratius del DIJOUS BO dedicats a la ciutat.

El llibre de Josep Coll Terrasa, Miquel Llompart Seguí i Gabriel Pieras Salom suposa una fita a partir d'avui en la bibliografia d'Inca, una obra d'aportació de dades i més dades sobre l'esdeveniment comercial i festiu que dona vida intensa a la ciutat durant uns dies de mitjans novembre.

El nom d'Inca és conegut, per damunt de tot, pel seu DIJOUS BO, fira de tan llarga tradició, que segur constitueix una de les senyes d'identitat per a la ciutat i la seva gent. Gràcies al treball dels esmentats autors aquestes mateixa gent i altres, podran conèixer molt millor els orígens i el significat del DIJOUS BO en tots els seus aspectes i manifestacions.

Maria Barceló Crespí

Professora Titular d'Història Medieval. UIB.

SALUTACIÓ

La publicació que teniu a les vostres mans i que de ben segur serà de l'agrat de totes les inqueres i els inquers representa l'esforç de moltes persones que han impulsat una iniciativa històrica pels anys de la nostra ciutat: l'edició del segell commemoratiu del Dijous Bo.

És així que aquest any 2002 representa una fita cabdal en el segle XXI, no tan sols pels molts projectes socials, urbanístics, esportius i culturals que s'estan generant per part de l'Ajuntament d'Inca, sinó també per l'orgull que representa tenir un segell de la nostra fira més important de Mallorca a l'Associació Filatèlia Espanyola.

Com a batle-president de la ciutat d'Inca vull agrair de forma molt especial totes les persones i entitats que han col·laborat en la redacció i publicació d'aquest exemplar: en primer lloc, a la tasca i labor que any rera any realitza l'Associació Filatèlia d'Inca per tal de promoure la història del segell un dia tan assenyalat per tots nosaltres com el Dijous Bo. Moltes gràcies de tot cor.

En segon lloc, al capital humà que ha redactat, dissenyat i publicat el segell i el llibre dedicat a conèixer la història del Dijous Bo des d'un caire històric, és a dir, fent memòria de les diferents generacions d'inqueres i d'inquers que han lluitat fins a dia d'avui perquè la fira de les fires de Mallorca sigui el centre comercial per un dia.

El segell representa simbòlicament la modernitat de la ciutat d'Inca que, a partir del dia 4 de novembre, obre les seves fronteres per donar a conèixer a tot el món els nostres símbols més emblemàtics, uns records i unes vivències que prenen caràcter amb la tradicional "senalla" que representa l'esperit d'intercanvi de productes, vivències, idees, en definitiva, el caràcter del nostre Dijous Bo.

Finalment, m'agradaria acabar amb unes paraules de desig, amb un missatge per a totes les persones que vinguin a gaudir del Dijous Bo d'enguany i els d'un futur: gaudiu d'una ciutat capital de comarca que ha tingut l'oportunitat històrica aquest 2002 de veure complert un anheli, la posada en marxa del segell del Dijous Bo, una fita importantíssima de la qual tots ens hem de sentir orgullosos.

Cordialment,

Pere Rotger i Llabrés

Batle-president de la ciutat d'Inca

PRESENTACIÓ

Les Fires i el Dijous Bo representen una tirallonga de segles on molts d'inquers i d'inqueres han dedicat esforços i lluites per aconseguir una imatge dinàmica i activa d'una ciutat com és Inca. La Història del Dijous Bo que teniu a les vostres mans és el resultat de l'activitat productiva de molts sectors: un dels primers, el de la pell i el del calçat, trets distintius de la nostra ciutat i imatge de promoció industrial de primer nivell internacional.

L'Ajuntament d'Inca a través de l'Àrea de Cultura i Educació han editat aquest volum que repassa la personalitat social, econòmica, industrial, cultural i agrícola de la fira de les fires de Mallorca. Hem d'agrair sincerament a l'Associació Filatèlica d'Inca, en especial als Srs. Josep Coll i Miquel Llompart la seva inquietud i gran treball per dur a terme l'edició del segell commemoratiu del Dijous Bo tan nostrat, com també, a totes les persones que han treballat en la redacció del mateix, el nostre cronista oficial el Sr. Gabriel Pieras i Salom i el dissenyador del segell, Sr. Jaume Falconer.

Com a regidora de Cultura i Educació de l'Ajuntament d'Inca vull manifestar a tota la ciutadania d'Inca que valorin i apreciïn la tasca realitzada fins a dia d'avui per totes les persones i institucions que han realitzat aquest projecte, tan important per a la història d'Inca i Mallorca: l'edició per part de la Filatèlia Espanyola d'un segell commemoratiu del Dijous Bo d'Inca.

Finalment, aprofito les paraules d'aquesta avinentesa per desitjar un Bon Dijous Bo 2002 a totes les persones d'Inca que amb el vostre esforç i sensibilitat feis, de cada dia, més gran la cultura de la nostra ciutat.

Joana Rosselló i Morales

Regidora de Cultura i Educació de l'Ajuntament d'Inca

És un plaer per a mi saludar tots els col·leccionistes inquers amb motiu d'aquesta gran efemèride que representa la concessió del segell de Correus dedicat a la fira del DIJOURS BO, que tan merescut té.

Es tracta, aquest segell, d'un nou membre de la ja dilatada família de signes de franqueig dedicats a les Balears i al qual donam una calorosa benvinguda.

Desig felicitar l'Associació Filatèlica d'Inca per la iniciativa de sol·licitar el segell, com també l'Excel·lentíssim Ajuntament d'Inca pel gran suport que li ha prestat per a la seva consecució.

Amb motiu de la presentació del dit segell i durant les festes del DIJOURS BO, l'Associació Filatèlica d'Inca té la intenció d'organitzar la més gran i millor exposició filatèlica que mai no s'ha realitzat a Inca, a la qual desitjam un gran èxit de públic i de qualitat en les col·leccions.

Una abraçada,

Juan Estelrich

Federació Balear d'Associacions Filatèliques

FELICITACIÓ

He estat convidat a la presentació d'aquest llibre i únicament puc fer-la testimoniant felicitacions.

La primera, a la ciutat d'Inca, per la gran distinció que suposa rebre del Servei de Correus l'emissió del segell dedicat al DIJOURS BO, il·lustrat amb la *senalla*, símbol claríssim i representatiu del mercat, motiu principal de la nostra diada, gràcies al qual la nostra ciutat serà, una vegada més, coneguda i reconeguda arreu del món.

La segona, al batle, com a representant de la nostra ciutat, pel seu suport a la nostra labor i pels ànims que, dia a dia, ens ha anat donant i també per haver pres al seu càrrec algunes gestions, per a nosaltres més difícils.

Així mateix, vull aprofitar l'avinentesa per felicitar totes aquelles entitats, associacions, empreses i particulars que ens donaren suport amb la seva adhesió i rubricaren la nostra iniciativa.

Hem de felicitar també, pel gran treball realitzat, el cronista de la nostra ciutat, Gabriel Pieras Salom, pel completíssim informe històric que ha fet d'aquesta gran diada que ha motivat l'emissió del segell; essent peça fonamental de la documentació que s'adjuntava a la sol·licitud, la nostra Associació considerarà oportú i gratificant convertir-lo en l'edició que avui us presentam. Formant part d'aquest informe i de l'expedient tramès, queda constància de la labor de la nostra Associació que, al llarg de 23 anys i col·laborant amb el DIJOURS BO, ha dedicat un sobre i un mata-segells especial, divulgant a tots els col·leccionistes filatèlics aspectes importants i peculiars de la nostra ciutat: personatges, monuments, entitats, costums...

Finalment, la meua darrera felicitació és per al Servei de Correus i per a totes les autoritats que intervenen en la concessió d'aquesta emissió, als quals, en nom de la nostra Associació i de la ciutat d'Inca, vull mostrar-los la nostra satisfacció i agraïment.

Josep Coll Terrassa

President de l'Associació Filatèlica

RELACIONS HISTÒRIQUES DE LES FIRES D' INCA I DEL DIJOUS BO

*IMPORTÀNCIA AGROPECUÀRIA, INDUSTRIAL,
COMERCIAL, GASTRONÒMICA I SOCIAL*

Gabriel Pieras Salom
Cronista Oficial de la Ciutat d'Inca

Inca 2002

UNA EXPLICACIÓ OBLIGADA

Aquesta breu descripció de les Fires d'Inca, posant especial atenció al DIJOUS BO, té un naixement molt especial i circumstancial. El Sr. Josep Coll i Terrasa, juntament amb el batle d'Inca Sr. Pere Rotger i Llabrés, varen comanar-me una informació escrita sobre la importància de les fires d'Inca, fent una especial atenció a la fira coneguda, des de fa anys, amb el nom de DIJOUS BO.

L'Associació Filatèlica d'Inca havia tengut la brillant idea de sol·licitar un segell de correus que representés les nostres Fires i el nostre DIJOUS BO. Es necessitava, doncs, un escrit o informe on es demostràs l'antiguitat i la importància d'aquestes manifestacions. Era, la meua tasca, arreplegar material convenient i que servís per conèixer tal importància. Hi havia poc temps, unes setmanes, ja que el Sr. Rotger havia d'anar a Madrid i havia de dur-se'n la petició i els informes pertinents.

La meua feina, migrada feina, fou la d'arreplegar part de tot allò que fes referència a les Fires i al Dijous Bo. No he estat home de rapidesa a l'hora d'engirgolar un treball i sempre el temps ha estat el meu millor aliat. Però, en aquest cas concret, la rapidesa formava part del joc. Havia de fer l'informe de manera que es pogués demostrar allò que volíem demostrar.

En aquesta breu descripció i aclariment de les Fires podreu comprovar que no és un llibre d'història, ni molt manco, i que és, o al manco ho intent, una primera aproximació a allò que pot arribar a ésser. I aprofitaré l'avinentsa per agrair la feina feta, i ja publicada, del magnífic historiador Sr. Bartomeu Font i Obrador que, amb la seva investigació de les Fires de Lluçmajor, ha donat força i credibilitat a aquest treball de recerca.

Voldria agrair a l'Associació Filatèlica d'Inca i al Sr. Pere Rotger, batle d'Inca, la seva confiança i el seu aprecí. Serà, el que llegireu a continuació, una aproximació del que suposa per Inca el temps de fires. Serà una eina de suport i inici d'altres tasques més acurades i amb l'ajuda del temps, sempre tan necessari als investigadors. I, com sempre escriuen els historiadors i investigadors locals dels pobles de Mallorca, *perdonau la manca d'informació, perdonau la poquedat, la manca de rigor; però lloau la intenció i el desig de treballar per acostar el nostre passat al present per assegurar un futur, que m'agradaria fos millor que el d'ara. Sempre podem mirar més lluny, dins l'infinit soberg de la vida.* Pot ser també, com escriví el Fill Il·lustre d'Inca, mestre Miquel Duran i Saurina, en un del seus millors sonets, una obra fruit de l'amor envers Inca, el seu i meu poble, de la nostra CIUTAT.

Roelles

Dins el camp abandonada
floreix l'encesa roella.
No la cull la jovencella,
que ama la flor perfumada.

Mes l'infant l'ha afalagada
per esser senzilla i bella.
Pobra flor! dins la gavella
el segador l'ha esflorada.

Al sementer de ma vida
qualque roella ha florida
d'humil i roenta flor.

Amic, que escoltes mes troves
no les rebutgis per pobres
que són esqueis del meu cor.

(Miquel Duran Saurina. *Flors de roella*. MCMXXII)

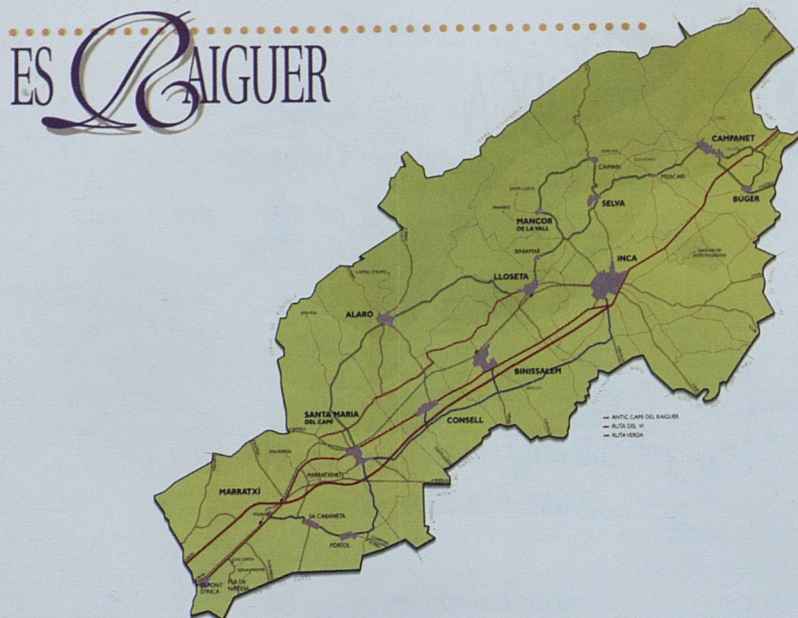
El segell que representa el nostre DIJOURS BO, aquest Dijous BO d'Inca i Dijous BO de Mallorca, és aquí. Alegrem-nos, que hi ha motiu!

SITUACIÓ

L'illa de Mallorca està situada a la part oest de la mar Mediterrània. La seva extensió és de 3.640 kilòmetres quadrats repartits en 60 municipis. Els municipis que tenen costa són els més coneguts a causa de la influència del turisme i per la bellesa de les seves platges. Però és a l'interior de l'illa on s'alena i batega la vertadera màgia de Mallorca. A l'interior és important el paisatge, l'art, la cultura, l'artesanía, els costums i la no menys menyspreable gastronomia.

Mallorca està dividida geogràficament en comarques. Una d'elles, EL RAI-GUER, és una de les zones de l'interior amb un determinat caràcter i unes determina-des circumstàncies que la fan atractiva, treballadora, inquieta i posseïdora de valors que en altres llocs ja han desaparegut i han estat engolits pels milions de turistes que visi-ten l'Illa. La comarca del Raiguer està situada a la part oriental de l'illa de Mallorca entre la serra de Tramuntana (imponent serra amb alçades de més de mil metres) i el Pla (la part més plana i central de l'Illa). Ofereix un dels paisatges més variats i bells: la majestuositat de les muntanyes i la grandiosa gamma de colors del Pla.

Conformen la comarca del Raiguer onze municipis: Marratxí, Santa Maria, Consell, Binissalem, Alaró, Lloseta, INCA, Mancor de la Vall, Selva, Campanet i Búger. Tot l'entorn geogràfic fa que sigui una de les comarques més atractives de l'Illa, gràcies a la màgia de les muntanyes i els ja citats colors que ofereix el Pla.

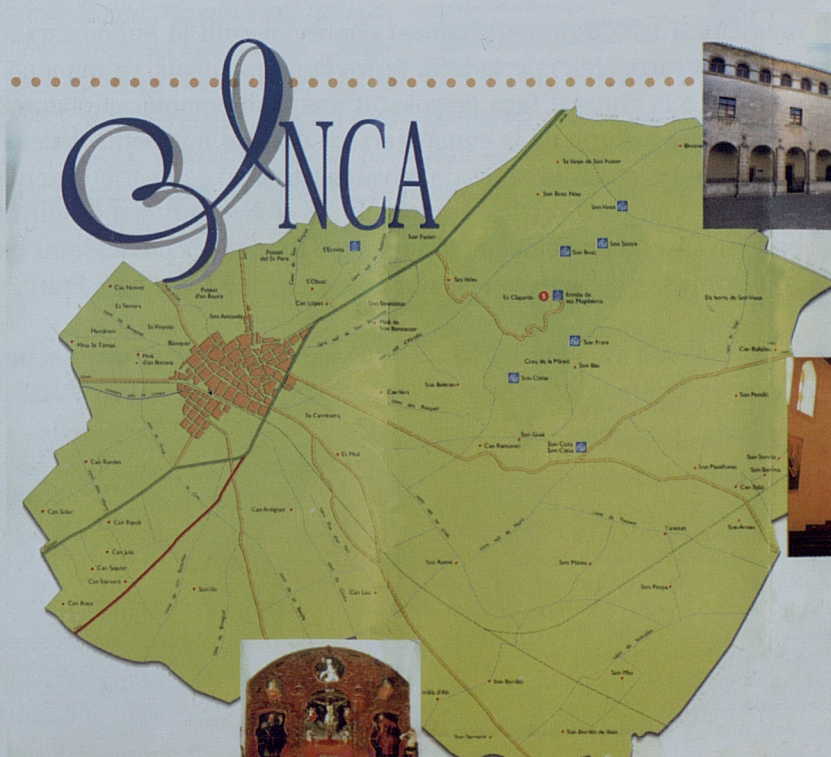
El fet d'haver estat una de les zones amb més població de Mallorca ha fet que el seu llegat històric sigui el més ric de l'Illa. Aquesta comarca també és molt coneguda per l'artesania popular que genera: ceràmica de Marratxí; vi amb denominació d'origen, a Santa Maria, Consell i Binissalem; teixits i sabates a Santa Maria i Lloseta; sandàlies d'espart, ganivets i embotits a Consell; ceràmica i sabates, realitzats amb mètodes tradicionals a Alaró i Mancor de la Vall; el vidre i les coves naturals a Campanet; les culleres de fusta i els picarols i esquesles de Búger; les sabates, la pell i les FIRES a Inca; els objectes de ceràmica, la pell i l'oli a Selva.

Quant a l'arquitectura, es pot dir i assegurar que cada un dels pobles que conformen el Raiguer, tenen uns motius i unes construccions diferenciadores i unes construccions que els motiven. D'aquí que puguem destacar el castell d'Alaró de l'època islàmica, el nucli antic de Binissalem declarat, en conjunt, d'interès historicoartístic, el puig de Santa Magdalena i les seves instal·lacions religioses d'Inca, els racons urbans i rústics de Binibona de Selva, de Marratxinet i de Marratxí. Segueixen en importància el palau dels comtes d'Aiamans de Lloseta, l'ermita de Son Seguí i el convent de

Mínims a Santa Maria, les coves i l'esglésiola medieval de Sant Miquel de Campanet, les cases, imponents, dels propietaris de la finca coneguda amb el nom de Massanella, de Mancor de la Vall, etc.

INCA. El municipi d'Inca està situat a la part septentrional del Raiguer, i com els altres pobles de la comarca, al peu de la Serra de Tramuntana. Les pujades del terreny són de poca importància, excepció feta del Puig d'Inca (de Santa Magdalena) amb una alçada de 287 metres i el puig de la Minyó, o de la Creu, amb 307 m. També hi ha tres torrents que creuen el territori municipal: el de Massanella, el Rafal Garcès i el de Biniamar. El conegut amb el nom de torrent de Can Tabou és molt conegut i apreciat.

El relleu del Puig d'Inca, és més o menys, de forma rodona i molt accidentat. La vegetació d'aquesta zona del Puig està formada per grans extensions naturals d'ullastres. A la part nord i a la de ponent s'hi congria l'alzina. A un dels vessants del Puig, mirant a la badia d'Alcúdia, es troba la Cova de les rates-pinyades, habitada, fins avui, per infinitat d'animals mamífers d'aquesta casta.

El municipi d'Inca està perfectament connectat amb la millor xarxa viària de l'Illa, a partir de les carreteres i de la línia ferroviària que uneix Palma amb Inca i sa Pobla. Això permet a la ciutat d'Inca disposar d'una fàcil comunicació amb qualsevol lloc de l'Illa. El centre històric de la ciutat s'aixeca damunt una petita cadena de muntanyetes, mentre que les zones urbanes de nova construcció es distribueixen a les bandes planes i baixes. A la zona rústica, camperola, es troben infinitat d'edificacions en disseminat i en gran cases amb abundant terreny, que formen les possessions (son Vivot, son Fuster, son Bordils, Binissetí, son Bosc, son Sastre, son Gual, son Frare, etc.)

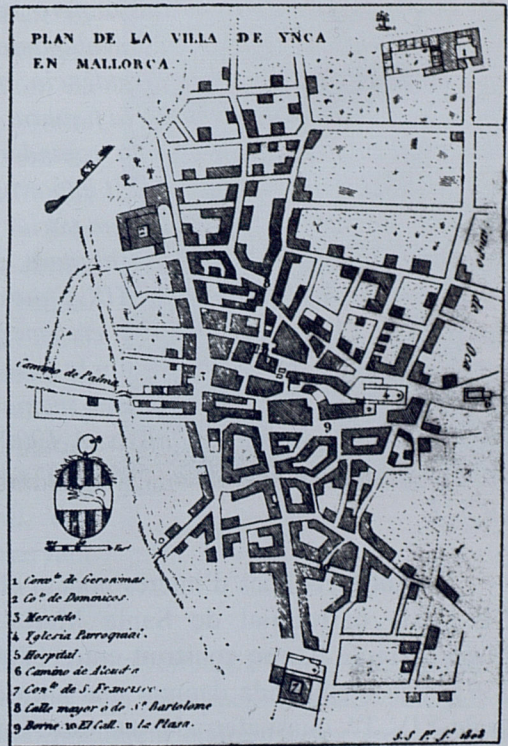
És important una altra breu descripció de la ciutat d'Inca, escrita a principis de la dècada dels anys seixanta del segle XX, a la prestigiosa revista CORT: *Inca està*

* Els plànols de Mallorca, es Raiguer i Inca estan extrets de la guia **Inca. Guia des Raiguer**. Una edició de la Mancomunitat des Raiguer, Govern Balear i Ibatut de l'any 1995, amb fotografies de Jaume Gual, texts de Miquel Pieras Villalonga i Pere Rayó Bennàssar i realitzada per Jaume Trias. Per als texts també s'ha emprat la guia **INCA**, una edició de l'Àrea d'Urbanisme de l'Ajuntament d'Inca. Any 1994. Els texts són de Pere Rayó, Gabriel Pieras i Bernat Amengual. Les fotografies pertanyen a Pere Rayó. El Servei de Normalització Lingüística de l'Ajuntament d'Inca fou la que realitzà la Revisió Lingüística. Igualment s'ha fet ús de la **Guia d'Inca**, de l'any 2000. Una edició de l'Ajuntament d'Inca, amb la col·laboració d'Ibatut i l'Institut Balear del Turisme. Fou dissenyada per Regina Ripoll. Els texts anaren a càrrec de Gabriel Pieras, Joan Pizà i Pere Rayó. Les fotografies pertanyen a Damià Perelló i al Grup Serra. La traducció de la Guia a la llengua anglesa anà a càrrec d'Alexandre Camacho i l'Alemanyà, d'Ingrid Wiltsch.

situada a 29 quilòmetres de Palma, a 25 d'Alcúdia i a 45 de Porto Cristo, això és, lleugerament allunyada del centre de l'Illa. Descansa prop del peu de la Serra principal, en un mantell de terrenys d'al·luvió quaternari que han cobert la fossa que ajuntava les badies de Palma i Alcúdia, vers els miocé superior. Té per fonsç, cap al nord-est, el puig de Massanella i arriben, quasi als seus peus les darrers terrasses pètres de Mancor i de Lloseta.

No obstant quasi tot el seu terreny municipal es troba en el Pla, voltat pels altres termes municipals de Selva, Búger, Sa Pobla, Llubí, Sineu, Costitx, Sencelles, Binissalem i Lloseta. És notable, cap a l'est i a uns quatre quilòmetres, el solitari puig d'Inca amb el seu oratori de Santa Magdalena, antigament atès per ermitans i que, avui, compta amb una modesta hospederia. D'es d'aquesta altura s'ofereix una de les més esplèndides vistes panoràmiques de l'Illa.

El clima és, generalment, un poc càlid en dies molt carregats durant l'estiu i pocs dies de grans fredors a l'hivern. Les tempestes són sempre benignes, quan n'hi ha, no recordant-se massa calamitats públiques. No és abundant en aigües, i és per això que

està tan generalitzat l'ús de cisternes que recollen l'aigua de pluja. Hi ha una font pública (la Font Vella) de la qual brolla molta aigua en el propi terreny urbà i que, a temps antics, bastava per atendre les necessitats de la població. Avui (1961) Inca té 5.851 Hectàrees (58'21 Km²) que constitueix la superfície total del terme.

En els nostres dies no hi ha massa terra cultivada. Ha decaigut el regadiu, els cultius de

cereals, la vinya és minoritària però amb pressentiments de major desenvolupament, els ametllers també van en decadència, així com les oliveres, els garrovers, la figuera, les plantes tèxtils, els fruiters i la ramaderia. Tots aquests productes foren molt importants en temps passats, però avui podem parlar de la continuació de la indústria sabatera, tan important a finals del segle XIX i durant quasi tot el XX. Avui la indústria en general, així com el comerç i els serveis, són la base de la nostra economia. En aquests moments Inca té més de vint mil habitants. A 1900 la població era de 7.579, a 1950 en tenia 12.522.

Entre els llocs d'interès podem citar l'Església parroquial de Santa Maria la Major, temple barroc construït entre 1706 i 1893. Fou reedificada damunt una altra del segle XIV. Té, quasi aferrada, una torre-campanari iniciada a mitjan segle XVI i acabada el segle següent. També cal destacar el magnífic retaule de Joan Daurer, signat el 1373. És important el Monestir de Sant Bartomeu, habitat per monges jerònimes de clausura (Les monges tancades). És un bell edifici del segle XVI amb una gran quanti-

Foto: RAMON - 2002

tat de valuosos i bons retaules i altres obres d'art. Es pot visitar l'església i el claustre amb les seves distintes parcel·les i que avui s'està rehabilitant, de l'antic convent de Sant Domingo, fundat el 1606. Tampoc no es pot menysprear l'antic convent de Sant Francesc, construït a finals del segle XVIII. Els Pares Franciscans arribaren a Inca l'any 1325. S'hi conserva un bellíssim claustre (S. XVIII) de forma quadrada i amb set arcs campanals per banda. Conserva el convent una bona quantitat d'art en el seu interior, amb molts obres importants. També es pot visitar l'Ajuntament, el Casal de Cultura, la Quartera, les places Mallorca, de la Llibertat, d'Orient, de l'Església i els carrers Major, Comerç, Bisbe Llompart, Gran Via de Colon, Call, etc. Forma un conjunt artístic i harmònic, conservant algunes restes de la vila medieval.

Foto: RAMON - 2002

Són de visita obligada els antics molins fariners, situats a la part més alta de la ciutat. També són importants els Cellers, llocs per a la maduració i conservació del vi inquer, avui convertits en elegants restaurants. Igualment podrem veure cases pairals

Foto: RAMON - 2002

que es construïren durant els segles XVI, XVII i XVIII. Alguns altres edificis ensenyen i mostren les influències dels nous corrents arquitectònics de l'època de principis del segle XX. Són importants can Fluxà, can Mir, can Ramis, ca n'Amengual, can Florencio, can Janer, el Mercantil, la Rectoria, els Pòrticos, el Centre Parroquial (antiga fonda Domingo), etc. Pel que fa als productes típics de la ciutat citarem les galletes d'Inca, els congrets (pastissos que realitzen les Monges Jerònimes) el torró i les ensaïmades. Pel que fa a productes no alimentaris podem citar la indústria del calçat i quasi tots els productes elaborats en pell: vestits, bolsos, regals i objectes de tot tipus. Des de fa alguns anys, aquesta feina emprant pell, ha donat molt per parlar i escriure en quasi tot el món. També és sim-

portant la indústria i artesanía dels gerrers, terrissers, que realitzen bells treballs com vaixelles pintades i decorades, siurells i plats decoratius, etc.

Les festes més importants són els Foguerons de sant Antoni i de sant Sebastià, el Pancaritat a Santa Magdalena, les dedicades als patrons Abdon i Senén, la de Santa Maria la Major i, com és natural i lògic, LES FIRES I EL DIJOURS BO.

HISTÒRIA. Resum

Les troballes prehistòriques ens demostren l'antiguitat d'Inca. El seu nom pre-romànic, segons lingüistes i historiadors, així ens ho confirma sobradament. El descobriment d'una làpida romana a la Font Vella, en l'antiquíssim Camp d'Oca, avui plaça del Bestiar, ens configura una època llatina iniciada amb l'arribada a Mallorca de Quintus Caecilius Metellus, l'any 123 abans de Crist.

Talment com en molts altres llocs, hi ha una gran llacuna en la nostra història i botant segles arribam a la dominació islàmica. Inca, durant aquest període que acaba amb la conquesta de Mallorca per Jaume I, el 1229, és un dels dotze districtes o mercats en què apareix dividida l'illa. El seu nom era INKAN i podem justificar que la població ja era molt nombrosa com queda reflectit en el *Llibre dels Feits*, redactat pel mateix rei, Jaume I, el Conqueridor, quan escriu que la població Inchae és la més gran de les alqueries de Mallorques.

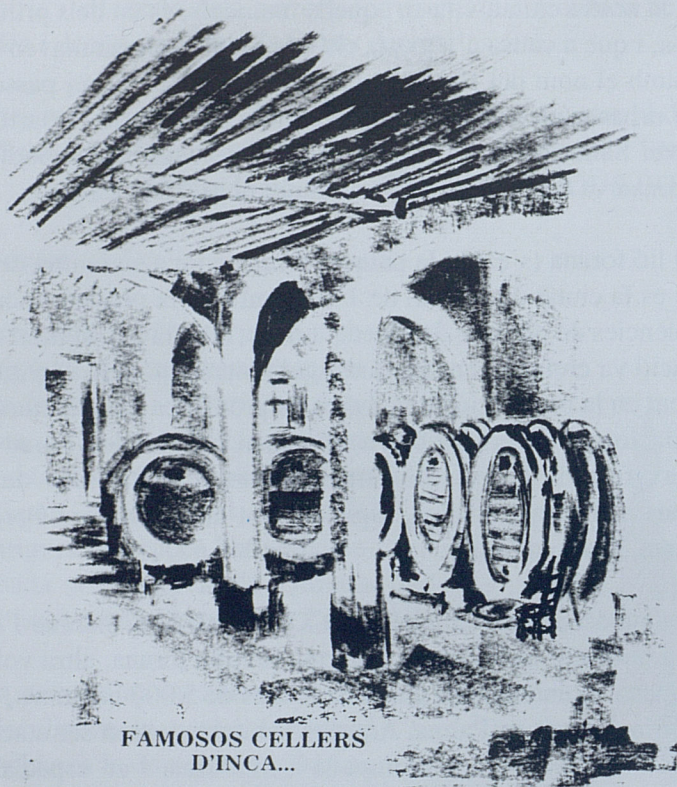
Durant molts anys, a causa també de la situació, creuer de camins reials entre les badies de Palma i Alcúdia, juntament amb la riquesa de les terres, creix de forma insospitada i es converteix en lloc de reunió o vivenda de molta gent arribada de Catalunya, Aragó i d'altres llocs de la conca mediterrània. Serà

l'any 1391 quan la nostra ciutat, vila en aquells moments, és un dels principals focus de la rebel·lia forana, i que a causa d'aquesta els jueus, els quals habitaven una zona apartada, coneguda amb el nom del Pascolet, per manament del Virrei passen a viure dins la mateixa zona urbana, entre el convent dels franciscans i de la parròquia de Santa Maria d'Inca, avui Santa Maria la Major, per a la seva millor comoditat i seguretat. Encara avui es conserva dit carrer i amb el mateix nom, "Del Call".

La rebel·lió forana (s'entén la paraula forana com a sinònima de tota la part de Mallorca que no és la ciutat de Palma) de 1450 també es fa present Inca i s'ha d'atendre a les conseqüències de pèrdues de diners, homes, honors i estabilitat social. Això no obstant, la població va creixent, encara que sigui lentament, però segura i decidida. És de notar l'augment en la producció de vi, cereals i productes manufacturats. Els gremis, o sigui les associacions d'obrers arriben a cotes mai imaginades. Seran importants els gremis dels ferrers, fusters, gerrers, sabaters, teixidors, etc. Els escuts dels gremis anteriors estan gravats a distints retaules, especialment en el de Sant Pere de l'església parroquial de Santa Maria la Major.

La Germania del primer terç del segle XVI vendrà a disbaratar l'avançament de la gent d'Inca. La població és castigada i la gran revolta forana, altra volta, costa vides i hisendes. En aquests moments Inca gaudeix de més de 5.000 habitants, essent la segona població de l'Illa després de Palma. Aquests habitants tornen ser atacats i quasi aniquilats amb la pesta bubònica desenvolupada a Mallorca, i en especial a Inca, l'any 1652. Des d'aquesta data i aquesta circumstància el poble queda quasi paralitzat i costarà molts anys, moltíssims, que es recuperi i torni agafar l'antic ritme i l'antiga prosperitat. Durant anys i anys la població no arriba a superar els dos mil habitants. A principis del segle XVIIIè ja es notarà una petita pujada econòmica i social. Es renoven els temples de Santa Maria la Major, de Sant Francesc i de Sant Bartomeu, seguint després les obres de sant Domíngue.

FAMOSOS CELLERS
D'INCA...

Quan Inca és nomenada Cap del Partit Judicial, el 1833 comença un lent però segur aixecament, una pujada. Els Jutjats de Primera Instància, el Registre de la Propietat, l'important número de metges, apotecaris, procuradors, missers, professors, etc. ajuden al creixement. La milícia també té la seva part de glòria. L'arribada del ferrocarril a Inca des de Palma el 1875, serà decisiva pel desenvolupament de la indústria i del comerç locals. El poble, anys adormit, pareix ressuscitar de les seves pròpies cendres i va envant en tots els sentits. Augmenta la indústria, es desenvolupa el comerç, la cultura agafa força i s'aspergeix, neix l'associacionisme, l'artesanía retorna, els edificis públics omplen trasts buits i abandonats. Es fa camí.

En data de 13 de març de 1900, la Reina Regent, Dona Maria Cristina d'Absbourgo i Lorena, en nom del seu fill D. Alfons XIII, signa el nomanament que donarà la categoria de CIUTAT a la vila d'Inca. *El Rey (q.D.g.) i en nom seu la Reina Regent del Regne s'ha dignat expedir mitjançant aquest Ministeri el Reial Decret següent: volent donar una prova una prova del meu Reial Apreci a la vila d'Inca de la província de les Balears, per l'augment de la població, el creixent desenvolupament de la seva agricultura, indústria i comerç i constant adhesió a la Monarquia, en*

nom del meu August Fill, el rei D., Alfons XIII i com a Reina Regent del Regne, vénc a concedir-li el títol de CIUTAT. Donat al Palau als 13 de Març de mil nou-cents. Maria Cristina. El Ministre de la Governació, Eduardo Dato.

Aquesta seria, explicada de manera molt breu, la ciutat d'Inca que té en el seu interior més profund un entranyable amor a les seves fires, heretades dels majors i conegudes des de temps immemorials. Són, les fires, importants pels habitants d'Inca que les amoixonen, les cuiden i les han anat regenerant i posant al dia segons cada situació històrica, social, econòmica i política. Tres fires en tres diumenges seguits. Tres fires que s'inicien el diumenge següent a la festa de sant Lluc (18 d'octubre). Un diumenge de descans firal i per honorar a la Mare dels inquers, Santa Maria la Major, festa des de sempre també inserida dins les fires. El dijous després de la festa de la Verge Maria, arriba la culminació del cicle firal d'Inca, arriba el DIJOURS BO.

FIRES I MERCATS. PART GENERAL

Les paraules fires i mercats, quasi sinònimes en el seu origen, mantenen encara avui una estreta relació ideològica, que creix notablement quan les consideram des del punt de vista legal. Unes i altres són reunions periòdiques i públiques que se celebren en llocs i dies assenyalats i on assisteixen productors i consumidors, per fer els

canvis, diners-productes, amb millor facilitat. Les mateixes denominacions s'apliquen també als llocs on s'han de celebrar aquestes reunions i operacions mercantils. Per tant, les diferències que podem assenyalar entre fires i mercats són tan sols accidentals, quedant reduïdes a que aquestes darreres, solen tenir una major importància i solemnitat que els mercats setmanals pròpiament dits.

Les fires constitueixen mitjans útils de contractació, on es posen en contacte productors i consumidors, estalviant-se la feina de cercar-se; serveixen, a la mateixa vegada, per marcar els preus i anivellar-los; faciliten les transaccions, les demandes, les liquidacions entre els comerciants, les negociacions i els pagaments. Les fires i els mercats vénen de la més llunyana edat, marcant el primer moviment de distribució de productes que s'origina en les societats desenvolupades o en desenvolupament. Com ha dit Spencer, el fet social que donam al nom de fira, és l'ona comercial en la seva forma més primària. Existeixen distints tipus de fires: de bestiar, de ramaderia, agràries, industrials, comercials, de mostres, etc.

Les fires d'Inca, juntament amb el DIJOURS BO, són un conjunt dels apartats anteriors. Són fires actualitzades que conserven els ingredients antics. Podem afirmar que són agropecuàries, comercials, industrials, de mostres, temàtiques i com es veurà, de caràcter totalment social.

**LES FIRES I EL DIJOUS BO D'INCA DE MALLORCA.
BREU HISTÒRIA DES DE L'ANTIQUITAT AL SEGLE ACTUAL.
LA SEVA IMPORTÀNCIA EN LES PARCEL·LES AGROPECUÀRIES,
INDUSTRIALS, COMERCIALS, GASTRONÒMIQUES I SOCIALS**

Entram de ple a les fires d'Inca, amb el seu DIJOUS BO inclòs. Diu l'insigne historiador Antoni Pons quan parla de les fires, en especial referint-se a les de Sineu i Inca:

*La ordenación más importante, y en ciertos puntos, casi definitiva de la administración mallorquina, en orden al **comercio interior**, data del año 1249 en qué el Rey Jaume II firmó día 30 de enero, después de haber rescatado el Reino de manos de los Condes-reyes de Barcelona, que se la habían usurpado, la enmienda a la Carta de Pobladores y a otras franquezas otorgadas a los mallorquines por su señor padre el Rey Jaime I, el Conquistador. Fue una ley muy acertada. Nunca ha conocido Mallorca una época de tanta prosperidad como entonces. De la paz y del orden interior vino la prosperidad y la grandeza exterior; y de aquí radica aquella época en la que nuestras naves paraban en todos los puertos del mundo conocido y tenían cónsules en las ciudades mediterráneas más importantes.*

Basant-nos en les comarques naturals, daten d'aquests temps els més antics i principals mercats i les fires de més solera de l'illa de Mallorca. Exactament en el segle XIII, si parlam de manera categòrica i precisa, comptant amb documentació escrita. Deixarem els mercats musulmans i entrem de ple a les fires partint del món cristià. No sense deixar, però, de banda els mercats àrabs que tant degueren influir dins la nova manera i forma de viure dels primers pobladors catalans, aragonesos, etc. No posam en dubte la importància del mercat INKAN d'ascendències àrabs.

L'historiador Jaume Serra, a la seva obra *Pau Casesnoves i les Germanies a Inca*, apunta la realitat de les fires d'Inca i altres viles importants des del primer moment de la reconquesta i posterior repartiment de Mallorca. La Ciutat de Mallorques, nom amb què es coneixerà la ciutat de Palma, i la Part Forana, o sigui els pobles i viles, entren en unes constants discussions. Palma vol absorbir el producte agrari i manufacturat realitzat per les ciutades viles i no vol pagar els tributs. Vertaderes guerres entre aquests dos éssers així ho confirmen. El 1391, 1450 i 1521 es desenvolupen els grans conflictes. L'historiador ens diu a l'obra anteriorment citada: “... *Els problemes començaren a esclatar quan els forans no es deixaren manipular pels oligarques urbans. Poc a poc havien aparegut fires i mercats (Inca, Sineu, Pollença...)* i en aquestes fires i mercats s'establiren tallers, obradors de productes artesanals que no volien estar baix el control de la Ciutat”.

Una altra nota de l'apreciat llibre segueix aclarint-nos l'antiguitat i importància de les Fires d'Inca. A la pàgina 31 del citat llibre *Pau Casesnoves...*, podem llegir textualment: “A l'any 1463 una sèrie de conspiracions pretenien capgirar el sistema de govern. En una d'aquestes s'intentà assassinar als membres del Govern del Regne aprofitant la seva visita a les fires d'Inca”. Si volem ser rigorosos veurem i comprovarem la importància d'aquestes fires quan els homes del Govern les visiten. Avui en dia, perdura la tradició de convidar totes les autoritats de l'Illa a visitar les Fires.

Els historiadors de Sineu, vila apropiada a Inca i amb unes semblances magnífiques quan parlem de fires i mercats, vénen a demostrar que aquestes i aquests ja estan ben arrelats a la seva vila i que la seva plaça ha estat sempre la coneguda amb el nom de EL MERCADAL. Aquesta plaça es cita en infinitat de documents de vendes, lloguers i altres de caràcter important. Tenen, com segurament teníem els habitants d'Inca, un *Privilegi de mercat de 1306*. Es tracta d'un document antic que porta data de 1392 i consigna l'existència d'un pergamí contenint el Reial Privilegi. Diu així la nota: “... Més una carta reial del rei Jaume, de bona memòria, amb el seu segell penjant del privilegi del Mercadal”. La data d'aquesta carta reial es troba consignada en el *Pla iconogràfic de la vila de Sineu a l'illa de Mallorca*, on es pot llegir això:

“Gaudeix de distints privilegis, entre altres el de celebrar Mercat tots els dimecres i una fira el primer diumenge de maig. Segons consta a la concessió expedida pel rei D. Pere IV d'Aragó a 1306”.

Igualment podem dir d'Inca, amb les mateixes paraules, amb els mateixos termes i canviant les dates. Parlant d'Inca, diria els dijous i seguint amb les fires parlaria dels mesos de maig, d'octubre i de novembre. No conservam aquests Privilegis però sí que podem fiar-nos del document existent a l'Arxiu del Regne de Mallorca (ARM AH 84f. 29v.)

1405, març 07.- El Governador escriu als batles i jurats d'Inca i Sineu dient que els Comendadors i Cavallers de la casa de Santa Maria de Montesa de Sant Jordi d'Alfama, han mostrat una carta o privilegi reial de 15 d'octubre de 1399 atorgant a l'Hospital de dita Cavalleria, confirmant una carta anterior del rei Pere, referent a que dita Casa pugui tenir en cada lloc on, un dia cada setmana s'acostuma celebrar mercat general, un home de jurisdicció reial que reculli els diners, el qual sia no pagador de tot càrrec i contribució. En aquestes dues viles ja hi ha aquest home que recull els diners ja que s'hi celebra un mercat setmanal.

El nostre tema s'enriqueix en el segle XVI. Un llarg i costós procés que s'inicia a la vila de Lluçmajor i que va contra la vila d'Inca, ens dona a conèixer una sèrie de notes i dades que no posen en dubte l'antiguitat de les fires d'Inca. En el volum ter-

cer de la Història de Lluçmajor, escrita per Bartomeu Font Obrador, Cronista Oficial i Fill Il·lustre de la mateixa ciutat de Lluçmajor, ens conta el com i el perquè de les seves fires a costa de les d'Inca. En aquest bell i acurat treball es pot veure amb precisió com els habitants de Lluçmajor volen tenir les seves pròpies fires. Quan aquestes queden concedides, mitjançant Privilegi de l'emperador Carles Vè, els habitants d'Inca es queixen per ser aquesta vila, juntament amb la de Sineu, la que té privilegis des de sempre i, naturalment, se senten perjudicats. Un estudi dels treballs

del Sr. Font i Obrador ens conduirà a conclusions magnífiques de les Fires d'Inca, inclòs naturalment, el DIJOUS BO.

Diu el Sr. Font Obrador que les fonts documentals relatives a la fira (fa referència a la de Lluçmajor, naturalment) són poques, però no per això hem de suposar que les ganes d'aconseguir-les fóra tan sols un assumpte circumstancial i ens ho fa pensar així, precisament el fet d'haver-se suscitat el tema prop de mig segle abans de l'atorgació reial; des de 1490 fins a 1543 hi va haver sempre qui pensàs amb aquesta institució mercantil, d'acord amb les aspiracions altruistes d'allò més estimat del sentiment lluçmajorer de comunicar-se i expandir-se més enllà dels estrictes límits geogràfics del nostre territori, que és qualque cosa major que el mateix concepte de terme.

Convenient serà doncs, conèixer la situació de la vila d'Inca, pel que fa a les Fires, en relació amb la que es volia implantar a Lluçmajor. Aquesta població citada, rep un Reial Privilegi, mitjançant un Reial Despatx, amb data d'1 de maig de 1543. Inca, sentint-se ofesa per aquesta concessió i tement perdre la seva importància, quant a fires, interposa un plet contra la vila que ha demanat a l'Emperador la concessió d'unes fires. Els textos del privilegi firal donat a Lluçmajor està inserit en un pergami existent al despatx de l'Alcaldia en aquells moments en què s'escrivia aquesta Història de Lluçmajor. Medeix 660x382 mm amb una cinta de seda vermella i groga penjant. Tenen, igualment, un còdex manuscrit de 178 folis en lletra curial, amb guardes de pergami que porta el següent títol: "*Per la fira de Lluçmajor: satisfà. Procés original i sentència de les fires de sant Miquel de la vila de Lluçmajor i en contra de la vila d'Inca*".

Passarem, a continuació, a transcriure els textos referits a les fires de Lluçmajor.

HACIA LA CONSECUCIÓN DE LA REAL PRAGMÁTICA DE FERIAS

Las fuentes documentales relativas a nuestra feria son más bien escasas, pero no por ello hemos de suponer que el anhelo de conseguir las fuera sólo asunto circunstancial y nos lo hace pensar así, precisamente el hecho de haberse suscitado el tema algo más de medio siglo antes de la otorgación real; desde 1490 hasta 1543 hubo siempre quienes pensaron en esta institución mercantil, acorde con las aspiraciones altruistas de lo máspreciado del sentimiento Lluçmajorer; de comunicarse y expandirse más allá de los estrictos límites geográficos de nuestro territorio, que es algo mucho mayor que el mismo concepto de término.

Pocos son los nombres conocidos y documentados de los pioneros de la idea, como lo son también los de sus continuadores, hasta conseguir coronar la empresa, pero aún así, fue meritoria aquella generación que durante el reinado de Fernando el Católico y algo más de la mitad del de Carlos I, se dedicó al empeño.

La feria de Sineu no ha sido todavía objeto de estudio; la de Inca, rival de Lluçmajor, tampoco. Ambas, sin embargo, debieron participar en sus comienzos de parecidas condiciones geoeconómicas, sin exclusión de las sociopolíticas. La primera, como cabeza de todas las poblaciones foráneas, en la comarca central de la isla, donde se libraban tempranamente los diezmos reales de Mallorca, desde la época del reino privativo. Y la segunda, antigua de un importante distrito musulmán, situada al pie de la Montaña, en el punto equidistante entre Pollença y la Ciutat, no podía sino tener también su feria, desconociéndose sus antecedentes por falta de documentos históricos.

Lluçmajor figuró siempre entre las villas más populosas del reino, en especial en la centuria del Cuatrocientos; la extensión de su término y su enclave en esta especie de hinterland al mediodía insular; además de su importante riqueza ganadera y sus hombres de reconocida capacidad y experiencia en el agro, debieron susci-

tar el deseo de tener una feria, pensando con las existentes aquí y en otras del Principado, cuyo precedente más lejano podría ser la misma de Barcelona del mes de julio, otorgada por Jaime I el Conquistador. Parece que, aunque sin tradición ferial, los llucmajors tuvieron una gran capacidad de imaginación creadora, al pretender un rescripto real, que sólo la de Sineu tenía.

Se señalan como hitos en el devenir hacia la consecución de la real pragmática: 1) la propuesta del jurado Bernardo Sanoguera al Consejo del 8 de mayo de 1519 ya transcrita y publicada en Hist. Lluc. II, por la que se aspiraba celebrar feria desde San Mateo hasta San Lucas, acordándose buscar los buenos oficios de algún home de be de aquesta terra ante el Emperador y si fuera posible, que se obtuviera privilegio por el precio de 10 ducados; 2) la gestión de Gaspar Vidal en la Corte, en el verano de 1528, con el fin de recabar el justo reconocimiento real a la pretensión de reembolsar al Consejo de Lluçmajor el importe de gastos del ejército o Munición, efectuados antes de combatir y aplastar a los agermanados en el Rafal Garcés, habiendo hecho gestión al mismo tiempo para conseguir el privilegio de ferias, con resultado satisfactorio: Gaspar Vidal asent a la cort ja avia obtes de sa magestat que an la present vile se aga fira y marcat axi com avian donat loch al dit Vidal y 3) la intervención del jurado Miguel Armengol Folquet en la reunión del 16 de julio de 1542, al hacer memoria de la gestión anterior y pidiendo la opinión de los miembros del Consejo, todos han determinat y donada plena potestat al honorable en Miquel Armengol Fosquet y Bertomeu Julia jurats sobredits de concordar ab alguna honrada persona le qual tingue lo carrech de haver dite fira y mercat de Se Maiestat en le present vile y que le dite fira sie quiscun any duredora del die de Sant Francesch fins al die de Sant Luch y lo mercat que sie lo dimecres de quiscuna semmane per le qual fire y mercat los dits honorables elegits puguen haver encants per pagar los privilegis de dite Se Maiestat y obligar le present vile de Luchmaior a tota utilitat del que donera los camvis.

En 1528 y 1542 varios destacados hombres juegan una baza importante en el adelantamiento de la empresa: Mn. Pedro Isern, Gaspar Vidal, Nicolás Armengol y Miguel Armengol Fosquet, hasta el punto de que el primero y el último —Vidal murió al mes

y medio de su viaje a la Corte—, persistieron en sus trabajos durante 15 años, hasta que se vieron colmados.

Gaspar Vidal había sido persona relevante en nuestra Universidad: en 1500 era clavario, en 1523, síndico, en 1524, testigo de las Informaciones Judiciales de los agermanados y el mismo año, nombrado adjunto de los jurados, en 1525, uno de los elegidos para entender en las demandas de los daños de Germania y también insaculado jurado local por la Ciutat, en 1527, responsable de la cuestión de los homens de be y en 1528, como ya dijimos, mensajero de la parroquia ante Carlos I.

Mn. Pedro Isern, después del óbito de Vidal, informó al Consejo que éste había podido obtener aquiescencia real de la feria, lo que indica, junto con su posterior actuación que exponremos, que él fue el alma de la renovada acción en pro de aquélla; Mn. Isern obtuvo una canongía de la Catedral Mayoricense por sendas cartas del Papa Paulo III, fechadas en el mes de diciembre de 1535, tomando posesión de ella el 7 de abril del siguiente año, al suceder a Mn. Bernardo de Cardona. Murió en 1565.

El pelaire Nicolás Armengol trabajó en estrecha colaboración con Mn. Pedro Isern en el asunto de la cédula del soberano; en 1544 era jurado y el Consejo le autorizó para que obrara en su nombre en el pleito, teniendo su confianza para disponer todo cuanto fuera necesario en ello: *lo present consell dona potestat y sindicat al honorable en Armengol jurat sobre dit que per le questio le present vile te ab le vile de Incha circa le fira aquell vage tantes vegades com be vist li sera en ciutat per sollicitar dite questio y administrar en aqueila totes les coses necessaries a despeses de le present vile com es acostumat.*

Miguel Armengol Fosquet no se había significado en la revuelta de Germania y era bien visto por todos sus compatriotas; fue jurado en 1506, clavario en 1507, consejero de los jurados en 1514, jurado en 1518, consejero en 1521 y jurado en 1524, 1526, 1534, 1536 y 1542.

LA CONCESIÓN DEL REAL DESPACHO

Sólo pasaron unos 10 meses, desde que el Consejo de nuestra villa en su sesión del 16 de julio de 1542 acordó reemprender las gestiones de solicitud de ferias, hasta que éstas fueran definitivamente sancionadas por el real despacho de Barcelona, del 1 de mayo de 1543, pudiéndose comprobar que durante este tiempo se varió la fecha inicial de su celebración, ya que en la última determinación de la Universidad consta que aquélla sería el 4 de octubre, en lugar de la del 29 de septiembre. Por lo demás, todo se cumplió del modo como se había previsto y en ello, ciertamente los llucmajors habían conseguido un logro importante: poder empezarlas el mismo día de la festividad de San Miguel, celestial patrono de la villa, fecha además muy apropiada, por los contra tos y transacciones que los payeses realizaban este día, considerado como principio del año agrícola natural, con los primeros cultivos de la nueva sementera. ¿A quién se debió este cambio? No sería aventurado pensar que en ello tuvieron parte importante tanto Mn. Isern como los Armengol, porque ellos fueron los que se encargaron de impulsar la acción en la cancellería del monarca y los que pagaron su importe de 60 libras: se tenen pagar a Armengol parayra —según la sesión del 12 de agosto de 1543— circa LX. les quals ha bestretes per la present vile per haver lo privilegi de le fira le present vile ha óbtesa de Sa Maiestat. Armengol cobró 36,5 ducados el 16 de marzo de 1544 del clavario para satisfacerlos a Mn. Isern, que llevó la tramitación de la cédula del monarca: trenta y sis ducats y míc per lo privilegi a nel canonge Isern.

D. Carlos de Habsburgo-Austria en su undécima visita a la Ciudad Condal, realizada entre el 29 de marzo y el 1 de mayo de 1543, firmó la pragmática de nuestras ferias precisamente en esta última fecha de estancia en aquella metrópoli, horas antes de embarcar para Italia en las galeras de Andrea Doria; asistimos a la preparación de la paz de Crepy, de 1544, que había de señalar el fin de la lucha con Francia por el dominio de Italia de la que tan noticiosos andaban los mallorquines por cuestiones de defensa y seguridad. El gentilhombre flamenco, Juan Vandenesse, escribió la relación del viaje del príncipe Felipe a Barcelona en 1543, con ocasión de jurar los privilegios y quedar como gobernador de los reinos de Espana. En aquellos primeros meses dejó el virrei-

nato catalan, el duque de Gandía y marqués de Lombay, después San Francisco de Borja.

El texto del privilegio ferial figura en el pergamino existente en el despacho de la alcaldía de Lluçmajor, midiendo 660 por 382 mm, con una cinta de seda roja y gualda pendiendo, de allí donde se encontraba el sello real; en su parte superior, entre márgenes, està escrita la prerrogativa, con la firma del monarca. En otros lugares las correspondientes firmas de autenticación y respectiva certificación de registro del vicescanciller tesorero, cuyo pergamino fue después leído e intimado en la Ciutat por el Lugarteniente General, D. Felipe de Cervelló. Consta en el registro del Archivo de la Corona de Aragón, T. VT de Majoricarum (Carlos I), 173 y en el del Reino de Mallorca, Lletres Reials, 87, 237-238 v., teniendo por tanto todas las garantías de legitimidad. Vea facsímil anejo.

Mn. Baltasar Coll llevó a cabo su transcripción y traducción al castellano, cuyos textos por su pulcritud y fidelidad merecen ser mas ampliamente conocidos, por lo que los reproducimos a continuación:

I.— Transcripción del documento

NOS CHAROLUS diuina favente clementia Romanorum Imperator semper augustus. Rex germaniae et Joanna eius mater etidem Carolus Dei gratia reges castellae, aragonum, utriusque sacilliae, hierusalem, Ungarie, dalmatiae, croatiae, legionis, nauarre, Granate, toleti, valentie, maioricarum, hispalis, gallitie, sardinie, cordube, corcice, murtie, gienis. Algarbij, Algezire, gibraltaris, insularum Canarie indiarumque insularum et terre firmae maris Oceani, archiduces austrie duces burgundie et bravantiae, comittes barcinonae, flandrie, et tiróli, domini viscaye et Moline, dux athenarum et neopatrie, comittes Rossilionis et Ceritanie marchiones oristani et Gotiani.

Circa melioramentum milae de lucmaior nostri maioricarum regnj, uti convenit, intendere volentes ut mlla ipsa incrementum suscipiat, supplicatique de his per nonnuilos familiares et domesticos nostros quitms in longe maiorítms complacere nobis cordi est pro dicta villa et eius incolis apud maiestatem nostram interce-

dentēs, tenore presentis nostri ex certa scientia deliberate et consulto ac regia auctoritate concedimus vobis hominūms et universitati dicte ville presentibus et futuris absque tamen vicinorum seu juris alien] perjudicio quod in dicta villa die sancti michaelis mensis Septembris celebrentur anno quolibet in perpetuum in eadem villa mundinae quas duratur ds esse volumus a dicto die sancti michaelis mensis septembris usque ad diem siue festum sancti Lu'cae evangeliste quod celebratur die decimo octavo mensis octobris, necnon etiam quod in eadem mlla in perpetuum singulis hebdo" madis totius anni deinc celebretur mercatum diebus mercurij, volentes et expresse decernentes ac concedentes quod universi qui ad nundinas sive mercatum huiusmodi undique accesserint cuiusvis legis, status, nationis et conditionis extiterint cum omnibus rebus et mercibus quas secum attulerint seu deveherint sint tuti salvi et liberi et exempti ac securi in veniendo, stando et redeundo et sub nostra speciali protectione, guidatico et saluaguardia constituti.

Itaque non possint ullo pacto capi, detineri, pignorari, marchari, seu aliquarum impediri vel molestari culpa, crimine, delicto vel debitis alienis nisi in eis fuerint principaliter vel fideiussorio nomine obligati, neque etiam in eis casibus nisi prius in eis fatica inventa fuerint de directo ac prout jus et ratio id fieri permittant excipimus tamen ab his proditores, baustores, falsatores monetae, fractores itinerum publicarumque viarum, violatores, hereticos, sodomitas, homicidas et crimen lese maiestatis committentes. Quo circa Illmo. philippo principi cisturiarum et Gerunde filio primogenito et nepoti nostro Charissimo ac post felices et longevos dies nostros in omnibus regnis et dominiis nostris deo propitio immediato heredi et legitimo sucesori nostro intentum aperientes nostrum dicimus, spectabui vero locumtenenti et capitaneo generali nostro regenti cancellariam ceterisque demum univērsis et singulis officialibus et subditis nostris et alijs ad quos spectet in dicto regno maioricarum constitutis et constituendis presentibus pariter et futuris ad irae et indignationis nostrae incursum penamque florum auri aragonum mille nostris inferendorum erarijs. Quatenus gratiam predictam et facultatem nostras huiusmodi guidaticumque dicte ville de llucmaior et illius singularibus teneant firmiter et obseruent teneri que et observari faciant inuiolabiliter per quos deceat et non contrafaciant vel veniant seu aliquem con-

trafacere vel venire permittant ratione aliqua sive ccmsa. Si dictus Illmus. Princeps nobis morem gerere ceteri vero offiliales et subditi nostri gratiam nostram charam habent penamque praeapositam cupiant non subire.

In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro communi sigillo impendenti munitum.

Datum in civitate Barcinone die primo mensis Maii anno a nativitate Domini millessimo quingentesimo quadragesimo tertio imperij nostri anno vigesimo quinto, regnorum autem nostrorum invidelicet reginse Castelle, legionis, Granatae, etc. anno quadragesimo, Navarrae tricesimo nono, Aragonum vero utriusque Saciliae, hierusalem et aliorum vigesimo nono, regis vero omnium etiam vigesimo nono.

Yo el Rey.

Vidit Maius Vicecancellarius. Vidit Generalis Thesaurarius. Vidit H. Urries Pro conservatori Generali. Sacra Cesarea Maiestatos mandavit mihi Rafaeli Joanni Visa per Maium vicecancelarium. Thesaurarium et per H. de Urries pro conservatore et generali.

II.— Traducción castellana

Nos Carlos, por la divina clemencia, Emperador siempre augusto de los Romanos, Rey de Alemania, y Juana, su Madre, y el mismo Carlos, por la gracia de Dios, Reyes de Castilla, Aragón, las dos Sicilias, Jerusalén, Hungría, Dalmacia, Croacia, León, Navarra, Granada, Toledo, Valencia, Mallorca, Sevilla, Galicia, Cerdeña, Córdoba, Córcega, Murcia, Jaén, Algarbe, Algeciras, Gibraltar, Islas Canarias y de las Indias, de las islas y la tierra firme del Mar Océano; Archiduques de Austria, Duques de Borgona y Brabante, Condes de Barcelona, Flandes y Tirol, Señores de Vizcaya y Molina, Duques de Atenas y Neopatria, Condes del Rosellón y Cerdana, Marqueses de Oristán y Gociano.

Queriendo atender, cual conviene, al mejoramiento de la villa de Lluchmajor de nuestro Reino de Mallorca para que esta villa tome incremento, a instancia de algunos de nuestros familiares y domésticos a quienes es nuestro ánimo complacer en cosas mucho mayores al interceder ante Nuestra Majestad en favor de dicha villa y sus moradores, por el tenor del presente documento nuestro, con pleno conocimiento, deliberación y consejo y por nuestra real autoridad os concedemos a vosotros habitantes y Universidad de dicha villa, presentes y futuros, sin perjuicio, no obstante, de los vecinos y del derecho de otros, que en la expresada villa, el día de San Miguel del mes de septiembre se celebren cada año, perpetuamente, ferias que queremos duren desde el expresado día de San Miguel del mes de septiembre hasta el día o fiesta de San Lucas Evangelista que se celebra el 18 del mes de octubre y también que desde ahora en la misma villa se celebre perpetuamente mercado los miércoles de cada semana de todo el año, queriendo y expresamente decretando y concediendo que cuantos de cualquier ley, estado, nación y condición vinieren, desde cualquier parte, a estas ferias y mercado, estén seguros, salvos, libres, exentos e inmunes en su venida, permanencia y retorno y puestos bajo nuestra especial protección, tutela y salvaguarda, con todas las cosas y mercancías que consigo trajesen o llevasen. Y así no puedan en modo alguno ser presos, detenidos, secuestrados, marcados o de cualquier manera impedidos o molestados por culpa, crimen, delito o fianza y ni aun en estos casos si antes no se encontrare en ellos fatiga de derecho y según permitan hacerlo la justicia y la razón. Exceptuamos, no obstante de entre éstos a los traidores, felones, falseadores de moneda, salteadores de caminos y vías públicas, violadores, herejes, sodomitas, homicidas y reos de lesa Majestad.

Por tanto, manifestando nuestro intento al Príncipe de Asturias y de Gerona, nuestro Hijo primogénito, amadísimo descendiente, inmediato heredero y legítimo sucesor nuestro, en todos nuestros reinos y dominios, después de nuestros largos y felices días, si Dios nos es propicio, decimos a nuestro ilustre Lugarteniente y Capitán General Regente de la Cancillería y finalmente a todos y cada uno de nuestros oficiales y súbditos, y a los otros a quienes corresponda, constituídos y por constituir en dicho

Reino de Mallorca, presentes y futuros, que los infractores incurrirán en nuestra ira e indignación y en la pena de mil florines de oro Aragón a ingresar en nuestro erario. A tenor de lo cual si dicho Ilustrísimo Príncipe quiere complacernos y los demás oficiales y súbditos quieren permanecer en nuestra amistad y desean no sufrir la pena arriba impuesta, mantengan firmemente y observen la expresada gracia y nuestra concesión y tutela a la mencionada villa de Lluçmajor y a cada uno de sus habitantes, y cuiden de que sean mantenidas y observadas inviolablemente por quienes corresponda y no las desobedezcan o contravengan ni permitan a nadie desobedecerlas o contravenirlas por razón o motivo ninguno. En testimonio de ello, hemos mandado expedir el presente documento, autorizado con nuestro sello pendiente ordinario.

Dado en la ciudad de Barcelona el día 1 de mayo del año 1543 de la natividad del Señor; vigésimo quinto de nuestro imperio, de nuestros Reinos, el quadragésimo de Castilla, León, Granada, etc., el trigésimo nono de Navarra el vigésimo nono de Aragón, ambas Sicílias, Jerusalén y otros, en cuanto a la Reina; en cuanto al Rey, el vigésimo nono de todos.

Yo el Rey.

Lo vió Mayo, Vicecanciller. Lo vió el Tesorero General. Lo vió H. Urries en representación del Procurador General. La Sacra Cesàrea Majestad me lo mandó a mí Rafael Juan. Visado por Mayo Vice-canciller, por el Tesorero y por H. de Urries en representación del Procurador General.

EL PLEITO

Un códice manuscrito de 178 folios en letra curial, con guardas en pergamino lleva el siguiente título: Per la fira de Luchmaior: satisfà. Proces original y sentencia de las firas de Sí. Miquel a favor de la Vila de Luchmajor y contra la mla de Inca. El Dr. Damiàn Contestí Sastre estudió el proceso impugnatorio del privilegio en su vertiente histórico-jurídica;⁵¹ aquél se inició un mes después de su concesión, el 8 de junio de 1543 y se cerró el 31 de julio del año 1546, costando casi 200 libras. Es un monu-

mento ciertamente importante, como lo puede ser el de Mossèn Catlar en sus pretensiones de infeudación en el siglo XV y en el caso concreto de las ferias llucmajoreres, un documento probatorio del celoso tesón con que nuestros antepasados demostraron el grado de estima por la real cédula, conseguida después de prolongada perseverancia en su ideal tan acariciado. Sobre el mismo— que es preciada joya del fondo histórico del AMLL —, existe el estudio del Dr. Contestí Sastre, una descripción y comentario de Mn. Coll Tomàs 52 y una transcripción de sus sentencias, debida a Mn. Juan Rosselló, Director del ADM, que msertamos màs adelante.

En la misma pragmática se advertía que la gracia concedida se entendía sin perjuicio de vecinos ni derecho ajeno, siendo esta clàusula la que dio lugar al pleito de Inca contra Lluçmajor, aún cuando sin su inclusión el documento de concesión de ferias era susceptible de ser impugnado si lesionaba derechos preexistentes o si contravenía las leyes, escritas o consuetudinarias del país; la Carta de Franquicia ordenaba la nulidad de toda disposición, incluso real, si era contraria a derecho, llegándose hasta ordenar la desobediencia y la resistencia a tales órdenes nulas.

Señala la pragmática las condiciones generales de la celebración de las otorgadas ferias, protegiendo de modo especial a los que a ellas acudían, de cualquier nación, estado o condición fueren y dispone que no puedan ser detenidos sin antes haberse iniciado procedimiento ante los tribunales o se trate de hechos indubitados por delito flagrante; no obstante, se exeeptúan de tal exención una serie de delitos que se enumeran: homicidio, traición, bandidaje, lesa majestad, etc. considerados los màs graves. Finalmente impone como penalidad a sus contraventores la multa de mil florines oro de Aragón, destinados al erario público.

El jurado Antonio Badia recibió poder para confirmar, en nombre del Consejo del 13 de junio de 1543, a Perot Genovard, jurista, para representar y defender a Lluçmajor en toda clase de acciones, mientras que Inca nombraba como defensor a Cristóbal Vicenç.

Ante la primera impugnación inquense, se producía la contestación de Llucmajor, de modo sumarísimo, sin la intervención todavía de los letrados defensores ya que los alegatos fueron presentados por los representantes de ambos Consejos, Lorenzo Gual por Inca y Antonio Badia por nuestra villa; todo ello ante el regente Francisco Valentí, quien dictó fallo reconociendo a Llucmajor el derecho de celebrar sus ferias, admitiendo no obstante que ello podía ocasionar perjuicio a su contraria. Era el 3 de julio de 1543, dejándose puerta abierta para incoar proceso, toda vez que después de ella empezaba el pleito propiamente dicho. Había claro perjuicio de tercero, en este caso, Inca? Para tomar posición adelantada, Llucmajor presentó demanda reclamando aclaración y sosteniendo el no perjuicio de tercero en la pragmática, que fue contestada por la parte contraria, con lo que se dió principio al pleito propiamente dicho. La Curia nombró juez delegado a Perot Malferit y se produjo réplica por parte de Genovard, pero no hubo dúplica, dando al período de prueba con declaraciones testificales y de los demandantes, en deposición a 26 capítulos interrogatorios. El 18 de julio de 1544 Malferit dictó sentencia, reconociendo el derecho de Llucmajor a celebrar las ferias y dando por dudoso o inexistente el supuesto perjuicio de tercero.

El Consejo de Inca interpuso recurso y el asesor Perot Andreu fue delegado por la Curia para ver y fallar la causa, completándose a instancias de Genovard las pruebas anteriores con declaración de nuevos testigos y Vicenç, como es natural, pidió más declaraciones, alargándose así el período probatorio; el 18 de noviembre el asesor dictó sentencia, verdadero eje en torno al cual giraría todo el proceso. Depusieron los testigos, afirmándose el perjuicio que devendría a Inca, a causa de que dicha villa vería disminuídos sus beneficios ya que los que hubieran acudido a la feria de Llucmajor no acudirían a la de Inca (la primera feria inquense, es de notar, se iniciaba por San Lucas, última de las ferías llucmajoreres). Narra la sentencia como Llucmajor alegó que el privilegio fue exhibido en forma legal y así admitida por el Lugarteniente del reino, toda vez que el perjuicio no era tal que hiciera disminuir los patrimonios de los inquenses. Examinados los razonamientos de Vicenç, por Inca, la sentencia afirmó que el lucro y ventajas de que dicha villa dis-

frutaba eran cosas que con todo, dependían de la libre voluntad de los hombres y en este caso súbditos de S.M., los cuales eran siempre libres de ir o no ir a Inca y nada impedía ni prohibía que aquéllos acudieran a Inca, incluso después de la feria de Llucmajor. El fallo reafirmaba el derecho de nuestra villa.

De nuevo se seguía el proceso, con interposición de Genovard, reclamando se hiciera expresa imposición de costas a Inca, que fue atendida, mientras el defensor inquense apelaba alegando cierta incompetencia procesal de Andreu, terminando con sentencia dictada por el asesor Jaime Montanyans, con declaración de correcta sentencia recurrida y competente a Andreu, dejándose puerta abierta para incoar proceso, toda vez que después de ella empezaba el pleito propiamente dicho. Había claro perjuicio de tercero, en este caso, Inca. Para tomar posición adelantada, Llucmajor presentó demanda reclamando aclaración y sosteniendo el no perjuicio de tercero en la pragmática, que fue contestada por la parte contraria, con lo que se dió principio al pleitopropiamente dicho. La Curia nombró juez delegado a Perot Malferit y se produjo réplica por parte de Genovard, pero no hubo súplica, dando al período de prueba con declaraciones testificales y de los demandantes, con deposición a 26 capítulos interrogatorios. El 18 de julio de 1544 Malferit dictó sentencia, reconociendo el derecho de Llucmajor a celebrar las ferias y dando por dudoso o inexistente el supuesto perjuicio de tercero.

El Consejo de Inca interpuso recurso y el asesor Perot Andreu fue delegado por la Curia para ver y fallar la causa, completándose a instancias de Genovard las pruebas anteriores con declaración de nuevos testigos y Vicenç, como es natural, pidió más declaraciones, alargándose así el período probatorio; el 18 de noviembre el asesor dictó sentencia, verdadero eje en torno al cual giraría todo el proceso. Depusieron los testigos, afirmándose el perjuicio que devendría a Inca, a causa de que dicha villa vería disminuidos sus beneficios ya que los que hubieran acudido a la feria de Llucmajor no acudirían a la de Inca (la primera feria inquense, es de notar, se iniciaba por San Lucas, última de las ferias llucmajoreres). Narra la sentencia como Llucmajor alegó que el privilegio fue exhibido en forma legal y así admitida por el Lugarteniente del reino, toda vez que el per-

juicio no era tal que hiciera disminuir los patrimonios de los inquenses. Examinados los razonamientos de Vicenç, por Inca, la sentencia afirmó que el lucro y ventajas de que dicha villa disfrutaba eran cosas que con todo, dependían de la libre voluntad de los hombres y en este caso súbditos de S.M., los cuales eran siempre libres de ir o no ir a Inca y nada impedía ni prohibía que aquéllos acudieran a Inca, incluso después de la feria de Lluçmajor. El fallo reafirmaba el derecho de nuestra villa.

De nuevo se seguía el proceso, con interposición de Genovard, reclamando se hiciera expresa imposición de costas a Inca, que fue atendida, mientras el defensor inquense apelaba alegando cierta incompetencia procesal de Andreu, terminando con sentencia dictada por el asesor Jaime Montanyans, con declaración de correcta sentencia recurrida y competente a Andreu, por haberse seguido el procedimiento ordinario en estos casos. Fue leída el 23 de enero de 1546.

Nueva apelación por Inca, alegando ciertos vicios formales, motiva más actuaciones y por sentencia del 22 de junio de 1546 del asesor Dalmau, se dejaron las cosas en el mismo estado, no modificando ya nada esencial.

Parecía que Inca tenía que darse ya por vencida, pero no fue así, puesto que presentó nuevo recurso, en el cual, tal vez dándose cuenta de que se trataba de caso perdido y no queriéndose resignar a ello, cosa por otra parte muy humana, se exhibieron los documentos acreditativos de concesión de ferias a Inca, pretendiendo demostrar algo así como una exclusiva de ferias e insistiendo en el perjuicio; todo lo cual determinó sentencia del 27 de julio de 1546, declarando la plenísima potestad del rey en conceder gracias a sus súbditos, sin mas limitación que las leyes; que no constaba que S.M., al otorgar a Inca privilegio de ferias, hubiera renunciado a otorgarlo también a otras poblaciones; que el perjuicio no podía tomarse en consideración ya que sobre depender de la libre voluntad de los hombres, era cosa decidida ya por sentencia del 18 de noviembre de 1545. El fallo era favorable a Lluçmajor, imponiendo las costas todas a la parte recurrente.

Un nuevo recurso interpuesto por el defensor de Inca fue recha-

zado por providencia del 31 de julio del 1546, por ilegal.

El Dr. Contestí Sastre, cuyo trabajo a juicio de Juan Pons y Marqués “deixa ben espimellat l’episodi d’història local,” dice que mucho había costado a Lluçmajor afirmar el privilegio obtenido, para poder ejercerlo, siendo algo tan anhelado e insistentemente pedido.

.....

PRIMERA CONVOCATORIA DE LAS REALES FERIAS

A casi sólo dos meses de concluído el pletito victorioso, como si en realidad se tratara de acometer una empresa que no admitía dilación alguna, el Consejo de Lluçmajor se aprestó a celebrar por vez primera sus ferias, salvado el privilegio en toda su integridad y eficacia; a su novedad, la convocatoria de la tercera feria de Mallorca, se unía su popularidad, por haberse publicado en todas y cada una de las villas foráneas sus sentencias mediante pregones públicos, cuyo proceso el pueblo debió seguir con el mayor interés ya que se ventilaba en contradicción manifiesta nada menos que un rescripto del propio rey. No se podía pedir más, en cuanto a su novedosa oportunidad.

El 5 de septiembre de 1546 en el Consejo se trató ampliamente de las ferias, de su publicación y de su ordenación callejera, para observar el debido derecho a una normativa de gobierno y policía, en el que recaería una buena parte de trabajo y responsabilidad al mismo mostaçaf y oficiales de la Universidad. En efecto, el notario Antonio Mut, jurado, tomó la iniciativa de formular el tema en los siguientes términos:

Honorable y savi consell ya saben vostres savieses com per nostros pessats jurats y consell de le present vile foren impetrades fires y mercat de Se Maïestat en dite vile per les quals fonch impetrat un prívilegi en lo qual constava y consta de le licencia y facultat de dites fires al qual com no ignoren es stada feta oppositio per le vile de Incha e per aquella es stada ventilada y feta questio le qual es stada determinada per lo Spectable Senyor lochtinent general del present regne per tres sentencies

conformes — se refere a las tres últimas y más recientes— segons quiscun de vosaltres clarement sap y en lo proces de dite causa liquidement consta. E com no restas altre cose sino posar en executio les dites sentencies per lespectable Senyor donades son stades fetes crides per mandato de Se Senyoria per notificar a tots los (del) present regne dites fires y marcats axi en le present ciutat com en totes les viles foranes. De hon hara ha appregut convocar a vostres savieses en aquest loch per donar conclusio en dit negoci ço es per determinar en quin loch o lochs de le present vile se trataran y negociaran dites fires y mercats suplicant y demenant a vostres savieses lur discreta determinatio.

Se atendió en su orden y disposición a productos y vendedores: cereales, vituallas comestibles, comercio de marchantes, artesanos, herreros, cinteros, capelleros y otros, así como ganados, que tomaron gran predicamento desde el principio, pudiéndose decir que todavía en el presente siglo, las ferias de Lluçmajor tuvieron reconocida fama por sus magníficos y variados ejemplares de caballos, mulos, moruecos, ovejas, cabras y cerdos, criados con esmero especialísimo en la cabana de los payeses de nuestra marina durante todo el año, movidos por el estimulante afán competitivo en el amplio e inusitado muestrario general de la celebración otoñal.

Todos los miembros de aquel Consejo —se hace constar en su pertinente acta — han molt meduremtat determinar que les dites fires essentades y que les mercaderies se aportaran per vendre en le present vile sin venudes y negociades e comerxades ço es per las forments ordis y sivades a le quortera de le present mle y verema circa de aquella y per les altres vituales de menjar axi per persones com altres en le plassa de le carnesseria enfora envers los levadors y per los merxandos y per las altres artesans y officialls ferrers cinters capellers y altres sie assentade del seller den Puig que es de M° Pere Salva notari en lo carrer del magnifich m° Jordi Sureda a le volta de le plassa — era el Carrer de la Fira — y fins en casa de m° Miquel Mir prevera de le sequia enfora le volta de les cases de Lorens Cardell y de dit m° Mir sens impedir la plassa — que sería reservada a celebraciones festivas —. En quant empero per los bestiars sien assentades dites fires en lo carrer del born de le sglesia enfora le volta

del vall — donde precisamente residían muchos pequeños ganaderos de la villa— volent dit consell que en res ni per res no sie impedit en alguna manera lo carrer de le abeurador ni per trats ni en alguna altre manera. Su disposición en zigzag abarcando las calles de la Feria, parte lateral oeste de la Plaça, Born y tramo de la Major, hasta el Vall, suponía una ocupación de unos 500 metros lineales.

Además se señalaba en aquel Consejo: que per quant los senyors de les cases dels trats ço es dels merxandos y altres artesans reporteran alguna utilitat dels dits trats que per los taxadors de le present vile dites coses sien stimades en los talls de le dite vile segons veuran le utilitat sen reportera. Y per lo mesurar dels forments y ordís sie per los dits honorables jurats per lo present any acomenat alguna honorable persona de dite vile a aquell a qui be vist als dits honorables jurats sera y axi mateix per lo pesar acerca de les vituales hi sera menester donant acirca aço potestat als dits honorables jurats lo que a ells be vist sera. Se preveía, por tanto, la ocupación de algunos solares, cuya utilidad a favor del común se tendría en cuenta deduciéndose la cantidad que fuera necesaria, para su bonificación en concepto de tallas. El Consejo además dispuso el nombramiento de personas para entender en el peso y medida de cereales.

El 1546 es donen per acabats els processos.

Els habitants d'Inca es van resignant amb aquestes sentències finals i decideixen, no els queda altra cosa a fer, començar les fires quan hagin acabat les de Lluçmajor. Des d'aquest moment es realitzaran les fires a partir del primer diumenge després de la festa de sant Lluç, en siguin dues després, hi haurà un diumenge dedicat a la festa de Santa Maria la Major i el dijous següent a aquesta festa serà el DIJOUS BO, una fira, la quarta, que serà la darrera. Però cal aclarir que en temps passats, a Inca, tenia lloc un altre Dijous Bo, conegut amb el nom de Dijous Gros, que es celebrava el dijous següent al primer diumenge de maig. Així estava reglamentat per no molestar la fira que tenia lloc el primer diumenge del citat mes a Sineu. Avui, any 2002, està lleument revitalitzat aquest dia feriat, però ja en parlarem en un altre capítol.

Passem a un altre tema important. Inca, des dels seus principis com a vila

demostra la seva capacitat per organitzar els mercats més importants de Mallorca, gràcies a la bona situació geogràfica. Tenim documentats distints apartats, o llocs de venda, i distints productes manufacturats o agrícoles en els mercats setmanals i a les fires. Han perdurat gairebé fins els nostres dies els llocs destinats a vendre i comprar els productes necessaris per a la vida diària no tan sols d'Inca sinó dels pobles dels voltants que estaven sota la influència econòmica, comercial i industrial d'Inca.

Destaquem la venda, amb el seu pertinent lloc de venda al mercat del cànem, el lli, la llana, la palla, el carbó, el formatge, el bestiar, el safrà, el vi (amb els dipòsits o cellers del Rei i del Bisbe, els quals cobraven els impostos i els delmes amb vi) els productes realitzats pels fusters, ferrers, sabaters, terrissaires, etc. Avui encara conservam l'edifici que servia per vendre el gra (la Quartera) convertit actualment en un gran centre d'exposicions. També conservam part del Pes del Bessó edifici destinat a la venda de bessó, figures seques i similars) actual Casal de Cultura.

S'ha comprovat com la venda de fibres per a la confecció de teles era molt important; els tres productes bàsics eren: el cànem, el lli i la llana.

De la importància dels gremis d'Inca ens ha quedat una gran quantitat d'informació gràfica i escrita. A la capella de sant Pere, a la parròquia de Santa Maria la Major, es poden admirar els escuts dels gremis més importants del segle XVII.

Durant molts de segles les Fires d'Inca, naturalment inclosa la del DIJOUS BO, segueixen el seu curs anual i van en augment. Inca, centre neuràlgic, geogràfic, industrial i comercial, creix quan arriben aquestes celebracions finals i aquests mercats extraordinaris. Quasi tots els historiadors locals, i no locals, expliquen la importància d'aquestes fires i ho fan des d'angles distints: econòmics, agrícoles, socials, ramaders, comercials i industrials. Però acostem-nos als nostres dies per a després tornar enrere en el temps. L'any 1901 s'estableix des de l'Ajuntament d'Inca un premi al treball d'in-

vestigació sobre l'origen i desenvolupament de les Fires d'Inca, amb el DIJOUS BO inclòs. L'insigne Miquel Duran i Saurina, Fill Il·lustre de la Ciutat de dia 12 de novembre de l'any 2000, va guanyar el premi per un treball presentat. És un treball, per ara, perdut i mai trobat. Però ens imaginam que degué ser un treball digne i ben documentat que reafirmava que Inca era una de les ciutats i viles amb més tradició firera. Hem de dir que també, com és lògic, ens fiarem de l'actual Fill Il·lustre, infatigable treballador cultural de la nostra ciutat d'Inca.

A la sessió municipal, plenari de dia 20 de desembre de 1923, essent batle-encomanat D. Antoni Martorell **“s’acordà instruir l’oportú expedient per acreditar l’antiquitat de les fires que se celebren en aquesta ciutat durant els mesos d’octubre i de novembre, a efectes de la Llei del Descans Dominical...”**

Des del Negociat de Treball del Govern Civil es demana allò que avui diríem un informe o dossier, un estudi seriós i fidel relatiu al tema de les fires i, el gener de 1924 el secretari de l'Ajuntament, el Sr. Josep Siquier Verd, remet aquestes paraules:

D. José Siquier Verd, Secretario del Ayuntamiento de Inca de las Baleares
CERTIFICO: *Que de los antecedentes obrantes en el Archivo de esta Casa Consistorial respecto a la celebración de las ferias anuales en los meses de octubre y noviembre, constan los siguientes datos sacados de los libros y documentos.*

En el Libro del Arrendamiento de la Alhóndiga correspondiente al año MIL SEISCIENTOS CUARENTA Y CUATRO ya se trata de los días de ferias y mercados que se celebran en esta villa.

En el año MIL SETECIENTOS OCHENTA Y DOS al subastarse los arbitrios se dice que empezarán los arrendamientos el sábado de la primera feria del corriente año y terminarán el sábado de la feria primera del año siguiente, llevando esta orden la fecha de siete de octubre de 1782.

Parecidas órdenes o bandos se publicaron en los años 1783, 1784...

En las contratas de los arbitrios subastados desde los años mil novecientos cuatro s expone una cláusula que dice que los días que tendrán lugar las ferias en los meses de octubre y noviembre y el jueves llamado BO, podrán los arrendatarios cobrar el cincuenta por ciento de las tarifas señaladas en los mismos.

En el libro de la vida de la religiosa SOR CLARA ANDREU, que obra

en este Archivo y en su apéndice histórico publicado por D. José Barberí en 1807, obra el siguiente párrafo:

...Todos los jueves del año celebra Inca mercado, muy concurrido, y ferias el domingo inmediato a la fiesta de san Lucas y en los dos domingos siguientes, incluso la fiesta de Todos los Santos; median las ferias de la villa de Pollensa y el jueves siguiente en el que llaman BUENO, en el cual se determinan muchos contratos. En años pasados, de orden superior se buscó el origen de este mercado y ferias y no se encontró por estar envuelto en las tinieblas de su respetable antigüedad. Creen algunos que fue concesión del rey Jaime, el cual distintas veces honró esta villa con su presencia. Lo cierto es que Inca desde la Conquista ha sido el centro del comercio interior de la Isla y tal vez lo fue mucho antes, pues según informa Binimelis (Historia de Mallorca, finales del siglo XVI) los antiguos batían aquí la moneda para Mallorca y Menorca.

Segueixen llavors, en el mateix informe, una immensa quantitat de notes històriques sobre les fires i mercats:

1644. Toda persona que quiera arrendar los emolumentos de la cuartera de la presente villa de Incha por tiempo de un año, a contar desde el 14 de julio corriente y en adelante... es pacto que en día de feria o jueves no pueda...

También existen unas notas sacadas de los Libros de Albaranes y de arbitrios y de libramientos de 1764 a 1814:

Toda persona que quiera arrendar el arbitrio de la contribución... o toda aquella persona que quiera vender toda clase de bestias en esta presente villa de Incha en las PROXIMAS FERIAS de este año corriente, deberá observar los siguientes pactos. Primo. Deberá cobrar de toda persona que venga a vender toda clase de bestias de cabestro y bueyes y ocupará puesto en esta villa en cada una de LAS FERIAS... Más, deberá cobrar de toda persona que vendrá a vender toda clase de bestias de pelo o lana y quien ocupará puesto en esta villa en cada una de las FERIAS de este año... Ynca, 20 octubre de 1782. Día 23 de octubre del mismo año, se libra un decreto de animales de carga que deben pagar el puesto en LAS FERIAS según se cita en el anterior albarán

de arrendamiento a favor de Jaume Ferrer, hijo de José de esta villa.

Trobam, després, un escrit del Govern Civil de la Província de les Balears on es declaren TRADICIONALS les fires d'Inca. Diu així:

GOBIERNO CIVIL DE LA PROVINCIA DE LAS ISLAS BALEARES.
Negociado TRABAJO. El Ilustrísimo Sr. Subsecretario del Ministro de Trabajo, Comercio e Industria con fecha 22 de los corrientes, me dice lo que sigue: *Excmo. Sr. Visto el expediente instruido por el Ayuntamiento de Inca (Balears) justificativo de la tradicionalidad de las ferias que se celebran en los tres domingos consecutivos al 18 de octubre, Resultando: que en el expediente figuran las declaraciones e informes que las Reales Órdenes de 17 de Enero de 1992 exige una certificación del Jefe de Movimiento de la Compañía de Ferrocarriles de Mallorca en la que se hace constar que desde 1875 se forman trenes especiales y extraordinarios para las ferias de Inca e igualmente están unidos a las actuaciones administrativas y testimonios acreditativos de la tradicionalidad de que se trata; Considerando que se han cumplido los requisitos exigidos por la mencionada Real Orden de 17 de Enero de 1922 quedando cumplidamente demostrada la existencia de las ferias y su carácter de tradicionalidad; Visto el informe del Instituto de Reformas Sociales y de acuerdo con el mismo S.M. el Rey (q.D.g.) ha tenido a bien declarar tradicionales las ferias que se celebran en Inca los tres domingos consecutivos al 18 de octubre.*

Lo que traslado a V. para el conocimiento de ese Ayuntamiento de su digna presidencia y el de la Junta Local de Reformas Sociales de esa Ciudad. Dios guarde a V. muchos años. Palma 30 de Mayo de 1924

Tenim, doncs, declarades d'**Interès Tradicional** les nostres fires, inclosa la més important, el DIJOUS BO.

Llegint amb atenció les *Ordenanzas Municipales de policía urbana y rural de la villa de Inca*, de l'any 1849, podem comprovar com en el capítol destinat a Fires i Mercats, en els articles 10, 11 i 12 es fa referència al tema de les Fires i del DIJOUS BO:

10. Desde tiempo inmemorial son días de mercado público en esta villa los jueves de

cada semana. Si el jueves es día de precepto, se celebra el mercado el día inmediatamente anterior.

11. Son ferias desde la más remota antigüedad, los tres domingos siguientes al dieciocho de octubre y Fiesta de Todos los Santos, advirtiéndose que no hay mercado los jueves de las tres semanas de las ferias y en el anterior a la primera y en el posterior a la última. Tampoco se celebra mercado el Jueves Santo, pero se traslada al miércoles anterior (conocido con el nombre de Mercado de los corderos)

12. Además de celebran dos mercados anuales llamados Dijous Bons; y son el jueves siguiente al primer domingo de Mayo y el següendo jueves después de la última feria.

A les Ordenances Municipals corresponents a 1892, editades pel mateix Ajuntament a la *Tipografia de Francisco Molina*, es pot veure i comprovar com en el Títol VIII, Capítol I, es segueix parlant de fires i mercats.

Lugares públicos de gran concurrencia, ferias, mercados, plazas, alhóndigas, etc. Artículo 127: Ningún mercader existente en esta ciudad, los días de mercado, que tiene lugar todos los jueves de cada semana, podrá colocar y poner géneros o mercancías en otros puntos que los destinados expresamente para la celebración de los días de mercado y ferias que anualmente se celebran.

A bastants de Dietaris (*agendas de bufete*), de finals del segle XIX i principis del XX, trobam cites de la important fira del DIJOUS BO. Dia 16 de novembre de 1914, *FERIA EN INCA*. Les solem trobar a aquestes agendes des de 1885 a 1914.

També en el *NUEVO DICCIONARIO MALLORQUÍN-CASTELLANO-LATÍN* por el doctor en ambos derechos, Don Juan José Amengual, abogado del Ilustre Colegio de Palma. Tom núm. II i imprès a la impremta de Joan Colomar l'any 1878, a les pàgines 173 i següents, llegint la veu INCA sabrem que:

“...celebra mercado todos los jueves, de los cuales hay dos que tiene mayor importancia que los otros y son el que sigue al Primer Domingo de Mayo, y el segundo después de la conmemoración de los difuntos, conocidos con el nombre de JUEVES BUENOS (Dijous Bo); y ferias en los domingos que median desde San Lucas hasta pasada la fiesta de Todos los Santos, los cuales son muy concurridos por la céntrica situación de esta villa..”.

MÉS TESTIMONIS

Passarem, a continuació, a citar i reproduir allò que diuen tres insignes historiadors, de les Fires d'Inca. El primer, D. Jerònim de Berard que a 1789 publica un interessant llibre titulat *Viaje a las villas de Mallorca*, on es parla d'Inca i de les seves fires. El segon és D. Josep Barberí, prevere i beneficiat a la catedral, amb la seva obra *Vida de la Venerable Madre Sor Clara Andreu... con un apèndice histórico de dicha villa* (1807) Arribarà després l'Arxiduc Lluís Salvador amb la seva magnífica, completa i extensa obra *Die Balearen* (*Les Balears. Descrites per la paraula i el gravat*) editada en el darrer terç del segle XIX i al llarg d'altres èpoques. S'acabarà aquest capítol amb un escrit de gran vàlua del Cronista Oficial de la ciutat d'Inca, Rev. D. Joan Coli Llobera (1893-1985) publicat exactament en el primer programa de mà del DIJOUS BO de l'any 1969.

— 256 —

Tiene el goce de ferias y mercados todos los jueves del año desde tiempos muy antiguos, con innumerable concurso de todas partes de la isla.

La situación presente es cuasi al interior de la isla, distante de la capital ciudad de Palma 4 leguas y 3 cuartos por el nordeste, y con carretera igual, aunque mal compuesta, por cerca de las villas Marrachi, Sta. María y Binisalem, se llega a esta de Inca sin más subida que la cortísima que llaman el coll de Sta. María. Su vista en perspectiva da indicios de ciudad, por sus altos casarones que muchos de ellos han dejado destruir por la general decadencia que cuasi todas padecen en su falta de gentes, y aumento de atrasos y pechos. Sus calles angostas la mayor parte de ellas, cortas, y mal dispuestas aunque muchas, que si se viese

V I D A
DE LA VENERABLE MADRE
SOR CLARA ANDREU

NATURAL DE PALMA

CAPITAL DEL REYNO DE MALLORCA,

RELIGIOSA GERONIMA

EN EL MONASTERIO DE SAN BARTOLOMÉ

DE LA VILLA DE INCA,

CON UN APENDICE HISTORICO

DE DICHA VILLA.

POR D. JOSEF BARBERI PRO. BENEFICIADO
EN LA CATEDRAL.

MALLORCA.

EN LA IMPRENTA DE MELCHOR GUASP
AÑO MDCCCVII.

encerrado su trabajo.

Todos los jueves del año celebra Inca mercado muy concurrido, y ferias el Domingo inmediato á la fiesta de San

²³
Lucas, y en los dos Domingos siguientes, inclusa la fiesta de todos Santos: median las ferias de la Villa de Pollensa, y el jueves siguiente es el que llaman *bueno*, en el qual se terminan muchos contratos. En años pasados, de orden superior, se buscó el origen de este mercado, y ferias, y no se encontró, por estar envuelto en las tinieblas de su respectable antigüedad. Creen algunos, que fue concesion del Rey Don Jayme, el qual distintas veces honró á esta Villa con su presencia. Lo cierto es que Inca desde la Conquista ha sido el centro del comercio interior de la Isla, y tal vez lo fue mucho antes, pues segun afirma Binimelis, los antiguos batian aqui la moneda para Mallorca, y Menorca: asercion que no dexa de tener alguna verosimilitud en los vestigios de una mina de plata que se encontraron en el lugar llamado *Mena*, corrompido de mina, hoy de

MALLORQUIN-CASTELLANO-LATIN,

POR EL DOCTOR EN AMBOS DERECHOS

DON JUAN JOSÉ AMENGUAL,

ABOGADO DEL ILUSTRE COLEGIO DE PALMA.

TOMO II.

PALMA.

IMPRENTA Y LIBRERÍA DE JUAN COLOMAR.

1878.

riendo la oscuridad de su celda al esplendor de aquella dignidad.

La villa de Inca puede considerarse como la mas comercial de todas las de la isla, sus campos están cultivados con bastante esmero y su industria bastante floreciente. Celebra mercado todos los juéves, de los cuales hay dos que tienen mayor importancia que los otros y son el que sigue al primer domingo del mes de mayo, y el segundo despues de la Conmemoracion de los difuntos, conocidos con el nombre de juéves bueno (dijòus bò); y fèrias en los domingos que median desde San Lúcas hasta la fiesta de todos los Santos, las cuales son muy concurridas por la céntrica situacion en que está la villa. Produce aceite, vino, granos, almendras, algarobas, azafran y ganado.

Es cabeza de partido judicial y tiene 6753 almas.

ARCHIDUQUE LUIS SALVADOR

LOS PUEBLOS DE MALLORCA

El estribo Sur de la Sierra y sus desfiladeros

PARTE DE LA OBRA

LAS BALEARES

DESCRITAS POR LA PALABRA Y EL GRABADO

PALMA DE MALLORCA

Imprenta Mossèn Alcover

1958

encima de las casas apiñadas. El comercio, en *Inca*, es bastante activo y la vendimia pone a sus habitantes en gran movimiento, pues los campos de sus alrededores producen mucho vino y a ello se debe que existan varias bodegas muy grandes, alguna conservando todavía las antiguas *bótes congrenyades*. Todas las mañanas hay mucha animación en la Plaza de la Iglesia, donde se celebra el mercado de frutas y hortalizas; todos los jueves hay una feria de ganado, a la que acuden los payeses de los pueblos vecinos; si el jueves es día festivo, se traslada este mercado al miércoles, y lo mismo se hace el Jueves lardero; el jueves que precede a la gran feria anual, lo mismo que el que le sigue, no se celebra mercado de ganado. Cinco son las grandes ferias que se celebran en *Inca*: las de los dos últimos domingos de octubre; la del primer lunes de noviembre; la del primer jueves de mayo, que se llama *Dijous bo*, y la del segundo jueves de noviembre, que también se llama *Dijous bo*. Los alrededores de *Inca* presentan poca variación; únicamente desde el *Serral de ses monges*, hacia Tramontana, se ve la Sierra y el no muy lejano pueblo de *Selva*. Coronan esta loma siete molinos de viento y trepan por ella algunas de las casas de *Inca*; sus

EL DIJOUS BO I LA SEVA ESPLENDOR

Des de finals del segle XIX als nostres dies, la fira major de la ciutat, el DIJOUS BO, ha anat superant-se any rera any. L'espai que dedica la premsa local, nascuda el 1883, fins als grans reportatges de la premsa de Ciutat, han reflectit amb tota l'esplendor els actes, les mostres, compres i vendes de la fira més important que es realitza a Mallorca, com s'ha vist, des de temps immemorials.

Les publicacions periòdiques que ha tengut Inca i que, naturalment, s'han fet ressò, any rera any, de les Fires i del DIJOUS BO, són les següents:

- Revista de Inca. 1883
- La villa de Inca. 1890
- El Eco de Inca. 1900
- El Heraldo de Inca. 1900
- Es ca d'Inca. 1901
- El Hogar. 1902
- El Radio. 1904
- Ca Nostra. 1907
- La Veu d'Inca. 1915
- L'Ignorància. 1918
- La Comarca. 1921
- Ecos. 1923
- Noticiero de Inca. 1928
- La Ciudad. 1931
- Ciudad. 1935
- Ciudad. 1951
- Nova Joventut. 1970
- Dijous. 1974 (Avui encara es publica)

Com podem comprovar, tot un extens ramell de premsa local que, de manera puntual, dóna a conèixer la gran fira del Dijous Bo. A partir d'aquesta premsa coneixem la importància de les fires. Notes, informacions, descripcions, propaganda industrial i comercial, magnífics crònics ens donen a conèixer detalls que augmenten el renom d'aquestes concentracions fireres.

Igualment, i en una major escala de difusió, els periòdics de Palma dediquen un número extraordinari al DIJOUS BO. Alguns d'aquests periòdics surten el dia anterior i altres, el mateix dia. Les premses periòdiques diàries, més importants que parlen de les Fires són: *Diario de Mallorca*, *Última Hora*, *Diari de Balears* i *El Mundo de*

Baleares. Altres premses de menor abast també dediquen les seves pàgines a descriure i comentar la fira més important de Mallorca. Premses locals i altres mitjans de comunicació, tant en anglès com en alemany, hi dediquen el seu espai. És important saber que l'any 1913 ja existeix a Mallorca una productora de pel·lícules, es tracta de *La Protectora*, de la qual en fou propietari Bartomeu Suau. El citat senyor, gran aficionat al cinematògraf, encarregà a l'operador balear de Pathé, Sr. Solà, filmacions per poder passar a la seva sala de projeccions: *Escenas de la vida de Palma*, *Palma de Mallorca*, *Excursión de la Protectora a Barcelona*, *Excursión a Mallorca*, *Las Fiestas de sant Juan de Ciudadela*, *Bendición del tren de Sóller*, etc. Però la que en aquest apartat mereix la nostra atenció és la filmació, del 1913: *EL DIJOUS BO DE INCA*. Observant la major part de la producció d'aquesta entitat comprovarem com anava filmant els majors esdeveniments que ocorrien a Mallorca: *El Jueves Santo en Palma*, *Excursión del diario La Almudaina*, *La corrida de toros de Belmonte*, *El saqueo de la Plaza*, *La visita de la escuadra inglesa*, *la fiesta de Ramos*, *La llegada del hidroavión*, *La excursión de la Protectora a Lluçmajor*, *El festival de la plaza de toros*, etc. Aquestes notes estan recollides de l'obra de Cristòfol-Miquel Sbert, *El cinema a les Balears des de 1896*, editat per Documenta Balear. 2001, pàgines 53 i 54.

Des de principis del segle XX l'Ajuntament d'Inca participa de manera molt activa en el desenvolupament i organització de les fires i, més que dirigir i organitzar el trànsit, els llocs de venda i altres petits detalls, organitza exposicions de plantes, de material agrícola i, juntament amb altres entitats, concursos de ramaderia, d'avicultura i de tot allò referit al camp. Però serà, exactament, l'any 1920 quan el Consistori deci-

deix a entrar amb força dins el si de les fires i en especial en la del DIJOUS BO. Com a acte principal que organitza cal citar la inauguració de La Quartera Nova, centre comercial inquer dels cereals. Durant la dècada dels anys cinquanta, l'Ajuntament ja està totalment inserit dins l'organització i desenvolupament de la Fira Gran i s'editarà el primer programa informatiu, a gran tamany, a partir de l'any 1969, essent batle d'Inca el Sr. Antoni Fluxà Figuerola. Amb el programa de mà, s'editava igualment, com s'edita, un cartell anunciador que tenia la mateixa composició i figures que el programa citat anteriorment. Avui, any 2002, se segueix editant el programa, no havent perdut qualitat, ans ha augmentat el número de pàgines, col·laboracions i publicitaris. Són molts els escriptors, polítics, poetes i historiadors que han participat amb els seus treballs. Aquests darrers anys s'editen de set a vuit mil exemplars del programa i ja és tradicional que l'Ajuntament, entitat editora, regali juntament amb el programa qualque cosa representativa de la nostra cultura, del nostre comerç o de la nostra indústria.

Mitjançant el citat programa, també podem conèixer la importància d'aquesta fira inquera. Des dels anuncis fins al actes programats, ens indiquen l'activitat d'aquesta ciutat, especialment per aquestes dates. Més de cent escriptors han participat darrerament en la confecció del citat programa descriptiu i anunciador.

Com a mostra del que es va publicant, passarem a presentar algunes d'aquestes col·laboracions. La majoria d'aquests escrits històrics, científics, poètics, etc. solen ser treballs redactats en català, llengua de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Els que s'han seleccionat són aquells que tenen com a títol o tema el DIJOUS BO. Es podran llegir opinions de personatges d'importància reconeguda com és l'il·lustre acadèmic Mn. Llorenç Riber, del Cronista Oficial de la ciutat d'Inca, Mn. Joan Coli

Llobera, del canonge Rev. Pere-Joan Llabrés i Martorell, del guardonat escriptor Jaume Armengol, de distints batles de la Comarca, del Sr. Joan Rallo, agent d'Extensió Agrària, del poeta Josep Reynés Reus, del Cap provincial de Producció Animal, Sr. Bartomeu Anguera Sansó, del responsable de l'Agrupació General de Ramaders, etc.

S'han publicat una gran quantitat de temes que van des de la investigació històrica fins als temes poètics, passant pels de caràcter industrial, comercial, gastronòmic...

S'acompanyen les portades dels programes editats fins ara. També s'adjunten alguns dels temes publicats en aquests programes. Després d'aquesta part descriptiva i visual es passarà a la descripció dels actes celebrats, cosa que ens indicarà les distintes cares o aspectes, explicats anteriorment (actes culturals, exposicions, mostres, etc.) Per acabar aquest capítol referit al programa, per reflectir la importància de tots els aspectes ja siguin agraris, pecuaris, comercials, industrials i socials, farem una relació dels anunciantes més rellevants. Mitjançant les portades, els escrits i els seus autors, i els publicitaris, serà molt més fàcil poder comprovar la importància d'aquest DIJOUS BO.

Cal apuntar també, que el DIJOUS BO d'Inca suposa una fita puntual, dins la qual se celebren els actes més importants de la Ciutat. Citem, per exemple, les presentacions de llibres, les exposicions pictòriques i automobilístiques, els concursos de plantes, els de redacció... Inca espera, atenta, l'arribada de les fires i, especialment aquesta tan coneguda, tan estimada i tan necessària.

TIPOLOGIA DELS ANUNCIANTS ALS PROGRAMES DE LA FIRA DEL DIJOURS BO DES DE 1969 AL 2000

- Adobs
- Agències d'assegurances
- Agències de repartiments col·laboradores de Correus
- Agències de viatges
- Aigües potables
- Aires condicionats
- Ametlles i garroves
- Antiquitats
- Apartaments
- Artesania Popular
- Artistes i artesans
- Arts Gràfiques
- Ascensors
- Assegurances mèdiques
- Autoescoles
- Autoserveis majoristes
- Bars
- Bodegues, tavernes i semblants
- Botigues esportives
- Cafès i distribucions semblants
- Caixes d'Estalvis, de Pensions i Bancs
- Cellers i restaurants
- Centrals lleteres
- Centres de neteja
- Centres de reconeixements mèdics i psicològics
- Centres d'audició
- Centres de medicina integrada
- Centres de visió
- Centres d'exposicions d'art
- Centres d'exposicions generals
- Centres d'informació
- Centres mèdics
- Ceramistes
- Cinemes
- Cistelles i regals nadalencs
- Companyies industrials

- Complexes ramaders
- Comunicacions mòvils
- Confecció de toldos
- Confecció en pell
- Confeccions i perfumeria
- Constructors
- Cooperatives agropecuàries
- Cortinatges
- Cotxes
- Creacions en pell
- Crèdits cooperatius
- Discoteques
- Disseny gràfic
- Disseny i còpies
- Distribuïdores de vehicles a motor
- Distribuïdores d'ordinadors
- Elèctriques
- Electrònica
- Embotits i carns fredes
- Empreses d'assegurances i reassegurances
- Empreses de jardineria
- Empreses gràfiques
- Enganxaments d'aigua i electricitat
- Enllumenat públic
- Equips informàtics
- Espectacles
- Estufes i xemeneies
- Fàbriques d'articles de pell
- Fàbriques de mobles i decoració
- Fàbriques de sabates
- Fàbriques d'encunys
- Fàbriques productores de cartró
- Fires del calçat i semblants
- Flors, ramells i corones
- Forns
- Fotografia. Estudis fotogràfics
- Frigorífics
- Galeries comercials
- Garatges
- Gas i electricitat

- Gestories
- Hipermercats
- Instal·lacions comercials
- Instal·lacions hidràuliques
- Instruments musicals
- Instal·ladors de bombes d'aigua
- Joguines
- Joieries i rellotgeries
- Línies AT i BT
- Llanes
- Llibreries
- Magatzems de ferro i fusta
- Magatzems i adoberies
- Manufactures de plàstic industrial
- Manufactures en pell
- Maquinària agrícola
- Maquinària agrícola i comercial
- Marbres
- Materials de construcció
- Mecanografia i maquinària complementària
- Mercaderies per avió
- Mobles de cuina
- Mobles metàl·lics per a oficina
- Mobles per a terrasses
- Moda i alta pelleteria
- Mútues d'accidents de treball
- Objectes de regal
- Òptiques i semblants
- Organització i muntatge de fires i mercats
- Partits polítics
- Pastisseries
- Periòdics
- Perles
- Perruqueries
- Pintura i decoració
- Piscines i productes del ram
- Plantes de compost
- Portes basculants
- Productes alimentaris
- Productes càrnics

- Productes de rajoles
- Productes pel camp. Pinsos
- Productes químics
- Publicitat institucional
- Ràdio i televisió
- Ràdio-taxi
- Recanvis i accessoris de l'automòbil
- Refrescs
- Regs per aspersió
- Representacions
- Representacions i dipòsits
- Rètols
- Rètols lluminosos
- Seguretat
- Seguretat personal i vigilància
- Serveis de carretera i ferroviaris
- Sindicats de treballadors
- Subministraments d'oficina
- Subministraments nacionals i d'importació
- Taller de fusteria metàl·lica
- Tallers mecànics
- Taxis
- Teatres
- Torrons artesanals
- Tractors i materials agrícoles
- Transport, de muntatges i aprofundiments
- Transports terrestres i marítims
- Treballs en tensió elèctrica
- Trespols
- Ultramarins i colonials
- Venda de vivendes
- Vi. Destil·leries i semblants
- Vidrieres
- Vivers

DIJOUS BO: ACTES QUE ES REALITZEN

Des de temps molt antic, els actes que es celebraven eren, simplement, l'exposició i venda de productes. També el contacte entre els pagesos, comerciants i industrials afavoria, com és lògic, el comerç i la indústria.. L'intercanvi de productes necessaris feia de les fires, i especialment en el DIJOUS BO, un moment i lloc apropiats per a les mil i una transaccions. Com s'ha vist anteriorment, en els programes de mà s'anuncia tot allò que quedarà exposat a la fira.

Quant als actes programats, especialment en els darrers anys, ha estat quelcom extraordinari i important. I la importància del DIJOUS BO se centra en aquesta necessitat d'intercanviar productes i idees. Com també ja s'ha dit, el mercat firal s'organitzava de manera espontània quan era necessari. Avui, i diem avui pensant en més de vuitanta anys enrere, l'Ajuntament i altres entitats comercials, industrials i culturals organitzen la gran quantitat d'actes que agermanen milers de persones que volen comprar, mirar, relacionar-se en definitiva. Les mostres d'animals són antigues dins els actes del DIJOUS BO, com també les particulars d'aus i ramaderia en general. La inauguració

d'una Quartera de Gra nova, l'any 1920, dóna pas a l'Ajuntament que entra a formar part de l'organització. I ja des dels anys cinquanta del segle passat, especialment també des de 1969, que tenim constància mitjançant els programes extraordinaris, serà l'Ajuntament el màxim organitzador, però així mateix compta amb una gran multitud de col·laboradors, anunciants i promotors d'actes.

Vegem doncs, de manera resumida, alguns dels actes que se celebren anualment durant aquests dies de fires. Ja des de temps pretèrits i a causa de les festes dedicades a Santa Maria la Major, les festes solen començar el dissabte abans de la fira gran del DIJOUS BO, celebrant-se actes des d'aquest dissabte fins el dijous important i durant els dies intermedis.

RELACIÓ DELS ACTES MÉS IMPORTANTS CELEBRATS DURANT AQUESTS TRENTA ANYS DARRERS

- Actes d'agermanament entre Inca i altres poblacions
- Amollada de coloms missatgers
- Campionats esportius: futbol, bàsquet, natació, etc.
- Carreres a peu per l'interior i exterior d'Inca
- Certàmens de pintura
- Certàmens literaris
- Certàmens i exposicions de fotografia
- Col·loquis esportius i culturals en general
- Concerts musicals
- Concurs d'aeromodelisme i modelisme naval
- Concurs-exposició de canaris
- Concurs-exposició de ramaderia *Retinto*
- Concurs-exposició ramader de vaques *Frisonas*
- Concursos d'aeromodelisme
- Concursos de dibuix a l'aire lliure per alumnes d'ensenyament mitjà i altres
- Concursos de porc mallorquí
- Concursos de radiolocalització
- Concursos de redacció i dibuix per a escolars
- Concursos de tir
- Concursos ornitològics
- Concursos-exposicions de cans *Podenco, Eivissenc i pastor mallorquí*
- Concursos-exposicions de criadors d'ocells
- Conferències
- Carreres de cavalls
- Crono-pujades al Puig d'Inca
- Demostracions de maquinària agrícola i ramadera
- Desfilada *Inca, ciutat de la pell*
- Desfilades de models d'alta costura
- Desfilades de models de sabates i semblants
- Diades ciclistes
- Diades de confraternitat entre batles de la comarca i de Mallorca
- Entregues de premis de distints concursos
- Exhibició de cotxes antics
- Exhibicions de gimnàstica
- Exhibicions de natació sincronitzada i ballet aquàtic
- Exposicions de loterofília

- Exposicions d'activitats municipals
- Exposicions d'aquarel·les, pastissos i gravats
- Exposicions d'arts gràfiques
- Exposicions de barques i vaixells
- Exposicions de bonsais
- Exposicions de cotxes
- Exposicions de faixes de puro
- Exposicions de feines i activitats ocupacionals per a minusvàlids
- Exposicions de fusteria (fusta i metàl·lica)
- Exposicions de llibres antics i actuals
- Exposicions de maquetes i fotografies de l'Aviació Militar Espanyola
- Exposicions de maquinària agrícola i general
- Exposicions de maquinària agrícola i industrial
- Exposicions de miniatures de totes castes
- Exposicions de pintura
- Exposicions de recollida de fems
- Exposicions de rellotges de totes les èpoques
- Exposicions de sabates
- Exposicions de terrissa mallorquina
- Exposicions de transports pesants
- Exposicions de trenat
- Exposicions de vestits regionals
- Exposicions d'escultures
- Exposicions d'ocells silvestres
- Exposicions estàtiques d'helicòpters
- Exposicions filatèliques amb presentacions de matasegells d'interès local
- Exposicions i mostres de marroquineria
- Exposicions medioambientals
- Exposicions monogràfiques
- Exposicions monogràfiques de calçat
- Exposicions nàutiques
- Exposicions representatives del comerç i de la indústria locals
- Exposicions d'antiquitats i artesanía
- Festivals artístics i culturals
- Fira de mostres dels comerciants locals
- Happenings fotogràfics
- Homenatges a persones i entitats
- Imposició de medalles i distincions
- Inauguracions locals d'entitats i clubs
- Mostra de doma de cavalls

- Mostra de races autòctones de les Illes Balears
- Mostra d'eines del camp
- Mostres de cinema
- Nits del foc
- Nomenaments i proclamacions de Fill Il·lustres
- Passarel·la: *Inca, ciutat de la pell*
- Pregons anunciadors de les festes del Dijous Bo (Des de 1986)
- Presentacions de llibres
- Pujades en globus
- Rallis Dijous Bo
- Representacions teatrals
- Recitals de música folk
- Recitals de música mallorquina
- Recitals de música Rock
- Subhastes de bestiar
- Taules rodones i col·loquis
- Tornejos d'escacs
- Tornejos de futbollet
- Tornejos de petanca
- Trobades de gegants i caparrots
- Vedellades i curses de braus

PERSONATGES DE CERT RENOM QUE HAN PARTICIPAT AMB ELS SEUS TREBALLS EN ELS PROGRAMES DE LA FIRA DEL DIJOURS BO DES DE 1969 A 2000

Des del primer programa, que s'edità l'any 1969, fins al que s'edità l'any 2000 s'hi han publicat 460 treballs. Són treballs històrics, científics, literaris, institucionals, artístics, geogràfics i culturals.

La relació dels autors més destacats és la següent:

- Anguera Sansó, Bartolomé. Jefe Provincial de Producción Animal
- Armengol i Coll, Jaume. Apotecari i escriptor
- Barceló Crespi, Maria. Doctora en Història
- Caimari Noguera, Andreu. Escriptor i mestre en Gai Saber
- Cifre, Bernat. Catedràtic i poeta
- Coli Llobera, Joan. Cronista Oficial de la ciutat d'Inca (1950-1985)
- Coll Morro, Guillem. Escriptor i periodista
- Cortès Forteza, Santiago. Historiador i escriptor
- Ensenyat Estrany, Bartomeu. Folclorista i Director de l'Escola de dansa de Palma de Mallorca
- Ensenyat Quintana, Joan. Bibliotecari Municipal
- Escanellas Bonafè, Margalida. Historiadora i professora d'Història de l'Art
- Ferretjans Llompart, Antelm. Llicenciat en Història
- Font Obrador, Bartomeu. Llicenciat en Filosofia i Lletres i Cronista Oficial de Lluçmajor
- Garcías Palou, Sebastià. Canonge, Lul·lista, investigador i escriptor
- Gual Truyols, Simón. General de Brigada i Historiador
- Guasp, Joan. Escriptor
- Homar Llinàs, Francesc. Professor i escriptor
- Matas, Jaume. Ministre de Medi Ambient.
- Lacomba García, Joan Baptista. Artista
- Llabrés i Martorell, Pere-Joan. Canonge i Historiador
- Lladó i Ferragut, Josep. Llicenciat en Filosofia i Lletres. Acadèmic corresponent de la Reial d'Història
- Llinàs Socias, Guillem. Investigador i escriptor.
- Maicas Socias, Lluís. Escriptor
- Mateu Mayrata, Gabriel. Investigador i historiador

- Colom Mateu, Miquel. Poeta, Fill Adoptiu d'Inca i Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears
- Olascoaga, Luis de. Presidente Agrupación General de Ganaderos de Baleares
- Parets Serra, Joan. Musicòleg, investigador i escriptor
- París Mateu, Andreu. Misser i escriptor
- Payeras Llompart, Gabriel. Periodista
- Pieras Salom, Gabriel. Investigador, escriptor i Cronista Oficial d'Inca
- Pieras Villalonga, Miquel. Llicenciat en Història, investigador i escriptor
- Pizà Ramon, Rafel. Manescal
- Pons i Sastre, Antoni. Exbatle d'Inca, escriptor, poeta i periodista
- Rallo García, Juan. Agente comarcal de la Extensión Agraria
- Rayó Bennàssar, Pere. Llicenciat en Història de l'Art, investigador i escriptor
- Reynés Reus, Josep. Professor, poeta escriptor
- Rosselló Morales, Joana. Regidora de Cultura i Educació de l'Ajuntament d'Inca
- Rosselló Vaquer, Ramon. Investigador, historiador i escriptor
- Rotger Llabrés, Pere. Batle d'Inca
- Seguí Pons, Joana Maria. Professora de la Universitat Balear
- Serra Beltran, Jaume. Folclorista
- Soler i Capó, Jaume. Professor i escriptor
- Solivellas, Josep. Escriptor
- Torrent Badia, Lluís. Associació Es Garrover
- Torres Gómez, Rafel. Regidor d'Esports i Joventut de l'Ajuntament d'Inca
- Vidal, Fernando. Exbatle d'Alcúdia

INCA, UNA CIUDAD INQUIETA.

Gabriel Payeras

"Es Dijous-Bó" está a la vuelta de la esquina.

Una de las más importantes diadas de la Ciudad, está próxima.

Entre bastidores, antes de que se levante el telón de la actividad ferial, la Ciudad y sus hombres se aprestan a ultimar los detalles de una representación de cuya puesta en escena se espera, siempre, algo nuevo, algo mejor.

A una y a otros - Ciudad y ciudadanos - queremos referirnos en esta ocasión en un - creemos - justo homenaje por su inquietud y laboriosidad.

ALGUNAS CONSIDERACIONES SOBRE ES *Dijous Bo*

Calendas: Fecha inicial para el antiguo cómputo de tiempo en la Roma clásica.

Las Ferias y Fiestas de Inca "EL DIJOURS BO"

El "Dijous Bo"

todo un símbolo

eee

EL DIJOUS BO, AQUEST FENOMEN POETIC DE LA CIUTAT D'INCA

M'han encomanat un escrit sobre el Dijous Bo. Abans d'escometre aquesta tasca, sempre plaent per a qualsevol inquer de debò, cal aclarir que no sóc periodista, cronista, historiador ni tan sols escorcollador d'altre tipus de Ciència. Amb tot això vull venir a dir que sortiran a llum, aquí, en aquest escrit, segons quins aspectes de la Fira més capital de la ciutat d'Inca.

CARTA AL AMIGO QUE NOS VISITA EN "DIJOUS BO"

EL DIJOUS BO una incògnita

DIJOUS BO y MEJORA GANADERA

por Bartolomé Agustín Sandoz,
Jefe Provincial de Producción Animal

SOMNIS DE "DIJOUS BO"

EN UN "DIJOUS BO",
NACIO EL HOY
CLUB DEPORTIVO
CONSTANCIA DE INCA

el DIJOUS BO hito ferial de ayer, de hoy
y de mañana.

Por José REINES REUS.

LA CANARICULTURA INQUENSE Y EL DIJOUS BO

el
dijous bo
ganadero

EL EMBRUJO DEL DIJOUS BO

Por JOSE REINES REUS

INFLUENCIA DEL
"DIJOUS BO"
EN EL DESARROLLO
GANADERO
DE LA PROVINCIA

EL SIURELL, UN PETIT
PERSONATGE DEL DIJOUS BO

FIRES, FOGUERONS
I DIJOUS BO

SATYESA POPULAR A LA FIRA DEL "DIJOUS BO"

"L'Almoina"

EL DIJOUS BO D'ANTANY...

"La diada és la festa, però com-
paga de la festa a la festa. És una
festa que se fa per a la festa i
comença a la festa i acaba a la
festa."

"Els dies de festa són els dies
en què es fa la festa i la festa és
la festa. És una festa que se fa
per a la festa i comença a la
festa i acaba a la festa."

ROCK BO DIJOUS BO

GRUPU MALLORQUIN IN-
TACIÓ EN EL ÚNIC CON-
CERTE DE ROCK EN MA-
LLORCA ESTE ANY. A LA CITA
s'han donat alguns casos de dis-
sonància amb el públic i inter-
pretació de les cançons.

U
na de les preguntes que es
fa, i per tant, quan
arriba la festa, és la de
Què és el Dijous Bo? És de
sempre un temps en el qual la
pau i la festa són la mateixa
cosa i no hi ha cap diferència
entre la festa i la pau. És una
festa que se fa per a la festa i
comença a la festa i acaba a la
festa."

DIJOUS BO, FESTA DEL POBLE

una festa, perquè és una
festa que se fa per a la festa i
comença a la festa i acaba a la
festa. És una festa que se fa
per a la festa i comença a la
festa i acaba a la festa."

GUIA DEL "DIJOUS BO" PER A FIRAIRE NOVELLS

UN DIJOUS BO DE SOMNIEIG

Les nits de novembre s'allarguen, i les borres
de la tardor les infen fins estrançar els somnis
de desvetllar-se a la festa d'un nou.

En Joan Petit, sobre la festa, encara segueix
ballant i divertint-se a la festa.
"No hi ha cap festa que no sigui una festa."

INCA Y SU "DIJOUS BO"

D
iJOUS BO és una festa que se fa per a la festa i comença a la festa i acaba a la festa. És una festa que se fa per a la festa i comença a la festa i acaba a la festa."

EL PORC NEGRE MALLORQUÍ AL DIJOUS BO

EL "DIJOUS BO DE MAIG" O EL "DIJOUS GROS"

Les fires d'Inca ja estan prou detallades en paràgrafs anteriors perquè ho tornem repetir des del principi. Però sí que es fa necessari que donem uns breus apunts, unes lles notes, sobre el DIJOUS BO de maig, també conegut des de molt antic, i a nivell popular, amb el nom de DIJOUS GROS, que segurament és per a no repetir l'adjectiu Bo.

Avui sabem que a més del DIJOUS BO de novembre, fires de tardor, celebra-ven a Inca el Dijous Bo de maig o Dijous Gros, les fires de primavera d'estiu. No és tasca difícil el seu coneixement si recolzam la nostra investigació damunt quatre punts documentals:

- La transmissió oral
- La documentació dels fons de l'Arxiu Històric Municipal d'Inca.
- Altres documents.
- L'obra de l'Arxiduc Lluís Salvador.

La tradició oral, passada de pares a fills, ens diu que a Inca es feia una bona fira el dijous següent al primer diumenge de maig de cada any. Seria la fira de la primavera d'estiu. Aquest primer diumenge de maig estava reservat a la fira de Sineu. La fira de novembre, fira de la primavera d'hivern, donaria pas a les transaccions hivernenques. Són els moments de comprar, vendre, baratar els productes que tothom necessita. No és gens estrany que existís aquesta congregació de gent abans de començar l'estiu i l'hivern. Crec que són dues fires carregades de lògica. I a mesura que creix la fira del Primer Diumenge de maig de Sineu, davalla la nostra. Tant és així que l'any 1886 es suprimeix el Pancaritat de Santa Magdalena del Puig d'Inca perquè la gent inquera pugui anar a fira a Sineu. La festa del Pancaritat es passà al diumenge abans de la festa dels patrons, els sants Abdon i Senén. És una nota ferma important per descobrir la importància de la fira veïna. No serà estrany doncs, que la nostra fira vagi morint, desapareixent quasi per necessitat.

Quant a la documentació escrita i que forma part del fons de l'arxiu Històric Municipal, trobam al lligall que parla d'Arrendaments, correponent a l'any 1831, podem llegir, entre altres notes: *"...Qualsevol persona qui vulla arrendar el pes del cànyom i lli d'aquesta vila per temps d'un any, que començarà als 13 de juliol del corrent any i acabarà dia 12 de dit mes de l'any 1832, ha d'observar els pactes següents:*

...

*Més: és pacte que los **dijous bons** i fires podrà cobrar doble del que es paga els altres dijous".*

...

A les *Ordenanzas Municipales de policia urbana y rural de la villa de Inca*, de l'any 1849 podem llegir al capítol destinat de *Ferias i Mercados*, en els articles 10, 11 i 12:

"... 10. Desde tiempo inmemorial son dias de mercado publico en esta villa los jueves de cada semana. Si el jueves es dia de precepto, se celebra el mercado el dia inmediatamente anterior.

11. Son ferias desde la más remota antigüedad, los tres domingos siguientes al diez y ocho de octubre y fiesta de Todos los Santos, advirtiéndose que no hay mercado los jueves de las tres semanas de las ferias y en el anterior a la primera y posterior a la última. Tampoco se celebra mercado el Jueves Santo, pero se traslada al miércoles anterior.

12. Además se celebran dos mercados anuales llamados Dijous Bons; y son el jueves siguiente al primer domingo de Mayo, y el segundo jueves despues de la ultima feria".

Trobam més notes d'aquest Dijous Bo de maig, per exemple als *Dietario. Agenda de bufete para 1895, 1896....* Eren uns dietaris, ja en aquells moments molt

complets, editats a Palma per la *Tipo-litografía de Amengual y Muntaner*.

Mirant el de 1895 llegim: “MAYO. 128-9 jueves. S. Gregorio Nacianceno, ob. Dr. y confesor. -237. FERIA EN INCA (DIJOUS BÓ)”.

En el de 1896 i corresponent també a maig, podem llegir a la part d'alt: “127-Jueves. Stos. Estanislao, Augusto y Eovaldo, márt.-239. FÉRIA EN INCA (DIJOUS BÓ)”.

També en el *NUEVO DICCIONARI MALLORQUÍN-CASTELLANO-LATÍN*, por el doctor en ambos derechos, Don Juan José Amengual. Abogado del Ilustre colegio de Palma. Tomo II. Palma. Imprenta y Librería de Juan Colomar. 1878, a la veu INCA, pàgina 173-175, podem llegir:

“... Celebra mercado todos los jueves, de los cuales hay dos que tienen mayor importancia que los otros y son el que sigue al primer domingo del mes de mayo, y el segundo después de la Conmemoración de los difuntos, conocidos con el nombre de Jueves Buenos (Dijòus bó); y ferias en los domingos que median desde san Lúcas hasta la fiesta de Todos los Santos, los cuales son muy concurridos por la céntrica situación en que está la villa...”

L'Arxiduc Lluís Salvador en parla a la seva obra “*LAS BALEARES por la palabra y el grabado. Las Baleares propiamente dichas. Traducción del volumen V, Primera Parte de Die Balearen del Archiduque Luís Salvador de Austria*”. Tom VIII de l'edició de Sa Nostra, Caixa de les Balears, 1991. Primera edició completa de l'obra traduïda directament del text original realitzada segons disseny de l'edició prínceps (F.U. Brodhaus. Leipzig, 1884) Traducció de Carlos i Bàrbara Sánchez Rodrigo, pàgina 393.

“Este (parlant del mercat referit a les fires) tiene en Inca cinco ediciones: en los dos últimos domingos de octubre y primero de noviembre, el primer jueves de mayo, conocido como Dijous Bo, y el segundo del mes de noviembre, también llamado como el anterior”.

Crec que l'Arxiduc es solia documentar bé dels temes que tocava. I tot això ens ve a demostrar que a Inca teníem dos Dijous Bons, el de maig i el de novembre. El primer s'anà diluint per distintes raons i no sabem exactament quan. El que sí sabem és que va desaparèixer. Tan sols persones molt majors han sentit contar als seus avantpassats coses sobre el de maig. N'hi ha que, des que aquest tema ha sortit a la llum, diuen que l'han vist. Jo, des de la meua perspectiva no ho nec ni li don suport. A finals del segle passat ja no se'n parla, o si se'n parla jo no ho he trobat!

UNA OPINIÓ DEL NOM DE BO

I per què seria un DIJOUS BO i no un altre nom? Per què no un altre DIJOUS com tots els altres de l'any? Val la pena reflexionar i donar l'opinió personal, sempre subjecte a altres opinions que poden sorgir des d'aquest precís moment.

Sabem que les tres fires es celebraven durant tres diumenges consecutius. Sabem que darrere cada fira no hi havia mercat dijover. Després dels tres diumenges firats el poble vivia, sempre amb molta intensitat, la festa de Santa Maria la Major, titular de la parròquia i podríem dir co-patrona d'Inca, madona i mare dels inquers.

Els dijous a Inca, estic convençut, sempre han marcat un punt i una data important dins la vida setmanal dels inquers. Cada dijous, avui encara segueix la tradició, Inca s'omple de gent que va a comprar, a berenar i a compartir. Pens que els inquers, tot i que tenien i vivien les tres fires dominicals, es passaven tres dijous en blanc, sense trull, sense compartir, qui sap sense anar a berenar o a comprar qualsevol cosa. Quan, passada tota la teringa de fires i festes, el diumenge següent Santa Maria la Major, es presentava el mercat dijover tan estimat. Tres setmanes havien passat sense aquesta manifestació. No seria realment BO aquest dijous enyorat? No agafaria una gran força a causa d'aquest enyorament? Seria, segurament, una retrobada joiosa i un dia de mercat normalitzat. La gent que tenia per costum anar al mercat tradicional recobrava l'alegria i el goig de retrobar-lo.

Aquest nom de BO podria venir d'aquesta joia dels inquers i dels nostres veïnats dels pobles que ens envoltaven, com ens volten, i gaudeixen igualment avui dels plaers que dona la fira o el mercat setmanal dels DIJOUS. És una opinió compartida amb altres persones de certa qualitat intel·lectual a les quals he consultat. Aquest renaixement del mercat del dijous, és una retrobada joiosa. Amb els anys es converteix en una fira àmplia i ufana.

ANNEX A LA INFORMACIÓ SOBRE LA IMPORTÀNCIA DEL DIJOUS BO D'INCA (Illes Balears)

Com s'ha explicat abundantament a l'informe general, el DIJOUS BO d'Inca és l'expressió mallorquina de la fira que ens defineix, i a la mateixa vegada defineix a tots els mallorquins de la manera més perfecta. És, igualment, en la diada firal on es troben i s'expressen els sentiments més profunds de la nostra identitat i on es concentren totes les idees, anhels, simpaties i amors de tots nosaltres els habitants d'Inca, de la comarca i de tota Mallorca.

Resulta sorprenent comprovar com en una ciutat d'uns 25.000 habitants i interior, arriben a participar en el DIJOUS BO, unes dues-centes mil persones que volen mirar, comprar, vendre i allò que és més important volen relacionar-se per establir llaços d'unitat. Innombrables són, com s'ha vist, la quantitat de productes posats a l'abast per a una posterior venda. Generalment aquests productes són autòctons, propis i singulars de la nostra terra. Organitzar el trànsit resulta complicat i difícil però s'arriba a bon fi mitjançant la bona col·laboració dels cossos de seguretat. El ferrocarril que enllaça Inca amb Palma i Sa Pobla passant per bastants de pobles, també arriba replè i necessita organitzar viatges extraordinaris per poder atendre la demana de places per poder arribar a la fira.

Altra fira no hi ha a Mallorca, en dia no festiu, que atregui a tan nombrós públic. Un públic que hi assisteix, és i se sent protagonista de cada un dels actes programats. Tampoc es pot callar, o deixar dins l'oblit, el costum de molts de centres escolars de Mallorca, sense deixar de citar els alumnes de la Universitat Balear, que aprofiten aquesta fira per visitar Inca i veure *in situ* allò que és i allò que representa la fira del DIJOUS BO.

Tampoc es pot deixar de citar la participació activa de les autoritats locals, comarcals i autonòmiques (Consell Insular i Govern Balear) en aquesta fira del DIJOUS BO. Des de temps immemorials, com es pot llegir a la documentació general, participen aquestes autoritats a la fira. Els batles i regidors de la ciutat d'Inca, pobles i ciutats mallorquines, solen estar presents així com les autonòmiques del Consell i del Govern. Es pot dir, també, que participen, quan no en representació, la quasi totalitat d'autoritats illenques: civils, militars, culturals, educatives, comercials, industrials, etc. Tot un símbol d'interès general de l'illa de Mallorca.

El DIJOUS BO d'Inca representa, en aquests moments, com ha representat durant més de sis-cents anys d'història mallorquina, la reunió agradable i cordial de tota

una illa que vibra al so d'un dijous, a mitjan novembre, on es concentren tots els sentiments i totes les aspiracions d'un poble, d'una comunitat que ha aconseguit mantenir al dia una fira de llarga tradició.

És en aquest DIJOUS BO d'Inca on se celebren les exposicions més singulars així com les representacions de la moda en pell. Tota la ciutat es converteix en un mostrari dels productes que elaboram i exportam des d'Inca i Mallorca cap als llocs més allunyats de la península i estranger.

I, per acabar, no importa ponderar ni magnificar més tot allò que es viu a Inca durant les Fires, des del primer diumenge passada la festa de sant Lluç, fins la culminació d'aquestes, el dijous posterior a la festa de la co-patrona d'Inca, Santa Maria la Major, consecutiva a la tercera fira.

El DIJOUS BO d'Inca, de Mallorca, un dels millors i més emblemàtics segells de glòria per a tots els habitants de l'Illa. El DIJOUS BO ens representa, ens identifica i ens dóna honor i glòria transmetent molts de valors a totes les Illes i a tot l'Estat Espanyol. Segurament Inca i Mallorca mantenen la seva identitat gràcies i en part, a aquestes celebracions firals. No podem concebre ni Inca ni Mallorca sense el DIJOUS BO.

CONCLUSIONS

Facem les conclusions que vénen derivades de l'estudi anterior i apèndix posterior de les portades dels programes. Seria com un resum que ens indicaria la importància en moltes parcel·les locals i pròpies de la nostra Comunitat Balear. Les Fires d'Inca, i igualment o molt més, la del DIJOURS BO, donen sentit a la Ciutat en molts d'aspectes i maneres de ser dels ciutadans.

Si ja abans acceptam que aquestes fires i el DIJOURS BO són centres d'interès cultural en molts de nivells, fàcil serà procurar-nos unes bases mitjançant les quals centrarem els documents presentats, ja siguin orals o escrits. Igualment, aquests darrers anys, la ràdio i la televisió ho han fet tornar més gran amb les seves informacions i reportatges. Han demostrat que aquestes fires, tan antigues, són molt participades dins el mostrari de fires mallorquines.

No es pot posar en dubte l'antiguitat d'aquestes festes que vénen produïdes per les fires. Les notícies històriques estan sobradament, pensam, demostrades. El caràcter agropecuari, industrial, comercial i social ve demostrat per la gran quantitat de persones que vénen a Inca a visitar-lo, també a la gran quantitat d'anunciants i participants en els distints apartats assenyalats anteriorment. Les exposicions de totes castes, les mostres de totes les categories, les desfilades i tot un llarg etcètera demostren la importància que suposen per a l'Illa aquestes fires i en especial, com s'ha dit ja moltes vegades, el DIJOURS BO.

Tampoc podem minimitzar com és el tractament que li donen les premses escrites locals i autonòmiques, i altres mitjans de comunicació. Igualment mereix tota l'atenció el llarg procés que ha suposat per a Inca anar actualitzant aquests actes (hi ha una gran quantitat d'actes assenyalats ja en aquest paràgraf) cosa que seria impossible de reflectir en aquest document.

Les portades dels programes insertats ens demostren la capacitat econòmica que desenvolupen les fires. Des de 1969, i de manera ininterrompuda, s'han anat editant. Però per poc que parem esment en les portades citades dels programes, podrem assenyalar el caràcter propi i l'espectacularitat de la seva importància. S'ha de tenir en compte que cada any es fa una tirada de més de 7.000 exemplars que es reparteixen a cada família i a l'ajuntament de cada poble veïnat. Amb anterioritat a 1969, s'editaven programes més senzills i amb els actes que, des de les institucions i, sobre tot, de la Casa Consistorial, es desenvolupaven ja dies abans del DIJOURS BO. Solien, com segueix fent-se avui, iniciar-se el dissabte abans. Fent doncs, sis dies de festes. També pot quedar demostrat com, tot essent un dia feiner, la participació és molt gran i important. No és igual quan aquestes tres fires inqueres es celebren els tres diumenges anteriors al

DIJOURS BO i a les festes a Santa Maria la Major. Segurament la Fira Gran d'Inca sigui de les més importants que es celebren en dia feiner i no en diumenge o diada festiva.

També cal destacar la vida social. Una vida activa motivada pel simple fet de mirar, comprar, relacionar-se, admirar, observar i participar de l'ambient que es forma i neix mitjançant aquesta celebració. Els restaurants de la ciutat, antics cellers o tavernes, s'omplen de persones que volen gaudir d'un dinar, o sopar, en un ambient quasi familiar. Cal precisar que la gastronomia, en aquests darrers anys, ha ampliat les seves possibilitats i oferiments. No deixam de dir, però, que des de temps molt antics i des de la història oral i escrita que ens han transmès, la fira del DIJOURS BO era conjuntament agropecuària, comercial, industrial, social i gastronòmica. Els plats típics d'Inca són importants en tota l'illa de Mallorca juntament amb uns vins de qualitat.

Igualment pot parèixer impressionant la quantitat d'escriptors, investigadors, poetes i historiadors que s'han ofert a omplir les pàgines dels programes amb temes locals de molta importància. Des de la restauració d'uns retaules religiosos, a uns escrits de caire costumista, tots volen participar i col·laborar en aquesta fira gran d'Inca.

Si posam la nostra atenció en els actes que s'han celebrat en aquests més de trenta anys, resulten espectaculars. Exposicions, mostres, proves esportives, etc. són reflex i fidel testimoni de l'interès que desperten les fires en tots els camps del saber i entendre. L'entreteniment també té cabuda en aquestes diades.

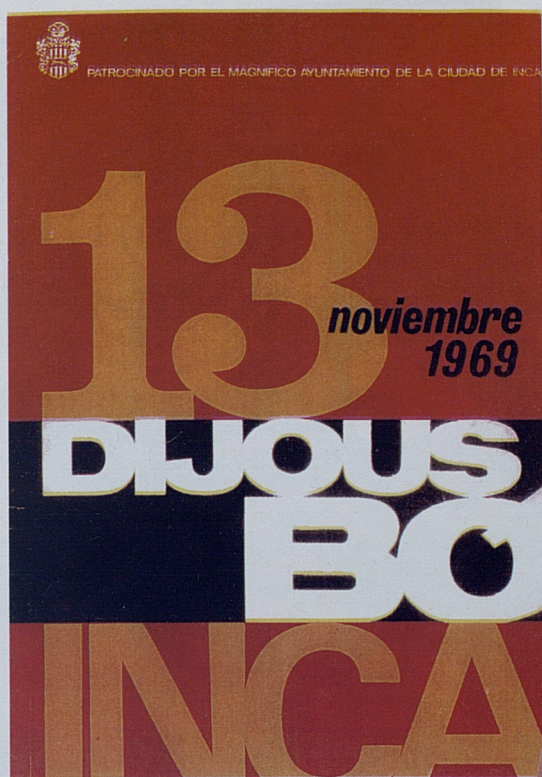
Moltes vegades sobren les paraules perquè els fets són superiors a aquestes. En el cas dels DIJOURS BO d'Inca, passa exactament el mateix. La realitat és difícil d'explicar. La realitat supera qualsevol imaginació descapdellada.

El DIJOURS BO d'Inca és també, des d'ahir i des de sempre, el DIJOURS BO de Mallorca. Un dia important dins la vida dels mallorquins. Diu una antiga cançó que aquest dia, Inca és la capital de Mallorca i que els ciutadans, vull dir els habitants de Palma, no ho han d'agafar malament.

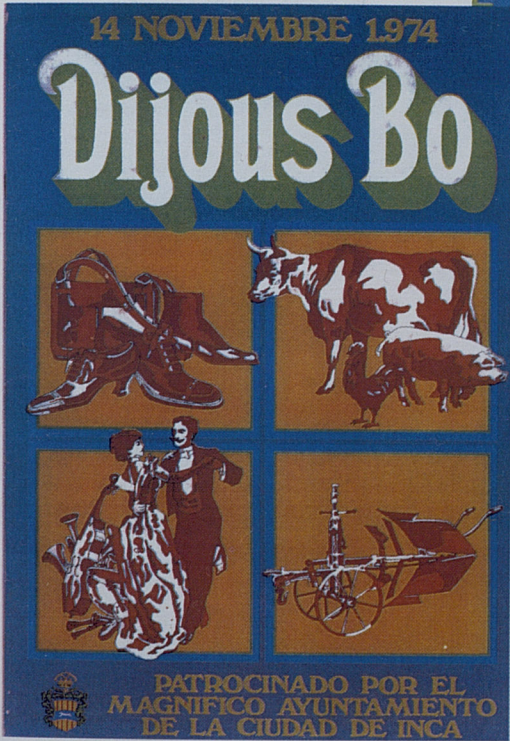
*De Mallorca n'és un dia
Inca, la capital;
ciutadans no ho prengueu a mal
que tan sols és per un dia.*

Si hem de lloar la nostra fira, basta llegir, mirar i observar. És, simplement, perquè Mallorca completa la lloa amb sinceritat. La fira més fira de totes les fires que es fan i es desfan en el temps, és sense cap dubte, i sense llevar aquesta importància i prestigi a cap altra de les que es celebren arreu de Mallorca, la d'Inca, FIRES I DIJOURS BO tenen certament la seva gran antiguitat i importància.

**PORTADES DELS
PROGRAMES DE
LA FIRA DEL
DIJOURS BO
DES DE 1969 A 2001**

DIJOUS BO75

INCA

NOVEMBRE
13
DIJOUS BO

NOVIEMBRE

								1	2
3	4	5	6	7	8	9			
10	11	12		14	15	16			
17	18	19	20	21	22	23			

DIJOUS BO76

INCA

NOVEMBRE
18
DIJOUS BO

NOVIEMBRE

1	2	3	4	5	6	7			
8	9	10	11	12	13	14			
15	16	17		19	20	21			
22	23	24	25	26	27	28			

DIJOUS BO77

INCA

NOVEMBRE
17
DIJOUS BO

NOVIEMBRE

	1	2	3	4	5	6			
7	8	9	10	11	12	13			
14	15	16		18	19	20			
21	22	23	24	25	26	27			

DIJOUS BO78

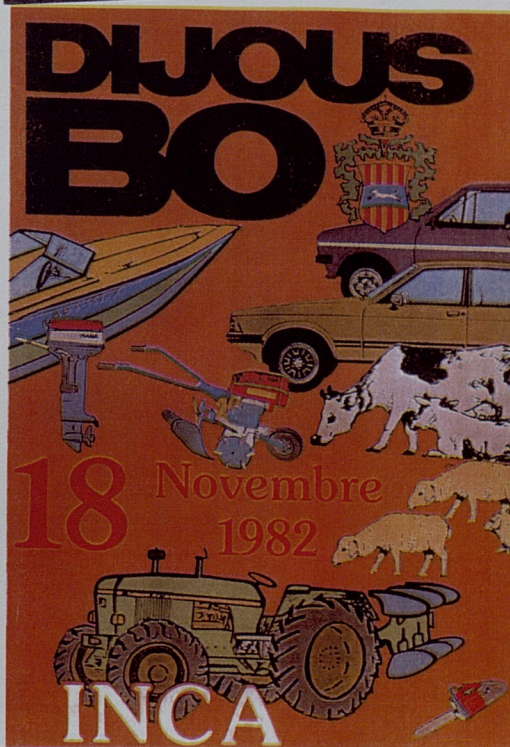
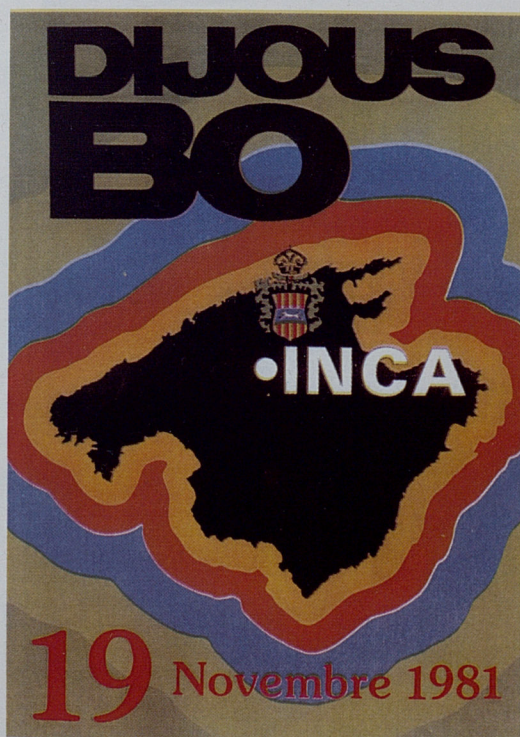
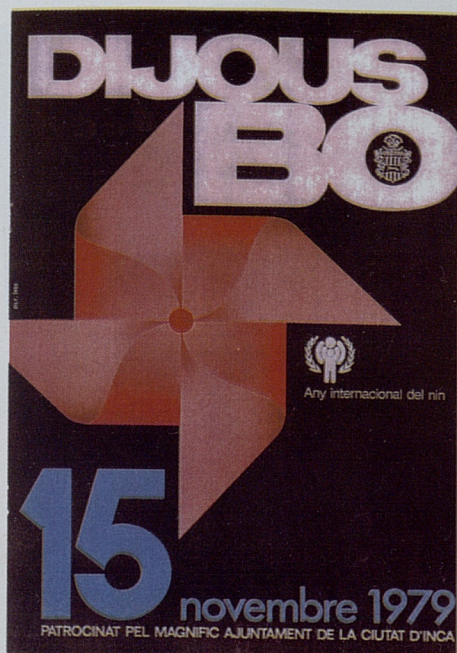
INCA

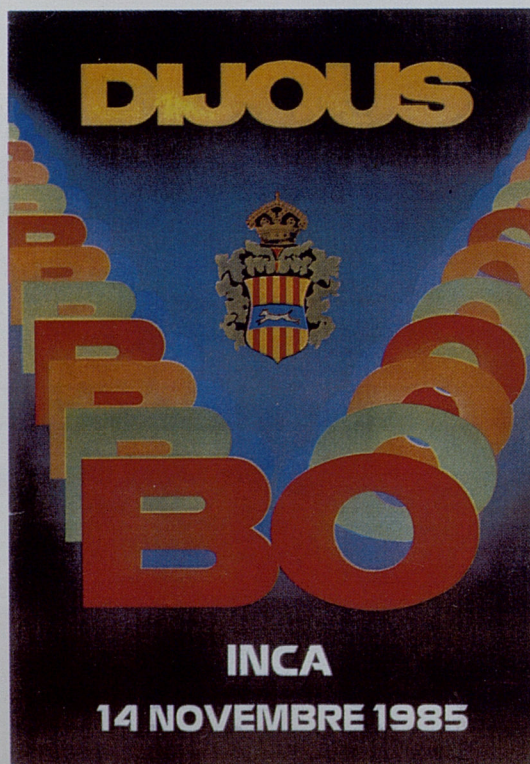
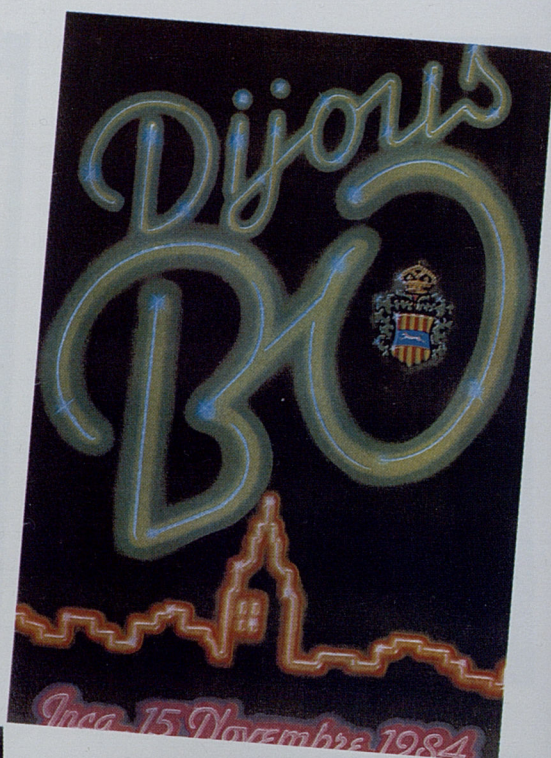
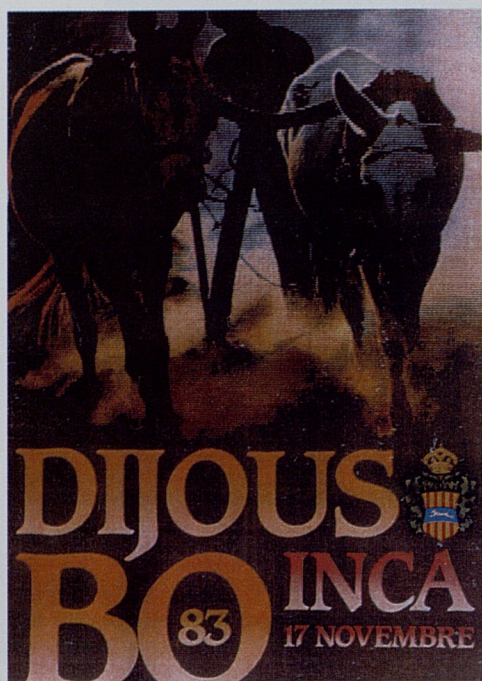

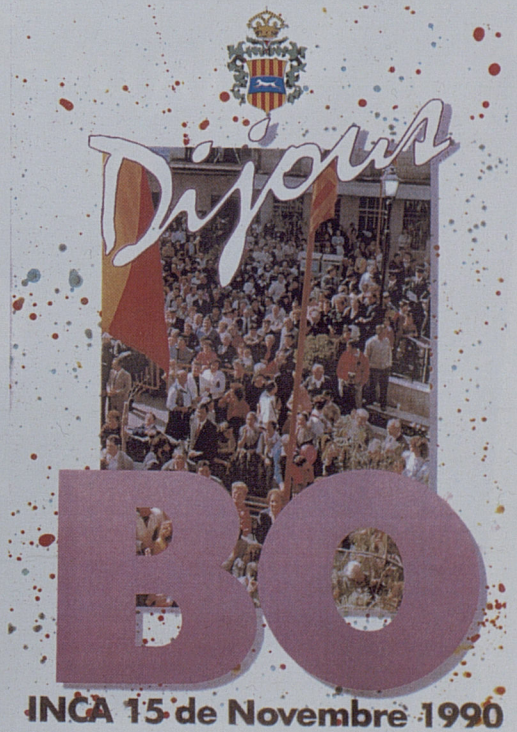
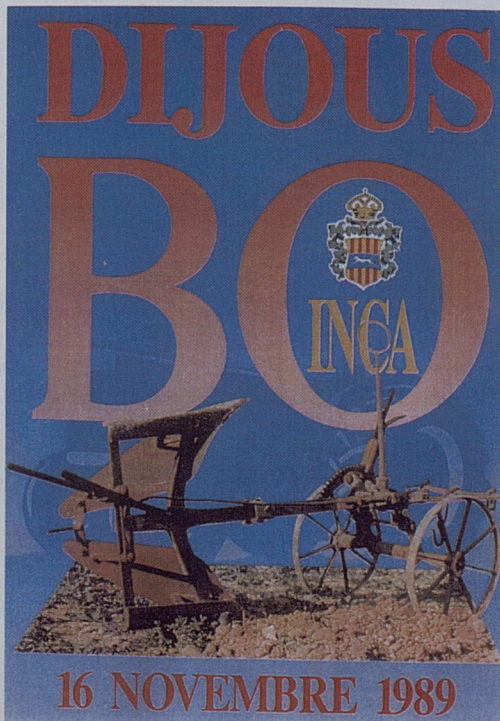
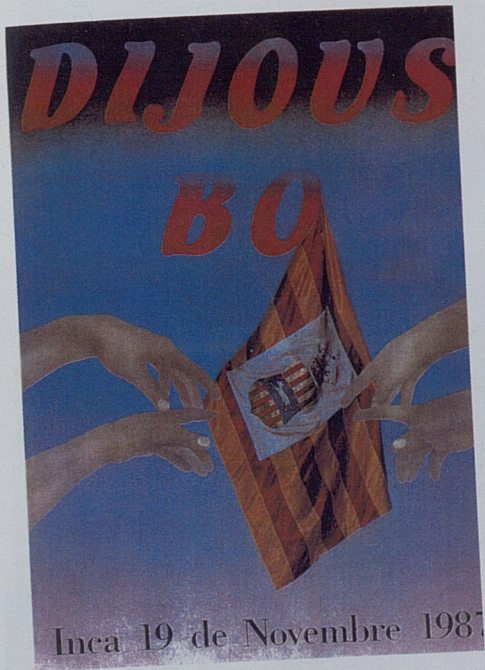
NOVEMBRE
16
DIJOUS BO

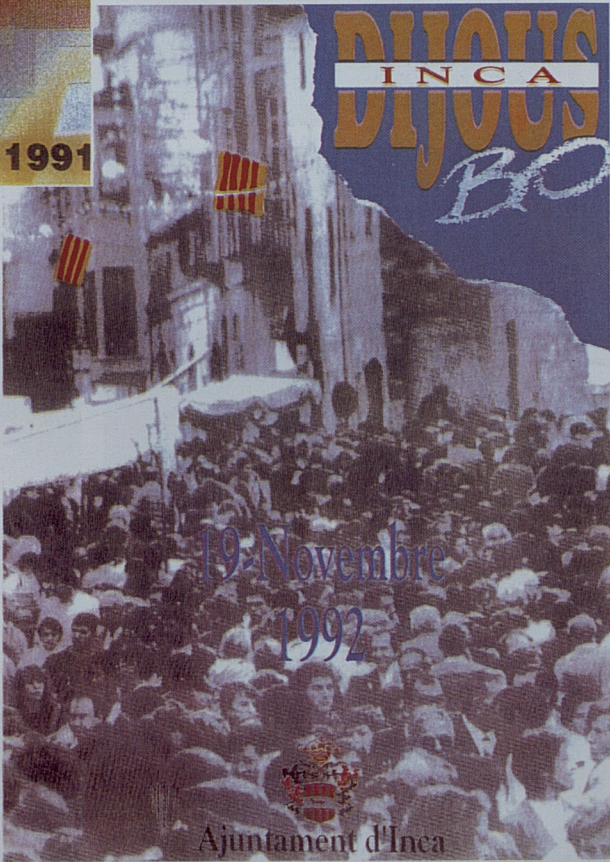
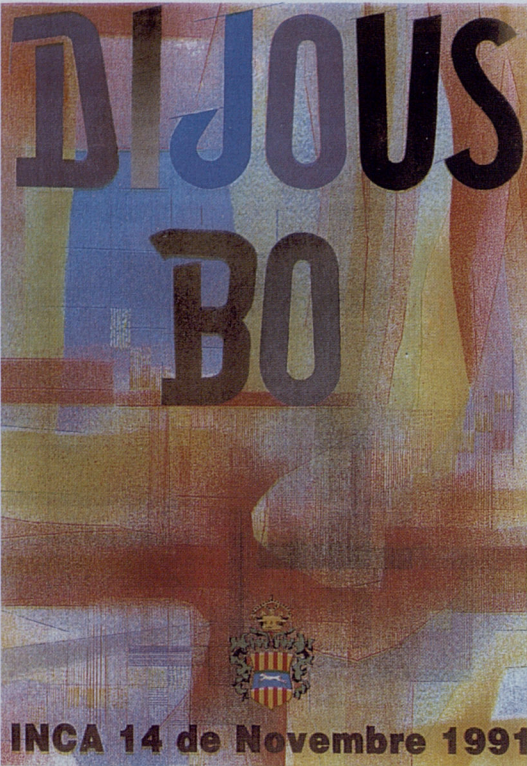
NOVIEMBRE

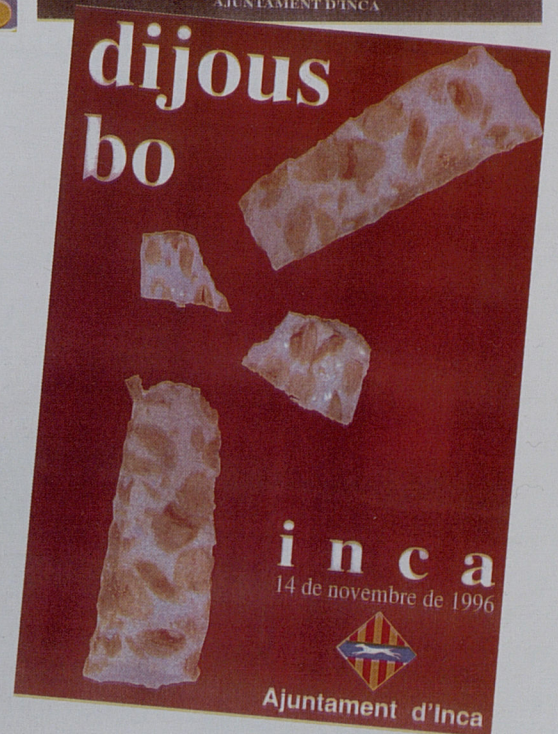
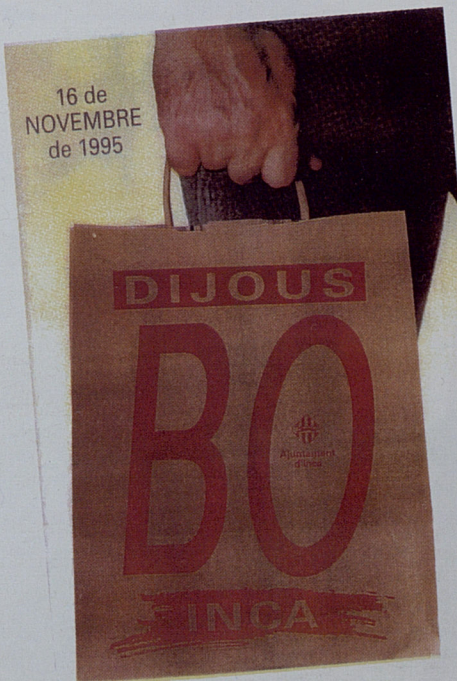
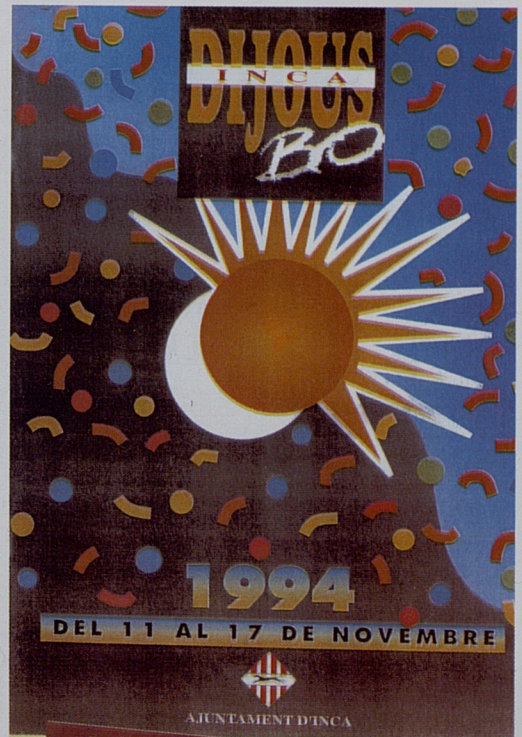
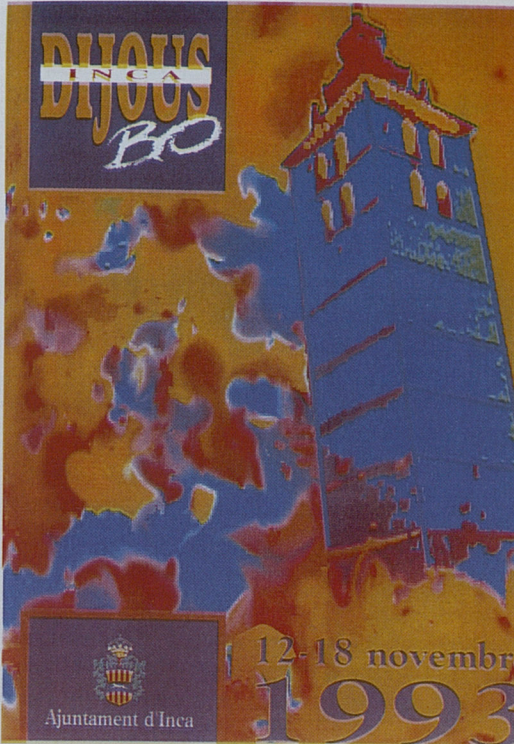
	1	2	3	4	5				
6	7	8	9	10	11	12			
13	14	15		17	18	19			
20	21	22	23	24	25	26			

DIJOUS BO

INCA

13

NOVEMBRE

1997

Ajuntament d'Inca

LA FIRA MÉS GRAN
DE MALLORCA
INCA 18 NOVEMBRE 1999

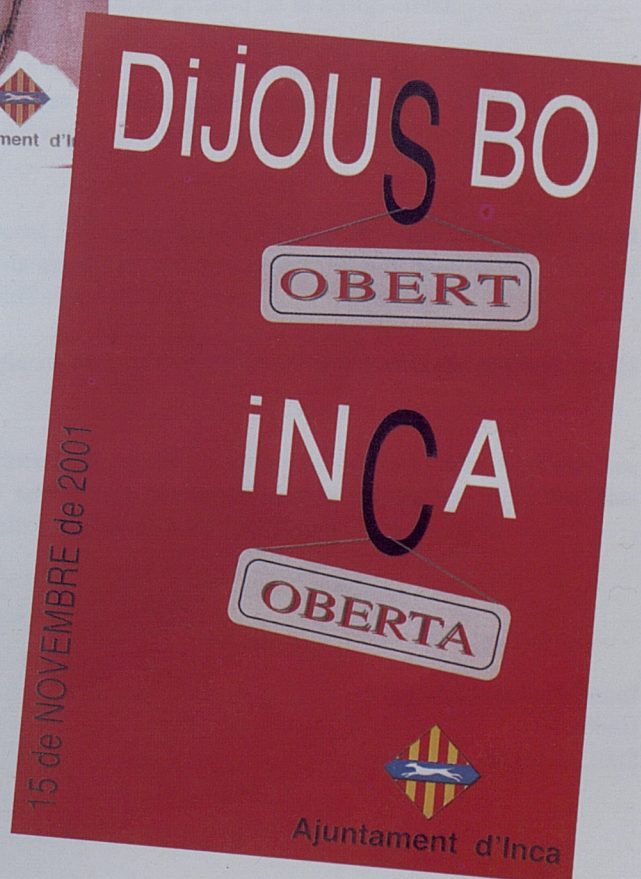
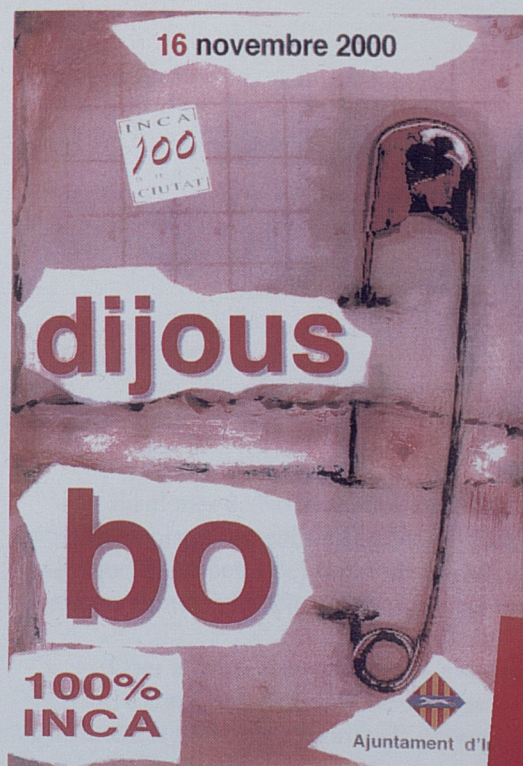

DIJOUS BO
19 NOVEMBRE 1999

Ajuntament d'Inca

hi ha de tot, tu tries

L'ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA (MALLORCA)

En el mes de Novembre de l'any 1977, coincidint amb la fira del DIJOUS BO, un grup de col·leccionistes filatèlics de la ciutat d'Inca (Mallorca organitzaren una exposició, patrocinada en aquells moments pel Banco de Bilbao, filatèlica i numismàtica, amb la finalitat de donar a conèixer l'interès filatèlic i del col·leccionisme en general de la nostra ciutat.

Com a conseqüència d'altres exposicions anyals, sempre dins els actes de la fira del DIJOUS BO, el dia 4 d'octubre de 1984 es constituí oficialment l'Associació Filatèlica d'Inca, degudament legalitzada i autoritzada davant l'organisme competent, en aquelles dates el Govern Civil de les Balears.

A partir de 1984 i fins el recent 2001, anyalment la Dirección General de Correos ha concedit a la nostra Associació un Mata-segells especial commemoratiu "DIJOUS BO", sempre amb temes dedicats a la nostra estimada ciutat d'Inca.

Seguidament adjuntam la relació dels motius de les distintes exposicions realitzades durant aquests DIJOUS BO.

Acompanyam, també, documentació relativa a cada una de les citades Exposicions, amb els sobres commemoratius així també amb les targes anuals explicatives dels diferents temes motius, tots ells, del Mata-segells Oficials de cada DIJOUS BO.

Miquel Llompart Seguí
(Secretari)
Març de 2002

EXPOSICIONS FILATÈLIQUES D'INCA

- 1977.- I CONCURS FILATÈLIC ESCOLAR JUVENIL.
- 1978-1982.- EXPOSICIONS FILATÈLIQUES VÀRIES.
- 1983.- V- EXPOSICIÓ. ESCUT D'INCA.
- 1984.- VI- RETAULE GÒTIC DE SANTA MARIA D'INCA.
- 1985.- VII- MÚSIC D'INCA. ANTONI TORRANDELL JAUME.
- 1986.- VIII- ELS CELLERS DE VI D'INCA.
- 1987.- IX- HOMENATGE A N'ANTONI FLUXÀ, MESTRE SABATER.
- 1988.- X- ELS TERRISSAIRES D'INCA.
1989. XI- MONESTIR DE SANT BARTOMEU D'INCA.
1990. XII- HOMENATGE A JOSÉ LUIS BERNARDINO
- 1991.- XIII- ELS MOLINS DE VENT D'INCA.
- 1992.- XIV- L'ESCOLA DE GRAMÀTICA DEL PUIG DE SANTA MAGDALENA.
- 1993.- XV- ARRIBADA DEL TREN A INCA. ANY 1875.
- 1994.- XVI- LA CONFRARIA DEL SANT CRIST D'INCA. 50è ANIVERSARI.
- 1995.- XVII- ORFEÓ "L'HARPA D'INCA". 75è ANIVERSARI.
- 1996.- XVIII- COL·LEGI SANT FRANCESC D'INCA.
- 1997.- XIX- CLUB ESPORTIU CONSTÀNCIA. 75è ANIVERSARI.
- 1998.- XX- HOMENATGE A LA "UNIÓ MUSICAL INQUERA".
- 1999.- XXI- HOMENATGE AL PARE MIQUEL COLOM, TOR.
- 2000.- XXII- INCA, 100 ANYS CIUTAT.
- 2001.- XXIII- PATRONAT "JOAN XXIII".
- 2002.- XXIV- FIRA "DIJOUS BO".

SOBRES COMMEMORATIUS
AMB MATASEGELLS ESPECIALS
I
TARGES EXPLICATIVES

V EXPOSICION FILATELICA
DIJOUS BO

13 al 17 de Noviembre 1983
INCA-Mallorca

*Ma euhorabona català al grup d'inquers
que han posat la primera pedra d'un
monument filatelic per en l'aveir a
penya valiosa per la cultura de nostra
ciutat.*
Cardinalment

Batlle d'Inca 1

EL PERRO DEL ESCUDO DE INCA

El escudo de armas de la ciudad de Inca es un perro, símbolo de la fidelidad y su antigüedad remonta de una inconcusa tradición, que apoya Binimelis y Dameto y asegura que en tiempo de la Conquista tenían ya los de Inca este animal por divisa; y que cuando el rey D. Jaime I de Aragón recibió en sus reales, cerca de la ciudad de Palma, al moro Benahabet, señor de la villa de Inca; entregó a este para seguridad de sus gentes un pendón, que consistía en un estandarte con las armas de Aragón, para que juntasen con las de la villa, que eran un podenco de plata en campo azul.

N.º - 1

VI Exposició Filatèlica "Dijours Bo"

del 13 al 15 Novembre 1984 Inca (Mallorca)

Veig que manteniu viva
la vostra fe. Seguiu pel mateix camí
que, al pas dels anys, les futures ge-
neracions pregunaran i alabaran la
vostre obra.

1

13-XI-84

EL RETABLO GOTICO DE "SANTA MARIA D'INCA"

En el año de 1.248 el Papa Inocencia IV, mediante una bula especial, puso bajo su protección las iglesias de Mallorca. Entre ellas se hallaba la de "Santa Maria d'Inca". En esta primitiva iglesia, seguramente gótica se colocó a finales del siglo IV un retablo de "Madona Santa Maria" del famoso pintor Joan Daurer. La parte central de dicho retablo, conservado en la Casa Parroquial, es una bella obra de arte. Mide el retablo 2'73X0'92. Viste la Virgen manto azul y túnica roja que cubre su cabeza. En la mano derecha lleva un pajarito y con la izquierda sostiene al Niño Jesús. Al pie del cuadro figuran cuatro escudos: Dos de la familia Sureda los otros dos de los Jurados de Inca. Debajo de estos, una inscripción "Joan Daurer, pintor, MA PINTADA L'ANY MCCCCLXXIII". En 1.881 fue restaurado, dicho retablo, por la Sociedad Arqueológica Lluïana. Se puede decir que es una de las mejores pinturas medievales mallorquinas. Este retablo gótico, bien conservado, honra nuestra ciudad.

N.º - 2

SONATE
Composat en 1911
Antoni TORRANDELL
Op. 31
I
Allegro
PIANO

*els filatèlics inquerers
donen moltes alegries
peix seguint amb ses mairies
shan collocat els primers.*

Nº 000001

VII Exposició Filatèlica "Dijous Bo"
del 12 al 14 Novembre 1985 Inca (Mallorca)

SONATE
Composat en 1911
Antoni TORRANDELL
Op. 31
I
Allegro
PIANO

ANTONI TORRANDELL I JAUME

El más universal de nuestros compositores

Antoni Torrandell i Jaume nació en Inca el 17 de Agosto de 1881, dentro de un ambiente muy propicio para la música.

Su primer profesor fue su propio padre. Continuó después con José Balaguer y Bartolomé Torres. Una vez a Madrid tuvo por profesores a José Tragó (maestro de Falla y Turina) y a Pedro Fontanilla (1898-1903). A París estudió con Ricard Vinyes y Charles Tournemire (1905-1909), trabajando el contrapunto y fuga, orquestación y composición.

Tuvo por residencia París durante los años (1905-1914 y 1918-1933), dedicándose a la enseñanza y a los conciertos de piano. Como pianista y como compositor fue aplaudido en: París, España, Rumania, y otros países.

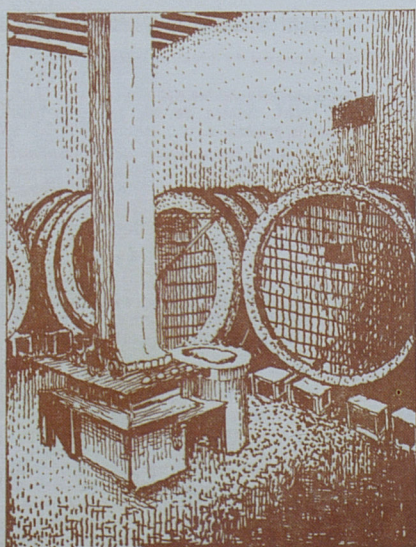
Torrandell es el compositor mallorquín que más ha cultivado la gran forma (sinfonía, concierto, sonata, misa). Estudió géneros musicales muy diferentes, y combinaciones instrumentales y vocales: Soprano, violoncelo y piano; soprano y tior con piano; soprano y cuarteto con piano. También nos ha dejado obras orquestales en forma de poema sinfónico, numerosas piezas para piano, obras corales, etc., con la característica común de la perfección formal que sólo puede conferir el dominio de las estructuras musicales.

Catálogo de obras: 120 con su nombre y 17 con el seudónimo de Antonio del Ranto.

N.º 3

VIII Exposició Filatèlica "Dijous Bo"
del 11 al 13 Novembre 1986.
Inca (Mallorca)

N.º 4

LOS "CELLERS" DE INCA

Los "cellers" -lugares donde se elabora y guarda el vino-han sido, y son, para Inca, unas instituciones cargadas de antigüedad, cargadas de nuestro carácter y que nos identifican como pueblo fiel a nuestras tradiciones. Ya durante los primeros años después de la conquista de Mallorca, en 1.229, por el rey Jaime I de Aragón, Inca tenía en su población, "cellers" en gran cantidad. Hasta los Virreyes, Obispos y Caballeros, poseían grandes extensiones de viña y "cellers" en la propia villa. Durante el último tercio del pasado siglo XIX, descendió la producción de vino. Como testimonio de nuestras raíces vinateras, han quedado, como prenda, los "cellers".

Homenatge a
l'amo ANTONI FLUXÀ
1853 - 1918

IX Exposició Filatèlica "Dijous Bó"

del 17 al 19 de Novembre 1987
INCA - MALLORCA

Nº 000001

Homenatge a
l'amo ANTONI FLUXÀ
1853 - 1918

IX Exposició Filatèlica "Dijous Bó"

del 17 al 19 de Novembre 1987
INCA - MALLORCA

EL MAESTRO ANTONIO FLUXA

La industria del calzado de Inca se pierde entre las espesas nieblas del pasado. Pero sabemos que a finales del siglo XVI, el Gremio de los Honorables Zapateros de Inca se independiza del de la capital, Palma de Mallorca. Y esto nos da una prueba, por cierto muy fuerte, de que ya entonces, la del calzado, era una industria fuerte y floreciente. Pero quien da unas nuevas maneras y unos nuevos estilos a tan interesante industria fue, sin lugar a dudas, el MAESTRO ANTONIO FLUXA FIGUEROLA quien, durante la década de los años 70 del siglo pasado, reúne en su casa a los mejores artesanos y, de lo que era un trabajo casero y humilde, hace una buena comunidad para agrandar el círculo de venta y comercio del producto en Mallorca y en los lugares más lejanos de la geografía Europea. El maestro ANTONIO comercializa el calzado favoreciendo al zapatero y, a no dudarlo, a la misma población de Inca. Población que, durante muchos años siguió las seguras sendas marcadas por el pionero "Mestre Antoni". ANTONIO Fluxà Figuerola forma parte ya de nuestra Historia y no podemos hablar de nosotros mismos sin poner al frente su pionera figura. La industria del calzado de Inca es ANTONIO FLUXA FIGUEROLA. "Mestre ANTONI FLUXA" es la industria zapatera de Inca de Mallorca.

Nº 5

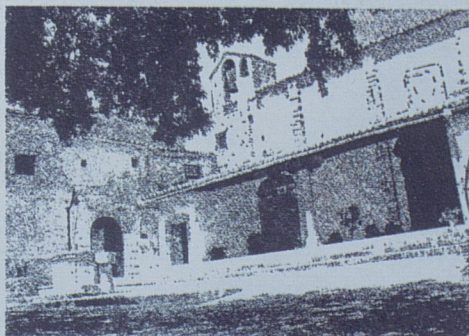

N.º 6

Durante muchos siglos nuestra ciudad de Inca era la población que más alfareros tenía en Mallorca. Los viejos catastros nos comunican que durante muchos años, mas de cuarenta familias se dedicaban a tan bonito arte. Existen documentos que suponen la existencia en Inca, ya en 1580, de una Cofradía o Colegio de alfareros que estaban bajo la advocación de la Santísima Trinidad, teniendo las reuniones en el Hospital. A partir de mediados del siglo XVIII el retablo de la Trinidad estaba en la Parroquia de Santa María la Mayor y a finales del XIX fue cambiado por el retablo del Corazón de Jesús. Pero conservamos el escudo que identificaba dicha Cofradía o dicho Gremio de Alfareros. El "siurell" es un juguete hecho por los maestros, o por sus esposas, y que se mantiene hasta hoy. Es una figura de barro pintado de blanco y con rayas verdes y rojas. Sus inicios se pierden en las oscuridades del tiempo y, estas figuritas, a veces extrañas, nos dicen que tienen miles de años y que provienen de otras civilizaciones. Inca ha tenido un gran esplendor, refiriéndonos al arte del trabajo en barro.

UN ANY MES ELS FILATÈLICS INQUERS
A PORTEN LA SEVA PINZELLADA CULTURAL
DE GRAN ALTURA.

XI Exposició Filatèlica "Dijous Bo 89"

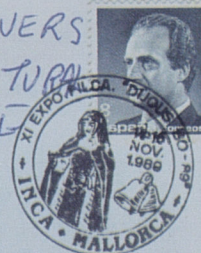

Monestir de Sant Bartomeu - Inca.

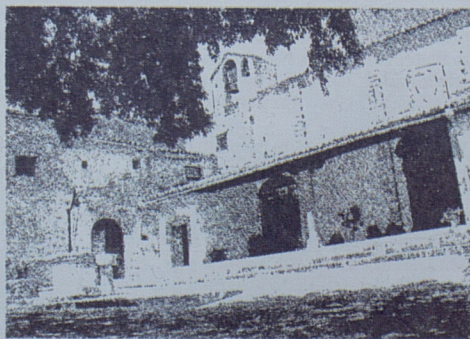
14 al 16 Novembre 1989

INCA - Mallorca

Nº 00000

El día 11 de noviembre de 1530 llegaron a Inca procedentes del Convento de Santa Isabel de Palma unas monjas jerónimas que se establecieron en el Puig d'Inca, en la Ermita de Santa Magdalena. Dado que las incomodidades eran muchas, decidieron trasladarse a la ciudad y se instalaron en el lugar donde, según la tradición, había habido una mezquita y luego la primera parroquia de Inca.

N.º 7

Monasterio de San Bartolomé - Inca.

El monasterio, sencillo pero agradable, es de estilo mallorquín, el edificio gira todo el entorno a la iglesia que és de bóveda de cañón y a ella se entra por un hermoso claustro en el cual hay una de las famosas cisternas del monasterio. Dentro de la iglesia se guarda el cuerpo incorrupto de una monja, Sor Clara Andreu i Malferit que habitó en este monasterio y murió en fama de santidad día 24 de junio de 1628 a los 32 años de edad.

Las monjas todavía rezan, trabajan y preparan deliciosos y típicos congrets.

JOSE LUIS BERNARDINO JIMENEZ - 1924 - 1990

Nacido en Madrid, perteneció a las fuerzas armadas en Sidi Ifni y después de otros destinos, finalmente lo fué al Ayuntamiento de Inca, hasta su fallecimiento.

Su estancia en nuestra Ciudad, fueron prueba de su buen hacer, sencillez en su trato, servicial con sus amigos, tanto en vida particular como desde su puesto de trabajo.

Gran aficionado a la filatelia, desde sus años de juventud, perfeccionada durante sus destinos en Africa; primorosamente documentado, seguía de cerca la evolución de la filatelia mundial, siendo muy pronto conocido por los aficionados locales, fué el verdadero animador de todos ellos y de este encuentro nacería nuestra Asociación.

Virtual promotor de la Asociación y artífice de las sucesivas Exposiciones que dieron paso a los bellísimos matasellos especiales, concedidos anualmente por la Gran feria del Dijous Bo, siempre patrocinados por nuestro Ayuntamiento.

Este año la Expo no cuenta con matasellos especial que debía estar dedicado al tema «los molinos» que continuaremos el próximo año. Pero si hemos dedicado la exposición y este sobre como recuerdo, in memoriam, en reconocimiento público a un buen filatelista y mejor amigo.

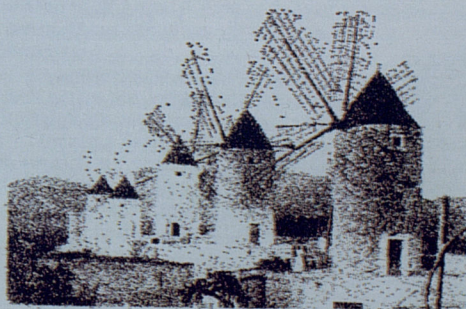
N.º 8

MOLINOS DE VIENTO MALLORQUINES

Una nota característica del paisaje mallorquin son los molinos de viento harineros. Antes, con sus seis antenas fueron los animadores del paisaje, hoy son testimonio mudo del mismo.

Ninguno de ellos tiene una tarea que cumplir, pero son las raíces de nuestra cultura que no podemos dejar perder.

Nº 9
MOLINS DES SERRAL - INCA

Torres de molinos harineros, cilíndricos, hechas de piedra y mortero, gruesas como bastiones de una lucha entre un pasado que no tendría que morir y un hoy.

Conservemos las torres y las casas como recuerdos y no, dejemos que sigan ruinosos, sino que, restauradas sigan como vigias que desde su altura y del capirote, Farola, iluminen el hoy, sin olvidar el pasado.

El pasado, pasado... no, el pasado es el pilar de lo que tenemos que ser. ASOCIACION DE AMIGOS DE LOS MOLINOS

XIV Exposició Filatèlica "Dijous Bo 92"

PUIG DE STA. MAGDALENA - INCA

16 al 19 Novembre 1992
INCA - Mallorca

La meua ves
succeït felicitaio
a l'empresa iugues
filatèlica.
Endavant.

Nº 00000 *N. A. Mena*
19.XI.92.

HOMENAJE A LA ESCUELA DE GRAMATICA (1530 - 1770) - PUIG DE STª MAGDALENA - INCA

En tiempos próximos a la conquista de la Isla, por Jaime I ya figuran actas notariales (año 1240) y muchas donaciones a favor de nuestro Santuario por ser lugar de mucha devoción.

A partir de esta fecha fueron muchas las comunidades religiosas ocupantes y es a partir de 1530 que los magníficos Jurados de Inca quieren continuar manteniendo este Cenobio, dedicado a la Santificación y Grandeza de espíritu de sus moradores y proponen establecer una Escuela de Gramática, siendo uno de los primeros profesores el célebre Bartolomé Far; llegando a ser esta escuela una de las tres más renombradas, junto con la de Randa y Valldemosa.

Esta escuela que semantuvo activa durante más de 200 años, fue cuna de sabiduría y fuente de las mejores figuras del momento, para ocupar puestos relevantes; tales como Francisco Descós, jurado del Reino de Mallorca, Malferits, Mountanyàs etc. llegando a tener más de 60 alumnos, como demuestran los documentos de 1640 solicitando ayudas al Gran y Gral. Consell.

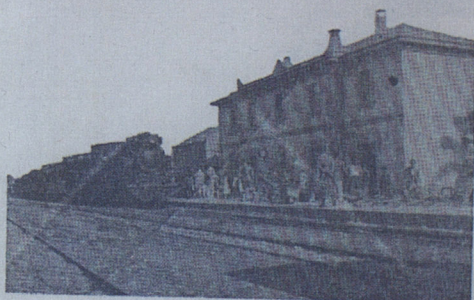
Este es el Homenaje que la Asociación Filatèlica de Inca quiere recordar y dedicar a los jurados, Maestros y escolares de esta Escuela de Gramática, fuente de grandes figuras antepasados nuestros.

Nº 10

XV Exposició Filatèlica "Dijours Bo 93"

16 al 18 Novembre 1993
INCA - Mallorca

Nº 00001

Fué el año 1875 el día 24 de enero, cuando se inauguró la línea y estación del ferrocarril de Inca, con una gran fiesta muchas veces descrita y que no podemos incluir en este recordatorio, lo único que interesa es dedicar un justo homenaje y resaltar la importancia que tuvo este medio de transporte popular que transformó la sociedad ya que antes de ello tan solo se trasladaban a Palma en casos muy urgentes y por el único medio de transporte, la tracción animal, bien fuera la diligencia colectiva o la galera particular en aquellos casos de familias económicamente bien dotadas. Con el tren se vieron cumplidos los deseos e ilusiones de la gente sencilla, por el mero placer de visitar la capital o bien para ir a vender sus productos primarios, animales, productos del campo etc...

No importa reseñar que el desenvolvimiento de las pequeñas industrias, la ganadería, comercios, mercados, quedaron transformados, mejorados hasta el punto de suponer una transformación social para toda la comarca de nuestra Ciudad hasta extender sus ramales a los pueblos cercanos, Sineu, La Puebla y hasta los finales de línea de Artá, Felanitx y Campos.

La importancia del Ferrocarril fué extraordinaria llegando a ser el centro de toda actividad, todos recordamos que el paseo de la juventud era hasta la estación para ver llegar y salir los trenes.

Después los cambios sociales y económicos en todo el mundo, la facilidad de mejores medios de comunicación, coches, mejores carreteras imprimieron una competencia y un cúmulo de intereses creados en contra del ferrocarril, y vino la decadencia del mismo.

Actualmente el aumento de tráfico es tan desorbitado que hace necesario volver a reivindicar el tren, con el cual se evitarían atascos en las carreteras, falta de aparcamientos en todas las ciudades, riesgo de accidentes por velocidades imprudentes, disminución del consumo de combustibles y una mejor comodidad con los traslados despreocupados.

Este recordatorio en tiempos de sacrificios económicos viene a reconocer el mérito que tuvo en su día la implantación del tren, al tiempo que reivindicar su necesidad a que se extienda otra vez por todas las líneas que ello sea posible, dadas las demostradas ventajas que ello reportaría para todos sus usuarios.

Ojalá con las anunciadas transferencias podamos verlo realidad. Nº. 11

**XVI EXPOSICIÓ FILATÈLICA
DIJOURS BO 94
INCA - Mallorca**

Del 15 al 17 de novembre

*Als meus amics de la Filtel
en la celebració de l'anniver-
sari del Sant Crist, doncs
dintre dels regals.
Esdient*

Nº 00001

Anualment dedicamos el matasellos de nuestra exposición a un personaje, un acontecimiento, una institución, o un monumento singular, de nuestra Ciudad.

Este año lo dedicamos a la Cofradía del Santo Cristo de Inca que celebra el cincuentenario de su fundación, resaltando su artístico y monumental trono sobre el cual, cada Jueves Santo, los portadores pasean tan venerada Imagen que, según consta en una acta notarial del siglo XVII, sudó durante tres días de forma copiosa. Digna de ser honrada con respecto y devoción despertó en el espíritu de algunos inquenses la fundación de la Cofradía.

El trono, obra del escultor Miguel Sacanell de Palma, muestra a ambos lados doce hornacinas, las cuales guardan las figuras de los doce apóstoles. También encontramos esculpidos el escudo de la ciudad, el de la cofradía y algunos símbolos de la Semana Santa. Todo de madera policromada y pan de oro hacen que sea una joya irrepetible y merecedora de ser custodiada y apreciada, cosa que cuidan con mucho interés todos los cofrades.

Animamos a todas las cofradías de Inca: Terciarios, Acción Católica, La Salle, Santo Tomás de Aquino, Santo Entierro, Cristo Rey, Pureza de María y Santo Cristo, a seguir trabajando en la búsqueda de una mayor autenticidad en el seno de la Iglesia, y en el logro del máximo esplendor en los actos de nuestra Semana Santa, tan arraigados en la historia reciente de nuestra Ciudad.

Nº 12

XVII EXPOSICIÓ FILATÈLICA

DIJOUS BO 95

INCA - Mallorca

14 - 16 de novembre

75è ANIVERSARI
(1920 - 1995)

*Enhorabona, molt
d'any i Bon Dijoús Bo
Nº 000001 1.995.*

EL "ORFEÓ L'HARPA D'INCA"

El "Orfeó l'Harpa d'Inca", fué fundado en el mes de Abril del año 1920 por MIGUEL DURAN SAURINA, Presidente del Círculo de Obreros Católicos, hombre lleno de inquietudes culturales y religiosas. El iniciador musical fué el inquero y maestro JAIME ALBERTI FERRER, que durante muchos años ocupó el cargo de director.

Nuestro "Orfeó" tuvo muchos momentos esplendorosos, desde su inicio hasta finales del año 1933, dando numerosos conciertos alrededor de Mallorca, y después de diversas circunstancias centró sus actuaciones a actividades religiosas, interpretando musicalmente las composiciones de los músicos mallorquines, M. Tortella, Martorell, B. Salas, A. Pol etc...

Merece una significación especial "LA SENYERA", de nuestro "Orfeó", verdadera obra de arte, diseñada por el arquitecto Guillermo Forteza y muy bien conservada, la cual es motivo de admiración como verdadera joya bordada en oro y plata. En una cara está el escudo del Orfeón y en la otra su mensaje "FE, PATRIA, AMOR", palabras que contienen el ideal que siempre ha mantenido con firmeza.

Dos son los himnos con que cuenta nuestro Orfeón, el primero con letra de Miguel Duran y música de Rosendo Masaguer dedicado a su Senyera, titulado "NOSTRA SENYERA" y el segundo con título de "FE, PATRIA, AMOR" del renombrado músico inquense ANTONIO TORRANDELL, que se estrenó con motivo del 75 aniversario.

Entre estas y otras satisfacciones de su 75 aniversario, cabe destacar que cuenta con el coro mas antiguo de Mallorca, el cual ha mantenido siempre el espíritu cultural y religioso de nuestra ciudad.

Con este pequeño homenaje filatélico nos unimos a todas las merecidas felicitaciones recibidas de toda Mallorca.

N.º 13

Colegio San Francisco

La historia de la enseñanza en nuestra ciudad, se inicia desde el convento de San Francisco, donde estaba asentada la orden de Frailes Menores, fundado en 1325, siendo la segunda casa de dicha orden en Mallorca.

Por documentos estudiados por el P. Francisco Amengual y por el rdo. D. Juan Coli, historiador y cronista de nuestra ciudad consta que en el 1680 el padre Francisco Capó "mestre de gramática de dicho convento" solicitaba ayuda a nuestras autoridades por ser "la Schola mas antigua de Mallorca." De esta escuela salieron los inquenses Fray Rafael Serra O.F.M. (1536 - 1620) y el P. Francisco Payeras (1729 - 1823) entre otros muchos personajes famosos.

En 1825 por la Ley Mendizabal, las órdenes religiosas son desposeídas de todos sus bienes y por tanto se abre un parentesis en sus actividades. En 1909 Inca solicita el regreso de la Orden Franciscana a nuestra ciudad, donde desde 1910 una de sus primeras especiales actividades fué y sigue siendo la enseñanza.

Existen otros colegios en nuestra ciudad que han ido imprimiendo formación intelectual, cívica y religiosa a las juventudes de todos los tiempos. Hnos. de La Salle, La Purezza, San Vicente de Paul, religiosas franciscanas, Sto. Tomás de Aquino, Colegios estatales, Institutos de 2ª enseñanza y de educación especial.

Cada uno de nosotros guarda una añoranza y un entrañable recuerdo de los que ha frecuentado.

A todos y cada uno de ellos va dirigido nuestro homenaje por su labor en pro de nuestra ciudad.

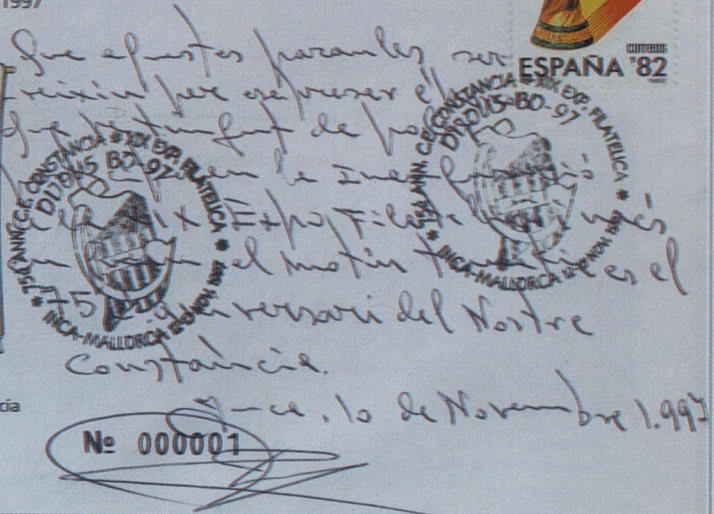
XIX EXPOSICIÓ FILATÈLICA

Dijous Bo 1997

INCA - 12 - 13 novembre 1997

Homenatge al C.E. Constància
en el seu 75è aniversari
(1922 - 1997)

HOMENATGE AL C.E.CONSTÀNCIA EN EL SEU 75 ANIVERSARI

Celebrem aquest any un aconteixement rellevant a la nostra ciutat, el 75 aniversari de la fundació del C.E. Constància, nascut com a una secció filial de la societat de "socorros mutuos" del mateix nom.

Va tenir com a primer president a D. Miquel Beltrán Planas i cuidà de la secció esportiva D. Miquel Pujadas i l'entrenador fou D. Joan Garí.

La presentació de l'equip fou el 26 de desembre de 1922 en camp del contrari C.D. Inguense. El mes de febrer de 1923 s'inaugurà el seu camp en uns terrenys llogats a la zona d'es Blanquer, anomenat popularment camp de Sant Domingo, per estar a prop d'aquella església. En aquest camp va seguir les seves activitats inter-regionals fins que a l'any 1929 inaugurà el seu camp en propietat anomenat Es Cos. En aquest camp va desenvolupar les seves activitats i els seus millors èxits fins a l'any 1964. Allà va conquerir els seus millors títols, entre ells hem d'incloure l'ascens a la III Divisió el 26 de setembre de 1941 davant el Saragossa.

És necessari retre un just homenatge a aquella persona que en aquelles dates dirigia el destí del club, D. Pedro Siquier Martí; primer president mallorquí que aconseguia un títol de caràcter nacional i conservant-lo durant uns anys, arribant fins i tot a disputar l'eliminàtoria per l'ascens a la Iª Divisió.

Deixam enrera altres períodes de menys entusiasme esportiu per circumstàncies adverses i menys esportives.

L'any 1962 aconseguí superar el mal moment d'aquesta situació i va accedir de nou a la Divisió de Plata, que va conservar durant sis temporades; essent la primera d'aquestes temporades l'any que s'inaugurà el Camp Nou, on es tornà a actuar com a equip capdavanter a la II Divisió; passejant així el nom d'INCA per tota la geografia nacional.

Es repeteix la història amb uns anys baixos fins a arribar a l'actualitat en què sota la presidència de D. Miquel Llompart Mora ha tornat a renèixer la il·lusió fins a arribar novament a l'eliminàtoria per pujar a III Divisió, esperant que sigui aquest any del 75 aniversari de la seva fundació el que poguem veure aconseguir la seva fita. Ànims per aconseguir-ho no hi falten ni a l'equip esportiu ni al directiu, ara només cal mostrar que també els acompanyi l'entusiasme dels seguidors que al llarg de tots aquests anys sempre es va demostrar.

XX EXPOSICIÓ FILATÈLICA

Dijous Bo 1998

INCA 18 - 19 novembre 1998

Homenatge a la banda
Unió Musical Inquera

*Qu'any més fàcil
poder prendre el
interès de la música
Dijous-Bo 1998
amb el homenetge
musical y -fuer.
Moltes d'any.*

Nº 000001 *Pere Rotger i Alebrés*

LA MÚSICA EN INCA

La ciudad de Inca, eminentemente industrial, és asimismo reconocida en el terreno musical. A lo largo de la historia Inca ha demostrado tener gusto y dedicación por la música, los más antiguos documentos que nos hablan de las fiestas en Inca hacen referencia a la importancia que tenía en ellas la interpretación musical. Inca tiene el privilegio de ser la localidad de la "part forana" de Mallorca que cuenta con más órganos históricos, cuatro se conservan: El de santa Maria la Major, el de santo Domingo, el de san Francisco y, la gran joya, el del monasterio de san Bartolomé. Estos instrumentos requerian buenos organistas, entre los cuales hay que destacar a Pere-Andreu Ferragut i Ferrer i a Joan Torrandell. Así mismo, muchos han sido los compositores que ha dado Inca, el más conocido el maestro Antoni Torrandell, pero también tenemos que destacar, Mn. Bernat Salas, Josep Balaguer, Antoni Llompart i Rexach, Joan Santandreu y una larga lista. Entre los directores de banda: Jaume Albertí, Bartomeu Oliver, Antoni Llompart, Onofre Martorell, todos ellos dirigieron una u otra banda en Inca ya que nuestra ciudad desde mediados del siglo XIX siempre ha tenido banda de música hasta llegar a nuestros días en que la banda "Unió Musical Inquera" i la escuela "Jaume Albertí" es uno de los esponentes más representativos de la cultura musical inquera. En cuanto al canto hay que hacer mención de "l'Harpa d'Inca", "la Capella Seràfica", el coro de "Sant Domingo", el coro infantil de la Escuela Nacional, y entre los solistas hay que destacar a Francesc Campins Morro, Joana Ma. Llabrés, Pere Pou, Miquel Reinoso i Pilar Rosselló. Todo ello forma un buen bagage para poder hablar del hecho musical en Inca. scf.

XXI
EXPOSICIÓ FILATÈLICA
Dijous Bo 1999
INCA 16 - 18 novembre 1999

Homenatge al P. Miquel Colom T.O.R.
Filòleg i Lul·lista

XXI EXPO-FILATÈLICA
1900-1999
LUL·LISTA
FILÒLEG
INCA - MALLORCA

ESPANA
1 PTA
CORREOS

HOMENAJE A P. MIQUEL COLOM T.O.R.
CORREOS
40 PTA

Com a batle, d'Inca, em complau
d'escriure aquestes paraules amb motiu
de la XXI Exposició Filatèlica Dijous-Bo
1999.
Per això, enhorabona a tots els organitzadors
d'aquesta exposició per haver-la
dedicada al Pare Colom.
Nº 000001
Tot un encert, ben fet!

EL P. MIQUEL COLOM, FILÓLOGO Y LULISTA (1900-1999)

Miquel Colom Mateu nació en Bunyola el 21 de octubre de 1900 y, después de casi toda su vida en Inca, murió el 30 de junio de este año.

De su larga trayectoria, en el primer Dijous Bo que no nos acompaña, destacamos su amor creativo a nuestra lengua, y la admiración y devoción a la persona y a la obra del Beat Ramon Llull: dos amores entrelazados y, para él, inseparables.

En los años veinte conoció y selló amistad con Mn. Antonio Mª Alcover y con Francisco de B. Moll y colaboró en la obra del Diccionari Català-Valencià-Balear. Inmerso en la filología, la cultivó ampliamente por su cuenta, como queda demostrado en sus cinco volúmenes del Glosario General Luliano. Escribió numerosos artículos sobre temas lulianos y lingüísticos, especialmente en el Heraldo de Cristo, publicación franciscana de la cual fue su director durante muchos años, como también el folleto que para los terciarios de Inca publicó hasta que sus fuerzas se lo permitieron.

Otro aspecto complementa con armonía su producción: la poesía. Unos versos muy cincelados, con la perfección de un trabajador de la piedra bien labrada, donde nada sobra, nada falta y el soneto está confeccionado con agudeza, precisión y elegancia humilde, franciscana y campesina. Tenía la capacidad de escribir un soneto por día y siempre que se acercara a él la inspiración, el llanto por un amigo difunto o la meditación diaria.

De su trabajo como maestro en el colegio Beato Ramon Llull, de su obra literaria y de investigación, Inca, que le adoptó como hijo, por su estancia casi ininterrumpida desde 1919, guardará de él un recuerdo imborrable.

XXII
EXPOSICIÓ FILATÈLICA
Dijours Bo 2000

Correus i el seu servei a Inca

INCA 13 - 16 novembre 2000

*Amb motiu dels 100 anys
ciutat d'Inca, vull agrair-vos
la vostra col·laboració i participació
a aquesta gran diada del Dijours
Bo 2000.*

Nº 000001

FILATELIA JUVENIL

Se da esta denominación a la forma moderna del coleccionismo en que encuentra la juventud camino a sus aficiones, ya sean dedicadas al deporte (fútbol, baloncesto, natación...) a las artes (pintura, escultura, cine o música) o a los animales (mariposas, caballos, perros, palomos, canarios...) o también a las flores, a los instrumentos musicales, etc.

En el ámbito de la filatelia se podrá dar camino a cualquier inquietud que el joven tenga: tan sólo falta que esté bien seguro que es ésta la afición más agradable que tiene; cierto es que en algún momento podría desanimarse, pero ello no significa nada ya que, aunque temporalmente deje este trabajo, en cualquier momento volverá a emprender esta afición y seguro que después será con más ímpetu y ánimo.

Sirva esta breve invitación para que padres, maestros, monitores de recreo y todos los que de una manera u otra conviven con la juventud den un empuje hacia este camino; podemos asegurar que los beneficios serán más que eficientes, teniendo en cuenta que ya ha desaparecido el tabú que cerraba el camino a las jóvenes o señoras y que hoy existen colecciones muy interesantes por parte de ellas.

Sólo nos falta comentar que cualquier joven que quiera iniciarse en este mundo de la filatelia tiene nuestra asociación a su disposición; mejor que venga en grupos de tres o cuatro, aunque no tengan las mismas preferencias. Hacemos igualmente extensiva esta invitación a padres, monitores, o a las AMPA de los colegios.

Associació Filatèlica d'Inca

Reben la meua més sincera felicitació per l'exposició que, amb el tema "Minors de Joan XXIII", heu organitzat en Inca.

Moltos d'agraïts.

Pere Rotger i Hadrós

XXIII EXPOSICIÓ FILATÈLICA Dijous Bo 2001 PATRONAT JOAN XXIII

INCA 12 - 15 novembre 2001

Nº 100001

PATRONAT DE L'AGRUPACIÓ PRO-MINUSVÀLIDS PSÍQUICS DE LA COMARCA D'INCA

Todo empezó en el año 1974 con la iniciativa de un grupo de personas que vieron la necesidad de educar a unos niños y niñas imposibilitados de seguir un aprendizaje "normal". De esta manera en enero de 1975 se inició el 1er curso escolar. El centro respondió a unas necesidades que en aquellos momentos no eran contempladas por ninguna entidad, ni organismo oficial.

Para la financiación de las actividades docentes, se cuenta al principio y durante unos años, con donativos, aportaciones de socios, galas benéficas, etc. El centro se ubicó en el antiguo convento de las Religiosas Franciscanas, con unos 25 alumnos de 5 a 14 años, de Inca y otros pueblos de la comarca. A partir del año 1981 los organismos oficiales empezaron sus ayudas. A finales de 1985 empezaron las obras en el solar cedido por "Sa Nostra" con aportaciones del Govern Balear, los ayuntamientos de la Comarca de Inca y una subvención de 54 millones del M.E.C.

Finalmente el 18 de septiembre de 1990 se inauguró el curso escolar en el nuevo centro C.E.E. JOAN XXIII, con cabida para unas 120 personas.

Sólo era el principio, el PATRONAT, actualmente ofrece, además estos servicios:

Taller ocupacional SON AGULLÓ, donde se imparte actividades laborales de papel reciclado y agricultura ecológica.

SES GARRIGUES D'AMUNT i SA CREU, son residencias que ofrecen una atención integral para adultos incapacitados psíquicamente.

Miniresidència ES CASAL, para niños/as con retraso mental hasta los 16 años que necesitan un soporte generalizado.

Vivenda tutelada, para personas mayores de 16 años que necesitan un soporte limitado.

**PROGRAMES EXPLICATIUS
DE LES
EXPOSICIONS FILATÈLIQUES
D'INCA**

Organizada por:
GRUP FILATELIC D'INCA

INAUGURACION:
14 de Noviembre de 1.982
a las 21 horas

HORARIO:

DOMINGO: 19 a 21 horas
LUNES : 18 a 20'30 "
MARTES : 18 a 20'30 "
MIÉRCOLES: 18 a 20'30 "
JUEVES : 9 a 21 "

CLAUSURA:

Jueves 18 a las 21 horas

COLABORAN:

Ayuntamiento de Inca
Caja de Baleares "SA NOSTRA"
Caja de Pensiones "LA CAIXA"
Casa Pedros

IV EXPOSICION FILATELICA DE INCA

**DIAS 14, 15, 16, 17 Y 18 DE
NOVIEMBRE**

Local de la Exposición
Carrer Major, 21 - Teléfono 50 19 46
INCA

RELACION DE EXPOSITORES Y TEMAS

Hector Bernardino	NACIONES UNIDAS
Gabriel Bernat	ALEMANIA
Jerónimo Bonafé	INGLATERRA
José Bonnin	ESPAÑA (bloque 4)
Mateo Coli	ESPAÑA (enteros y postales)
José Coll	NAVIDAD
Juan Ferrer	OLIMPIADA DE MOSCU
Andres Fluxà	ESPAÑA (Documentos)
Miguel Garau	VATICANO
Francisco Homar	DEPORTES
Rafael Llabrés	MONACO, DINAMARCA Y BELGICA
Miguel Mateu	ESPAÑA
Jaime Morro	RUSIA
José Pons	ESTADO ESPAÑOL (Franco)
Miguel Riera	ANDORRA
Lorenzo Vives	MATASELLOS AJEDREZ

ES CA D'INCA

L'escut d'armes de la ciutat d'Inca és un ca, símbol de la fidelitat, i és tan antic que una inconcussa tradició, que recolzen Binimelis i Dameto, assegura, que en temps de la conquesta ja tenia Inca aquest animal per divisa; i que quan el rei D. Jaume I d'Aragó va rebre, a prop de la ciutat de Palma, al moro Benahabet, senyor de la vila d'Inca, entregar a aquest moro per a seguretat de les seves gents un pendó, que consistia en un estandart amb les armes d'Aragó, perquè se juntassin amb les de la vila d'Inca, que eren un ca de plata dins un camp blau.

ORGANITZA

ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA

PATROCINA

AJUNTAMENT D'INCA

COL·LABORA

CAJA DE PENSIONES

"laCaixa"

INAUGURACIÓ

Diumenge dia 13 a les 20,00 Hores

HORARI

Diumenge: de les 19 a 21 hores

Dilluns, Dimarts i Dimecres: de les 18 a 20 hores

DIJOURS BO: de 9 a 22 hores

CLAUSURA

DIJOURS DIA 17 A LES 22,00 HORES

V EXPOSICIÓ FILATÈLICA

DIJOURS BO

DIES 13, 14, 15, 16 i 17

NOVEMBRE 1983

SALA DE LA EXPOSICIÓ

CASA PEDROS
Carrer Major, 21 - Tl. 501946
INCA (Mallorca)

L'ORIGEN DEL SEGELL

La filatèlia, a més d'una ciència, un art i recreació cultural per excel·lència que allibera l'esperit de la constant preocupació, és un dels millors i més rentables sistemes d'estalvi.

Rowland Hill va ésser el promotor del primer segell, projecte que la Reina d'Anglaterra aprovar el 10 de Març de 1840. El segell va sortir el dia 6 de Maig del mateix any. Aquest primer segell del món duia el perfil de la reina Victòria, la paraula "postage" en la part d'alt i "one penny" en la part baixa, s'estempà en negre. El de "two pence" s'estempà en blau.

A partir de 1 de Maig de 1840 molts de països implantaren el sistema del segell.

L'ús dels segells de Correus en Espanya fou establert per Reial Decret de 24 d'Octubre de 1849, com a previ pagament del franqueig i drets de certificació de la correspondència. La primera emissió de segells d'Espanya es va vendre el 1 de Gener de 1850.

RELACIÓ DE TEMES I EXPOSITORS

ANDORRA	Sebastià Siquier
ESPANYA MONARQUIA	Pere Pons
ESTATS UNITS	Catalina Ferrer
FEROE	Biel Alomar
FRANÇA	Miquel Riera
REGNE UNIT	Jeroni Bonafé
VATICÀ	Germanes Grau Sancho

75 ^è ANIVERSARI BOYS SCOUTS	Francisco Homar
AUTONOMIES	Agustí Tugores
BANDERES O.N.U.	José Bernardino
CANS	Bernat Ramis
CARNETS CREU ROJA FRANÇA	Miquel Grau
ESCACS	Llorenç Vives
EUROPA	Pep Pons
FAUNA I FLORA	Miquel Llompart Toni Salom
MONARQUIA	Joan Rigo
TAXES I RECÀRREGS LOCALS	Miquel Mateu
ESPANYA	Miquel Mateu
VIATGES PAPA JOAN PAU II	Pep Coll

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELL ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

PROGRAMA D'ACTES

DIES	HORARI	ACTES
13 Nov.	18,00 hores.	Inauguració de la exposició
14 Nov.	16,00 a 22,00 hores	Oberta al públic.
	9,00 a 21,30	Oberta al públic.
15 Nov.	22,00 hores	Clausura de la exposició

FIRA "DIJOURS BO / 84"

VI EXPOSICIÓ FILATÈLICA D'INCA

DIES: 13, 14 y 15 Nov.

Sala de la exposició:
CENTRO PARROQUIAL
Piazza S. M.ª La Mayor

Organiza:
ASOCIACIÓN FILATÉLICA D'INCA

PATROCINADORES:

Ajuntament d'Inca

Excmo. Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear

Amb el suport de

Amb el suport de

EL RETAULE GÒTIC DE "SANTA MARIA D'INCA"

L'any 1248, el Papa Innocenci IV, mitjançant una bul·la especial, posà baix de la seva protecció les esglésies de Mallorca. Entre aquestes hi havia la de "Santa Maria d'Inca". A aquesta primitiva església, segurament gòtica, es va col·locar, a finals del segle XIV un retaule de "Madona Santa Maria" del famós pintor En Joan Daurer. La part central de dit retaule, conservat a la Casa Rectoral de la Parròquia de Santa Maria La Major, és una hermosa i bella obra d'art. Vasteix mides del retaule conservat són: 2'73 x 0'92. Vasteix cap. A la mà dreta hi porta un ocell i amb l'esquerra aguanta al Nin Jesús. Al peu del quadre-retaule hi figuren quatre escuts: Dos de la família dels Suredes, i altres dos dels Jurats d'Inca. Baix aquests, una inscripció: "JOAN DAURER MA PINTADA L'ANY MCCCLXXIII". L'any 1881 fou restaurat, dit retaule, per la Societat Arqueològica Lul·liana. Es pot dir que és una de les millors pintures medievals mallorquines. Aquest retaule gòtic, ben conservat, honora nostra ciutat.

TEMES I EXPOSITORS

ESPAÑA.-	MELCHOR JANER.
REINO UNIDO.-	JERONIMO BONAFE.
ISRAEL.-	BARTOLOME CORTES.
MALTA.-	MIGUEL FORTEZA.
SUIZA.-	JUAN FERRER.
ANDORRA.-	MIGUEL RIERA.
FRANCIA.-	HNAS. GRAU SANCHE.
SOBRES 1 ^{er} DIA JAPON.	JOSE M. BERNARDINO SIMON
SOBRES 1 ^{er} DIA SUIZA.	JOSE BERNARDINO
SOBRES 1 ^{er} DIA REINO U.	BERNARDO SABATER
MATASELLOS BALEARES	JOSE COLL
GUERRA CIVIL ESPAÑOLA	MIGUEL MATEU
OLIMP. "LOS ANGELES/84"	FRANCISCO HOMAR
U.S.A. (LOS ANGELES/84)	AGUSTIN TUGORES
MARIPOSAS	MIGUEL LLOMPART
SIR ROWLAND HILL	ANTONIO PONS
AJEDREZ (BLOQUE DE 4)	LORENZO VIVES
AUTONOMIA	JUAN FERRER.

La Dirección General de Correos i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELLS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

124

PROGRAMA D'ACTES

DIES	HORARI	ACTES
12 Nov.	18,00 hores.	Inauguració de l'exposició
13 Nov.	16,00 a 22,00 hores	Oberta al públic.
14 Nov.	9,00 a 21,30 hores	Oberta al públic.
		Clausura de l'exposició

ACTES CULTURALS

Del 13 a les 7 del capvespre
 Conferència sobre Antoni Torrandell per
 D. Joan Parets i Serra

Amb el suport de
"la Caixa"
 CAIXA DE PENSIONES

"DIJOURS BO / 85"
VII EXPOSICIÓ
FILATÈLICA

D'INCA del 12 al 14 Novembre

Sala de la exposició: CENTRO PARROQUIAL, Plaza Sta. M^a la Mayor
 Organitzador: ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA

PATROCINADORS:

- Majalife Ajuntament d'Inca
- Excmo. Conseller d'Educació i Cultura del Govern Balear
- Consell Insular

Amb el suport de
"la Caixa"
 CAIXA DE PENSIONES

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELL ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

ANTONI TORRANDELL I JAUME
 El més universal dels nostres compositors

Antoni Torrandell i Jaume va néixer a Inca el 17 d'agost de l'any 1881, dins un ambient propici per a la música.

El seu primer professor fou el propi pare. Després continuà amb Josep Balaguer i Bartomeu Torres. A Madrid amb Josep Tragó (mestre també de Falla i Turina) i Pere Fontanilla (1898-1903). A París foren professors seus Ricard Vinys i Charles Tournemire (1905-1909), on treballà el contrapunt i fuga, orquestració i composició.

Residí a París durant els anys (1905-1914 i 1918-1933) dedicat a l'ensenyament i als concerts de piano. Com a pianista i com a compositor fou aplaudit a: París, Espanya, Romania i altres països.

Torrandell és el compositor mallorquí que més ha cultivat la gran forma (simfonia, concert, sonata, missa). Dedicà la seva atenció a gèneres musicals molt diferents, i a combinacions instrumentals i vocals ben interessants: Soprano, violoncel·l i piano; soprano i trio amb piano; soprano i quartet amb piano. També ens ha deixat obres orquestrals en forma de poema simfònic, nombrosos peces per a piano, obres corals, etc., amb la característica comú de la perfecció formal que sols pot conferir el domini de les estructures musicals.

Segons el Catàleg d'obres són: 120 amb el seu nom i 17 amb el pseudònim d'Antonio del Ranto.

TEMES I EXPOSITORS

Jerónimo Bonafé	O.N.U. (Ginebra y Viena)
Lorenzo Vives	Ajedrez (Errores y variaciones)
Sebastiana Siquier	Gatos
Magdalena Prats	Mariposas
Miguel Riera	Andorra Española
Antonio Mateu	Locales España
José Coll	Viajes SS.MM. Los Reyes de España
Agustín Tugores	Deportes
Francisco Homar	Deportes
José Pons	Europa (Hojitas)
Paula Grau Sancho	Vaticano
Margarita Grau Sancho	Francia
José M. Bernardino Simón	Austria y Rep. Democ. Alemana (S.P.D.)
Begoña Bernardino Simón	Estados Unidos
Hnas. Coll Beltrán	Navidad
Bernardo Sabater Juliá	Rep. Democrática Alemana
Bartolomé Cortés	Portugal
Antonio Pons Cerdá	Dinamarca
Miguel Forteza Martí	Malta
Juan Ferrer Mudoj	Suiza

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELL ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

INAUGURACIÓ

Dimarts dia 11 a les 19 hores.

HORES DE VISITA

Dimecres dia 12 de 16 a 22 hores.

Dijous dia 13 de 10 a 21 hores.

CLAUSURA

Dijous a les 21'30 hores.

Amb el suport de
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

"DIJOURS BO '86"

VIII EXPOSICIÓ FILATÈLICA

D'INCA del 11 al 13 Novembre

Sala de la exposició: CENTRE PARROQUIAL Plaza Sta. M^a La Mayor

Organitzador: ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA

PATROCINADORS:

Magnífic
Ayuntamiento d'Inca

Excma. Conselleria d'Educació
i Cultura del Govern Balear

Consell Insular

Amb el suport de
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELL ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

ELS CELLERS D'INCA

Els cellers -llocs on s'elabora i guarda el vi- han estat, i són, per Inca, unes institucions carregades d'antigor, carregades de nostre caràcter i que ens identifiquen com a poble fidel a les tradicions nostrades. Ja durant els primers anys després de la Conquesta de Mallorca, a 1.229, pel rei En Jaume Ier d'Aragó, Inca tenia dins la seva població, cellers en gran quantitat. Fins i tot els Virreis, Bisbes i Cavallers, posseïen grans vinyes i cellers propis dins la vila. Durant el darrer terç de segle XIX minvava la producció de vi. Com a testimoniatge de les nostres rels vinateres, han quedat, com a penyor, els "cellers"

EXPOSITORS

D. Francisco Homar Llinás	Deportes
D. Miguel Mateo	Matasellos Inca
D. Bernardo Sabater	Berlin Occidental
D. Antonio Pons	Israel (1.954-63)
D. Miguel Forteza	Universales
D. Bartolomé Cortés	Francia (Arte y Personajes)
D. José Coll Terrasa	Suiza
D. Lorenzo Vives Estrany	Cuba (Hojitas Recuerdo)
D. Miguel Llompart Seguí	España (Hojitas Recuerdo)
D. Miguel Riera Huguet	España (Autonomías)
D. Miguel Riera Huguet	Andorra Francesa
D. José Manuel Bernardino	EE.UU.
D. José Pons Mascaró	Tema Europa
D. Antonio Coll Terrasa	Matasellos especiales dedicados al Vino
D. Jerónimo Bonafé	Inglaterra
D. Agustín Tugores	España (Monarquía)
D. José Martorell Durán	Vaticano
Hnas. Grau Sancho	Suecia
D. Bárbara María Aloy	España
D. Bernardo Forteza	Andorra Española

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELL ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

INAUGURACIÓ

Dimecres dia 17 a les 19'30 hores.

HORES DE VISITA

Dimecres dia 18 de 16 a 22 hores.

Dijous dia 19 de 10 a 21 hores.

CLAUSURA

Dijous dia 19 a les 21'30 hores.

Amb el suport de
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

DIJOURS BO '87 IX EXPOSICIÓ FILATÈLICA

D'INCA del 17 al 19 Novembre

Sala de la exposició: CENTRE PARROQUIAL Plaça Sta. M^a La Major
Organitza: ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA

PATROCINA

La Direcció General de Correus i Telècomunicacions ha concedit un MATASEGELL ESPECIAL així com també una oficina temporal a la Sala de l'exposició.

Mestre Antoni Fluxà

La indústria sabatera a Inca es perd dintre de la boira espessa dels temps. Però sabem que a finals del segle XVI, el Gremi dels Honorables Sabaters d'Inca queda independitzat del de la Ciutat de Mallorca. I això ens dona una prova, ferm forta, de que ja aleshores era una indústria forta i floreixent. Però qui dona una nova manera i un nou estil a tan interessant indústria fou, sens dubte, MESTRE ANTONI FLUXA FIGUEROLA qui, dintre de la dècada dels anys 70 del passat segle, arreplega a ca seva als millors menestrals i, del que era una feina casolana i humil, en fa una bella comunitat per engrandir l'espai de venda i comerç del producte a la nostra Mallorca i als llocs més llunyans de la geografia Europea. Mestre ANTONI comercialitza la sabata afavorint el sabater i, a no dubtar-ho, la població inquera. Població que, durant molts d'anys seguí les segures petjades del MESTRE N'Antoni Fluxà Figuerola forma part de la nostra Història i no podem parlar de nosaltres mateixos sense posar ben al davant la seva senyera figura. La Indústria de la sabata inquera és MESTRE ANTONI FLUXA; MESTRE ANTONI FLUXA és la indústria sabatera d'Inca de Mallorca.

EXPOSITORS

D. Gabriel Alomar
D. José M. Bernardino
D. José Coll
Hnos. Cortés Forteza
D. Bartolomé Cortés
D. Miguel Forteza
Hnas. Grau Sancho
D. Francisco Homar
D. Antonio Lorente
D. Miguel Llompart
D. José Martorell Durán
D. Miguel Mateu
D. José Pons
D. Antonio Pons
D. Bernardo Sabater

TEMA O PAÏSSOS

GROENLANDIA
BERLIN
SUIZA
VIAGES PAPALES
EE.UU.
MALTA
SUECIA
DEPORTES RUMANIA
ALEMANIA F. AÑOS 70-74
HOJITAS RECUERDO ESPAÑA
VATICANO
PATRIÓTICOS
EUROPA
ITALIA
ARGENTINA

La Direcció General de Correus i Telècomunicacions ha concedit un MATASEGELL ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

INAUGURACIÓ:

Dimarts 15 de Novembre. A les 20'00 hores.

HORARI DE VISITES:

Dimecres 16 - De 16'00 - 21'00 hores.
Dijous 17 "Dijous Bo" De 10'00 - 21'00 hores.

CLAUSURA:

"Dijous Bo" A les 21'30 hores.

Amb el suport de
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

DIJOURS BO '88
X EXPOSICIÓ
FILATÈLICA
D'INCA del 15 al 17 Novembre

Sala de la exposició: CENTRE PARROQUIAL Plaça Sta. M^a La Major
Organitzat: ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA

Patrocinador Municipal
Ajuntament d'Inca

Amb el suport de
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGUELLS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la Sala de l'Exposició.

ELS GERRERS D'INCA

Durant molts de segles la nostra ciutat d'Inca, la població que més gerrers tenia a Mallorca, catastrés ens comuniquen que durant molts d'anys de quaranta famílies es dedicaven a tan bell art. Els documents que suposen l'existència a Inca, ja a 1580, d'una Confraria o Col·legi de gerrers que estaven baix l'advocació de la Santíssima Trinitat tot tenint les reunions a l'Hospital. A partir de mitjans segle XVIII el retaule de la trinitat estava a la Parròquia de Santa Maria la Major i a finals del XIX fou canviat pel del Cor de Jesús. Però, així mateix, conservam l'escut que indentificava dita Confraria o dit Gremi de Gerrers. El siurell és una joguina feta pels mestres o mestresses i que s'ha mantengut fins els nostres dies. Es una figura de fang pintat de blanc i amb ratlles verdes i vermelles. Els seus inicis es perden dins la foscuria dels temps i aquestes figures, de vegades extranyes, ens diuen que tenen milers d'anys i provenen d'altres civilitzacions. Inca ha tengut un bell i gran esplendor tot referit a l'art del fang.

EXPOSITORS	TEMA O PAÏSOS
D. Francisco Homar Llinás	Olimpiada "Barcelona 92"
D. José Coll Terrasa	Matasellos Mallorca
D. José Manuel Bernardino	Naciones Unidas (Ginebra)
D. Miguel Llompарт Seguí	Mariposas
Hnas. Grau Sancho	Gran Bretaña
D. Lorenzo Vives Estrany	Portugal
D. José Martorell Durán	Vaticano
D. Miguel Mateu	Tarjetas Postales Clásicas
D. Bartolomé Cortés Bonnin	Cuba
D. Bernardo Sabater	Alemania Federal
D. Antonio Pons	Sobres 1 ^{er} dia Gran Bretaña
Hnas. Coll	Navidad
Hnos. Cortés Forteza	Documentos (Andorra)
D. José Pons Mascaró	España

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGUELLS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

INAUGURACIÓ:

Dimarts 14 de Novembre. A les 20'00 hores.

HORARI DE VISITES:

Dimecres 15 - De 16'00 - 21'00 hores.

Dijous 16 "Dijous Bo" De 10'00 - 21'00 hores.

CLAUSURA:

"Dijous Bo" A les 21'30 hores.

Amb el suport de
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

DIJOURS BO '89 XI Exposició Filatèlica

D'INCA

del 14 al 16 Novembre

Monestir de Sant Bartomeu - Inca.

ENTRE PARROQUIAL Plaça Sta. M^a La Major
ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA

PATROCINA

Magnífic
Ajuntament d'Inca

Amb el suport de
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGUALLS ESPECIAL a conèixer les MATASEGUALLS ESPECIALS dels dies que tindrà més afluència de gent a la sala de l'exposició.

El dia 11 de novembre de 1530 arribaren unes monjes jerònimes del convent de Santa Elisabet de Ciutat de Mallorca a Inca i s'establiren al Puig d'Inca, a l'Ermite de Santa Magdalena. Donades les incomoditats del Puig es traslladaren a la ciutat ocupant uns solars on, segons la tradició, hi hauria hagut una mezquita i la primera parròquia d'Inca.

El monestir, senzill però agradós, és d'estil mallorquí, tot l'edifici gira al voltant de l'església que és de bòveda de canó i s'hi entra per una bella clastre on hi ha una de les famoses cisternes del monestir. Dins l'església es guarda el cos incorrupte d'una monja, Sor Clara Andreu i Malferit que visqué en aquest monestir i morí en fama de santedat dia 24 de juny de 1628 als 32 anys.

Les monjes encara ara resen, treballen i preparen els deliciosos i típics congrets.

* * *

EXPOSITORS

TEMA O PAÏSQS

D. Francisco Homar Llinás	Pre-Olimpiada Barcelona '92
Hnas. Grau Sancho	Francia (Carnets Cruz Roja)
D. José Coll Terrasa	Suïza
D. Lorenzo Vives Estrany	Argentina
D. Francisco Martorell Durán	Monarquía Española
D. José Manuel Bernardino	Berlin
D. Miguel Llopart Seguí	Andorra Española
D. Gabriel Alomar Ramis	Groenlandia
D. José Martorell Durán	Vaticano
D. Antonio Pons Cerdá	Homenaje a Sin Rowland Hill
D. Bernardo Sabater	Alemania Federal
D. Bartolomé Cortés Bonnin	T. Máximas Familia Real Española

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGUALLS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

INAUGURACIÓ

Dilluns 12 de Novembre
a les 21 hores.

CLAUSURA

«DIJOURS BÓ»
a les 21'30 hores.

DIJOURS BO '90 XII EXPOSICIÓ FILATÈLICA INCA

PATROCINA
MAGNIFIC
AJUNTAMENT D'INCA

JOSEP LLUIS BERNARDINO JIMENEZ 1924 - 1990

Nat a Madrid, va pertànyer a les Forces Armades a Sidi Ifni i després d'altres destinacions, treballà a l'Ajuntament d'Inca fins a la seva mort.

La seva estada a la nostra ciutat fou prova del seu bon quefer; senzill en el tracte, servicial amb els amics, tant en la vida particular com des del seu lloc de feina.

Gran aficionat a la Filatèlia des dels seus anys de joventut, perfeccionà llur afició al llarg dels seus destins a Àfrica; primorosament documentat, seguí de ben a prop l'evolució de la Filatèlia mundial i fou ben aviat conegut pels aficionats locals, dels quals es convertí en al vertader animador i inspirador de la nostra Associació.

Virtual promotor de l'Associació i artífex de les successives exposicions, que donaren peu als bellíssims mata-segells especials, concedits anualment per la gran Fira del Dijours Bo i sempre patrocinat pel nostre Ajuntament.

Enguany l'exposició no comptarà amb mata-segells especial que en un principi estava dedicat al tema «Els Molins» i que continuarem l'any vinent. Però sí hem dedicat l'exposició i aquest sobre com a record, in memòria, en reconeixement públic a un bon filatelist a millor amic.

CONTINGUT

Josep L. Bernardino Jiménez

de la seva col·lecció

INAUGURACIÓ:

Dimarts 12 de Novembre. A les 20'00 hores.

*

HORARI DE VISITES:

Dimecres 13 - De 16'00 - 21'00 hores.

Dijous 14 "Dijous Bo" De 10'00 - 21'00 hores.

*

CLAUSURA:

"Dijous Bo" A les 21'30 hores.

"DIJOURS BO" 91
**XIII EXPOSICIÓ
FILATÈLICA**

D'INCA del 12 al 14 Novembre

MOLINS DES SERRAL INCA

Sala d'exposició: CENTRE PARROQUIAL Plaça Sta. M.ª La Major
Organitza: ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA
PATROCINA

Magnífic
Ajuntament d'Inca

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un
MATASEGELLÉS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la Sala de l'exposició

HOMENATGE MOLINS DES SERRAL - INCA

Expositors:

Ajuntament d'Inca
Caixa Sa Nostra
Juana Adrover Mut
Magdalena Adrover Solivellas
Joaquín Cortés Fuster
Margarita Crespi Cerdà
Teresa Fiol Janer
Catalina Fiol Seguí
Juaquina Fuentesplina Mateu
Francisco Homar Llinàs
Francisca Isern Ramis
Miguel Llompart Seguí
Maria Llompart Seguí
Catalina Marqués Figuerola
Miguel Mir Giner
Ana Munar Vila
Bartolomé Oliver Mora
Maria Prats Albertí
Gabriel Rebassa Oliver
Juan Rosselló Bauzá
Juan Rosselló Salas
Catalina Salas Quetglas
Magdalena Salas-Rosselló
Margarita Sancho Martorell
Miguel Saurina Truysols
Jaime Villalonga Reus
Lorenzo Vives Estrany

Exposició Filatèlica

EXPOSITORS

Gabriel Alomar
Manuel Bernardino
José Coll
Bartolomé Cortés
Francisco Homar
Hnos. Grau Sancho
Miguel Llompart
José Martorell
Antonio Pons
Robert Faras
Bernardo Sabater
Lorenzo Vives

TEMA O PAÏSOS

Espanya
S. P. D. España
E. T. B. Alemania y Berlín
Europa
Olimpiada Barcelona 92
Inglaterra
Israel
Vaticano
Italia
Rusia
Berlín
Ajedrez

La direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un
MATASEGELLÉS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala
de l'exposició.

INAUGURACIÓ:

Dimarts 17 de Novembre. A les 18'00 hores.

□ □

HORARI DE VISITES:

Dimecres 18 - De 16'00 a 21'00 hores.

Dijous 19 "Dijous Bo" De 10'00 a 21'00 hores.

□ □

CLAUSURA:

"Dijous Bo" A les 21'30 hores.

El Pons - Inca

"DIJOURS BO" 92

XIV EXPOSICIÓ FILATÈLICA

D'INCA del 17 al 19 de Novembre de 1991

PUIG DE STA. MAGDALENA - INCA

Sala de exposició **CENTRE PARROQUIAL Pza. Sta. M.ª La Major**

Organitza:
ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA

PATROCINA
Magnífic Ajuntament d'Inca

HOMENATGE A L'ESCOLA DE GRAMÀTICA (1530 - 1770)

PUIG DE STª MAGDALENA - INCA

En temps propers a la Conquesta de L'illa, per Jaime I, ja figuren documents notariais (any 1240) i moltes donacions a favor del nostre Santuari per ser lloc de molta devoció.

A partir de aquella data foren moltes les comunitats religioses ocupans i es a partir de 1530 quela Magnífica Jurats d'Inca volen continuar mantenguent l'edifici dedicat sempre a la Santificació i Grandesa d'espirit dels seus moradors i proposen establir una Escola de Gramàtica. Fou un dels seus primers mestres el célebre Bartomeu Far, arribant a ser una de les tres més importants, juntament amb la de Randa i la de Valldemossa.

Aquesta Escola que és mantengué activa durant més de 200 anys, fou cuna de sabiduria i font de les millors figures del moment, per ocupar llocs rellevants; entre d'altres Francesc Descós Jurat del Regne de Mallorca, els Malferrits, Montanyàs etc. Arribant a tenir més de 60 alumnes com es demostra en els documents de 1640 sol·licitant ajudes del Gran i Gral Consell.

Aquest es l'Homenatge que l'Associació Filatèlica d'Inca vol dedicar als Jurats, Mestres i Escolars d'aquesta Escola de Gramàtica, font de moltes i grans figures antepasades d'Inca.

EXPOSICIÓ FILATÈLICA

EXPOSITORS

Gabriel Alomar Ramis
José Manuel Bernardino
José Coll Terrassa
Hermanos Cortés Forteza
Bartolomé Cortés (Pollensa)
Francisco Homar Llinás
Miguel Grau Cortés
Hermanos Grau Sancho
Miguel Llopart Seguí
Rafael Llopart Prats
José Martorell Durán
Miguel Mateu Fornés
Miguel Riera Huguet
Bernardo Sabater (Pollensa)
María I. Tugores Gual
Lorenzo Vives Estrany

TEMA O PAISOS

Groenlandia
Japón
Matasellos 1er día (Alemania)
Curiosidades del 92
Francia 1930-50
Deportes
Suecia
Inglaterra
Israel
Baloncesto
Vaticano
España
Andorra
Argentina
España (Monarquía)
Ajedrez

La direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELLÉS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

Sala exposició.
CENTRE PARROQUIAL ST^a. M^a. LA MAJOR

Inauguració
Dimarts 16 de Novembre. A les 18'00 hores.

Horari de visites:
Dimecres 17 De 16'00 a 21'00 hores
Dijous 18 "Dijous Bo" De 10'00 a 21'00 hores

Clausura:
"Dijous Bo" A les 21'30 hores

DIJOURS BO '93 XV EXPOSICIÓ FILATÈLICA

D'INCA del 16 al 18

Recordatori homenatge
a la
arribada del tren a Inca

ORGANITZA

Associació Filatèlica d'INCA

PATROCINA

Magnífic Ajuntament d'INCA

Col·laboració especial

F F V V

Ferrocarrils de Mallorca

EXPOSICIÓ FILATÈLICA

Fevre

Antonio Mateu Garau

Lorenzo Vives Estrany

Hnas. Grau Sancho

Juan Miguel Llompart

Filatèlico Inquense

Tomás Morell Marqués

Hnos. Noguera Coll

José Manuel Bernardino

José Coll Terrasa

Francisca Mª Llompart

Rafael Llompart Prats

Fotos antigues

Fiscales de España

Venezuela

Suecia

Fútbol (temática)

España '92

Trenes

Vaticano

Sobres y Postales Expo-Filatèlica

F P D Berlín

Mariposas

Baloncesto

La direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELLS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

Sala de l'exposició

CENTRE PARROQUIAL DE
SANTA MARIA LA MAJOR

Inauguració

Dimarts dia 15 de novembre, a les 18,00 hores

Horari de visites

Dimecres dia 16 de 16,00 a 21,00 hores
Dijous dia 17 "Dijous Bo" de 10,00 a 21,00 hores

Clausura

"Dijous Bo" a les 21,30 hores

Imatge: M. M. M. 1993

DIJOURS BO 94

XVI EXPOSICIÓ FILATÈLICA INCA - Mallorca

Del 15 al 17 de novembre

*Homenatge al
cinquantenari
de la
Confraria
del
Sant Crist
d'Inca*

Ho organitza

Associació Filatèlica d'Inca

Ho patrocina:

Magnífic Ajuntament d'Inca

Col·laboració especial:

Confraria del Sant Crist d'Inca

EXPOSICIÓ FILATÈLICA

EXPOSITORS

Gabriel Alomar Ramis
J. M. Bernardino
Josep Coll Terrasa
Germanes Garau Sancho
Filatèlic inquer
Miquel Llompart Seguí
Antoni Mateu Garau
Germans Noguera Coll
Miquel Riera Huguet
Agustí Tugores
Llorenç Vives Estrany

TEMA o PAISOS

Feroe
Sobres i postals Expo-Filatèlica
FPD Alemanya
EEUU
Anglaterra
Fulletes d'Espanya
Guerra Civil Espanyola
Vaticà
Andorra
Espanya
França

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELLIS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

Sala de l'exposició

CENTRE PARROQUIAL DE
SANTA MARIA LA MAJOR

Inauguració

Diumenge dia 12 de novembre,
a les 21:00 hores

Horari de visites

Dimarts dia 14 i dimecres dia 15
de 16:00 a 21:00 hores

Dijous dia 16 "Dijous Bo" de 10:00 a 21:00 hores

Clausura

"Dijous Bo" a les 21:30 hores

Imatge: Mallorca Post

DIJOURS BO 1995

XVII EXPOSICIÓ FILATÈLICA INCA - Mallorca

Del 14 al 16 de novembre

Ho organitza

Associació Filatèlica d'Inca

Ho patrocina:

Magnífic Ajuntament d'Inca

Homenatge

Orfeo l'Harpa d'Inca

EXPOSICIÓ FILATÈLICA

EXPOSITORS

TEMA o PAISOS

Germanes Garau Sancho	Sobres i blocs Suecia
Miquel Mateu Fornés	Història de Catalunya
Lorenzo Vives Estrany	Escacs
Josep Coll Terrasa	Música als segells d'Alemanya
José Luis Torres	Estudi colors els segells de Franco 1955
Gabriel Alomar	Groenlandia
Miquel Llompart Seguí	Israel
Josep Martorell Durán	Vaticà
Germans Riera Oliver	Andorra
Eduardo Perales Morilla	Temàtica música

La Direcció General de Correus i Telecomunicacions ha concedit un MATASEGELLS ESPECIAL així com també una oficina temporal a la sala de l'exposició.

Organiza:

Associació Filatèlica d'Inca

Patrocina:

Magnífic Ajuntament d'Inca

La Direcció General de Correos y Telecomunicaciones ha concedido un MATASELLOS ESPECIAL así como, también, una oficina temporal en la sala de exposiciones.

DIJOUS BO 1996

XVIII Exposición Filatélica

INCA

Del 12 al 14 de Noviembre

Colegio S. Francisco

Colegio San Francisco

La historia de la enseñanza en nuestra ciudad, se inicia desde el convento de San Francisco, donde estaba asentada la orden de Frailes Menores, fundado en 1325, siendo la segunda casa de dicha orden en Mallorca.

Por documentos estudiados por el P. Francisco Amengual y por el rdo. D. Juan Coli, historiador y cronista de nuestra ciudad consta que en el 1680 el padre Francisco Capó "mestre de gramática de dicho convento" solicitaba ayuda a nuestras autoridades por ser "la Schola mas antigua de Mallorca." De esta escuela salieron los inquiscentes Fray Rafael Serra O.F.M. (1536 - 1620) y el P. Francisco Payeras (1729 - 1823) entre otros muchos personajes famosos.

En 1825 por la Ley Mendizabal, las órdenes religiosas son desposeídas de todos sus bienes y por tanto se abre un parentesis en sus actividades. En 1909 Inca solicita el regreso de la Orden Franciscana a nuestra ciudad, donde desde 1910 una de sus primeras especiales actividades fué y sigue siendo la enseñanza.

Existen otros colegios en nuestra ciudad que han ido imprimiendo formación intelectual, cívica y religiosa a las juventudes de todos los tiempos, Hnos. de La Salle, La Pureza, San Vicente de Paul, religiosas franciscanas, Sto. Tomás de Aquino, Colegios estatales, Institutos de 2ª enseñanza y de educación especial.

Cada uno de nosotros guarda una añoranza y un entrañable recuerdo de los que ha frecuentado.

A todos y cada uno de ellos va dirigido nuestro homenaje por su labor en pro de nuestra ciudad.

EXPOSITORES Y TEMAS

Hnas. Garau Sancho	Holanda
Miguel Mateu Fornés	Tasas de Inca
Lorenzo Vives Estrany	Ajedrez
Gabriel Atomar	Islandia
Miguel Llompart Seguí	Andorra Española
Hnos. Riera Oliver	Andorra Francesa
José Manuel Bernardino	N.N.U.U.
José Coll Terrasa	PDT Berlín
Juan Estelrich	Historia Postal de Baleares

Esta última es parte de una colección con la que D. Juan Estelrich consiguió la Medalla de Oro en la Exposición Nacional de 1996.

XIX EXPOSICIÓ FILATÈLICA Dijous Bo 1997

Homenatge al C.E. Constància

C.E. CONSTÀNCIA

AJUNTAMENT D'INCA

Àrea de Cultura, Educació i Esports

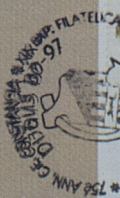

Associació Filatèlica d'Inca

Associació Filatèlica d'Inca

C.E. CONSTÀNCIA
75è Aniversari
1922-1997

ESPAÑA 82
CORREOS

RELACIÓ D'EXPOSITORS

Juan Estelrich Marimó

Historia - Postal Balears
Medalla de Oro Expo Nacional

Joan Miquel Llompart

Tenàtica - Futbol
Medalla Gran Vermell
ExpoIlatelica Victoria 1996
Gran Plata Olimpiflex 1994 Atlanta

Francisco Homar Llinás

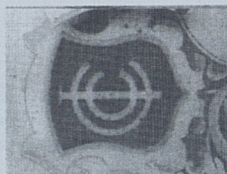
Tenàtica - Campeonato Mundial
de Futbol 1994 de E.E.U.U.

José Coll Terrasa

S.P.D. Campeonato Mundial de
Futbol 1982 de España.

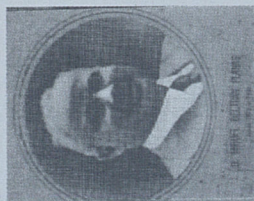
HOMENATGE AL C.E. CONSTÀNCIA EN EL SEU 75 ANIVERSARI

Abans de la data de la fundació del C.E. Constància ja hi va haver altres equips o societats esportives practicant el futbol com a principal activitat; si bé la que volem homenatjar ha estat la més carismàtica, popular i ha passat amb orgull el nom de la nostra ciutat

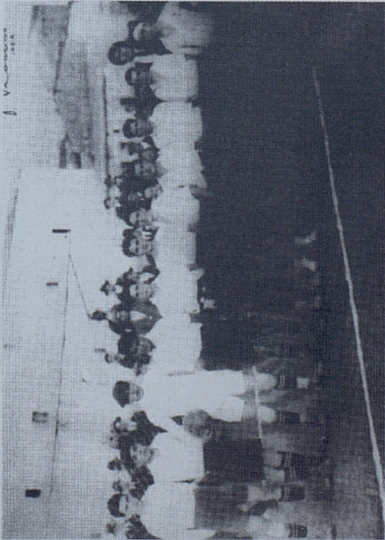

El pròxim dia 2 de desembre es complirà el 75 aniversari de la fundació del C.E. Constància, que va néixer com a filial i baix els auspicis de la societat "Socorros Mutuos" de la mateixa denominació i de la qual va rebre el nom.

El seu primer president fou D. Miquel Beltran Planas, cuidava de la secció esportiva D. Matias Pujadas i fou el primer entrenador D. Joan Garí; com a detall curiós direm que el soci nº 1 fou D. Bartomeu Fluxà.

La presentació de l'equip fou el 26 de desembre de 1923 en el terreny de joc del C.F. Inquense, situat a la carretera de Llubi. El primer equip del Club Constància estava compost pels senyors: M. Ferrer, Campins, Pons, J. Ferrer, Garí, Reynes, Cantallops, Pujadas, Ramis, Beltrán i Prats.

El primer equip, l'any 1923.

El 18 de febrer de 1923 s'inaugurà el primer camp de futbol del club blanc situat en el Blanquer i anomenat popularment com el camp de St. Domingo, per estar aprop d'aquesta església.

Transcorren uns anys d'activitat inter-regional, fins l'any 1929 en que es produeix la inauguració del camp propietat del club anomenat "Es Cos". Durant aquests anys es produeixen canvis d'entrenadors i jugadors que no esmentam per tractar-se tan sols d'un resum de l'extensa història del nostre equip.

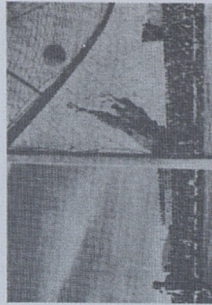
Camp "Es Cos"

En aquest terreny de joc ha estat on l'equip del Constança ha desenvolupat totes les seves millors campanyes, fins a l'any 1964. Durant tots aquests anys fou l'equip

D. Pedro Siquier Martí

nacional. És necessari que quedi reflexat l'equip que aconseguí aquest ascens, que foren, sota la direcció de D. Esteban Platko, els següents: Comany, Riera, Sulas, Ordinas, Corró, Navarro, Hernández, Antolin, Sanz, Rocasolano i Portugués. Varen manuir aquesta categoria amb total èxit fins que el 16 d'abril de 1944, en que el constància en el camp de Chamartín de Madrid disputava l'eliminatória d'ascens a I Divisió, i va esser eliminat pel Deportivo de la Coruña.

Durant aquests anys, molts i bons jugadors desfilaren com a components del nostre equip: llista que es faria també molt extensa i que està en les memòries aparegudes per altres edicions més adients.

A altres partits històrics ha hagut d'enfrontar-se el Constança que han suposat un traspeu en la història del nostre club. Entre aquests el del 20 de maig de 1945 en el camp de Buenos Aires de Palma de Mallorca, "Mallorca 2- Constança 0"; un partit que va dur molta polèmica dirigit per l'arbitre Cruellas i que encara aquells aficionats històrics segueixen recordant. El juny de 1945 significa el descens a 3ª categoria.

L'equip Constança l'any 1926

Aquest descens de categoria suposà un desànim per l'afició i els directius; i com és fàcil d'entendre, la situació econòmica també es ressentí molt, fins al punt que la manca que ocasionà deutes que varen obligar a la venda del camp propietat de l'equip. No obstant això, l'equip va continuar jugant al mateix camp d'es Cos.

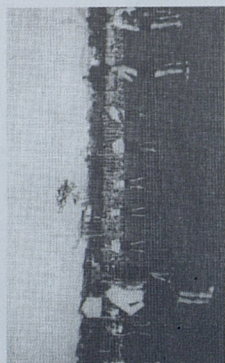
Va transcórrer un llarg període de temps de sofrir les conseqüències del descens de categoria, fins que el 20 de juny de 1962 es logrà l'ascens una altra vegada a la II Divisió; posició que aconseguí conservar durant sis temporades.

Durant aquests anys es varen rellevar en el càrrec de president algunes persones conegudes de la nostra ciutat, pregant perdonin alguna mancança, citarem a Andreu Bestard, Aguacil, Bennassar, aquest darrer va lograr tornar l'equip a II Divisió i va presentar la dimissió una vegada aconseguit aquest fet. Fou substituït per A. Ferrari.

L'equip Constança l'any 1930.

Durant la primera temporada de manteniment a la Divisió de Plata es varen iniciar les obres del Nou Camp, que fou brillantment inaugurat per l'equip de l'ª Divisió de l'Elx, essent la victòria per l'equip local.

El Constança entrenant (any 1935)

Tristament el 1968 tornà la mala època al nostre equip i novament va descendir de categoria. Els mals temps i la difícil situació econòmica que va atravesar el nostre equip va fer que la situació esportiva també es ressentís i dugués una vida un tant precària.

Novament cal esmentar la feina duta a terme pels qui foren presidents durant aquesta etapa totalment precària, on ni la situació econòmica es podia resistir, ni tampoc era possible com a conseqüència d'aquella produir canvis en la vida esportiva. Tal vegada per aquesta qüestió, seria profitós donar una alabança i un reconeixement per part nostra a tots aquells que consentiren fer-se càrrec del Constança; sabent que totes les circumstàncies eren contràries al seu lliurament, i que únicament els mantenia en el seu lloc la seva estimació pel club, que de nins havien viscut en plenitud de llocs, alegries, trofeus i victòries. Nostre record als senyors Vaquer, Amer,

Fotografia d'alguns dels presidents del Constança.

Moyer, Pol, Cerdà, Garcia i A. Garcia.

Actualment i després d'aquesta difícil etapa, s'ha produït un ressorgir en l'aspecte esportiu que esperam vengui acompanyat d'un millor arropament per part de tota l'afició, que faci possible que la ciutat d'Inca i que tota l'afició constant torni a sentir com a seu l'equip i ajudant-lo a tornar novament a II Divisió.

L'equip Constància l'any 1944.

No hi ha cap dubte que el Constància d'Inca és conegut a tota l'Espanya esportiva i que és l'entitat més emblemàtica que ha passejat el nom d'Inca per tot el territori nacional i que per aquest mateix historial és el segon club més important de les nostres illes.

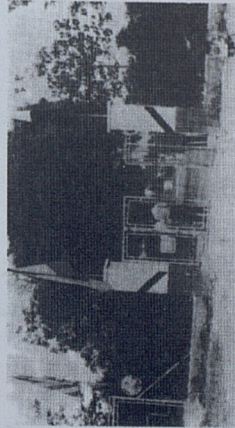

L'ofici del Constància anys enrera.

El Constància l'any 1977.

Seria també inabordable la llista d'entrenadors i jugadors que feren possible la consecució de tots aquests títols regionals i nacionals aconseguits. La història de tots aquests està ja escrita. Del nostre equip han sortit jugadors cap a totes direccions per a fixar amb equips de millors categories nacionals. Malgrat això anomenarem únicament a aquells que aconseguiren ésser internacionals des del nostre Constància i que foren José Luis Riera, Tomeu Llompart, Miquel Gual, Antoni Amengual, Laguardia, Amarilla i Biosca.

Inauguració del Nou Camp d'Inca, l'any 1963.

La nostra societat filatèlica ha considerat just i merescut retrè aquest petit homenatge en el 75 aniversari de la lluita esportiva de la societat inquera; en aquest homenatge queden inclosos tots els que tengueren càrrecs esportius, jugadors, socis i seguidors que amb el seu recolament varen fer possible tots aquests anys d'història esportiva i desitjar a la nostra entitat uns llargs anys de prosperitat triunfal econòmica i esportiva.

El President del C.E. Constància, D. Miquel Llopart Mora.

L'equip C.E. Constància d'aquesta temporada.

Sala de l'exposició:

**CENTRE PARROQUIAL
DE SANTA MARIA LA MAJOR**

Inauguració:

**Dilluns dia 10 de novembre
a les 20:00 hores**

Horari de visites:

Dimarts, dia 11 i dimecres dia 12: de 18:00 a 21:00 h.

"DIJOUS BO" dia 13: de 9:00 a 13:00 h.
de 15:00 a 21:00 h.

Clausura:

"DIJOUS BO" a les 21:00 h.

C.E. CONSTÀNCIA
75è Aniversari
1922-1997

XX EXPOSICIÓ FILATÈLICA Dijous Bo 1998

Homenatge a l'Unió Musical d'Inca

Associació Filatèlica d'Inca

AJUNTAMENT D'INCA

Àrea de Cultura, Educació i Esports

Associació Filatèlica d'Inca

Sociedad Filarmónica de Inca

Personal de la Banda
1883.

RELACIÓ D'EXPOSITORS

Juan Estelrich Maimó Tema: GRAN HOTEL

Eduard Perales Morillas Tema: MÚSICA EN EL SEGLE XIX

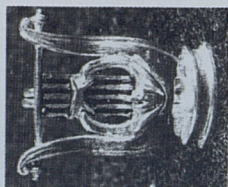
Hermanas Gran Sancho Temes: MUSICALS

Miquel Llompart Seguí Tema: ISRAEL

LA BANDA UNIÓN MUSICAL INQUERA

La ciutat d'Inca, arrelada al cor de Mallorca, és una població eminentment industrial. Són molts els productes elaborats als nostres tallers i fàbriques que es coneixen i aprecien més enllà de les nostres contrades. Però el trafegar dels dies no ha marginat el fet cultural que hi és ben present dins el viure de cada dia.

Inca té unes entitats que cuiden, amb prou esforç personal que el ble de la cultura romanguí ben encès en mig del nostre poble. I això no passa sols en els nostres dies, no, les deixes artístiques i les notícies de les persones que conreen les arts ens donen fe que, en mig de la societat feïnera i emprendora, també hi tenien cabuda aquells que es dedicaven a tasques que, més que aportar uns beneficis econòmics, ajudaven a espiatar l'esperit. Les lletres, la plàstica, la música, són ben presents dins la nostra història com ho són ara amb més o manco intensitat.

Escut de la banda Unión Musical Inquera.

Un concert de la banda Unión Musical Inquera per Pasqua de 1988.

La Renaixença dugué un esclatit de fets culturals no tan sols a la Ciutat de Mallorca si no també a molts indrets de la Part Forana mallorquina. Moltes institucions nasqueren a l'ombra de la il·lusió, empena i coratge de moltes persones que feren possible el ressorgiment de l'ànima cultural d'un poble endormiscada per moltes conturbacions, vicissituds, vexacions, sobre tot motivades pel decret borbònic de "Nova Planta". En el segle XIX, quan els nostres artesans emprenen el miracle de la industrialització, Inca ja té la seva banda de música, a poc a poc van sorgint bandes com la de la "Sociedad la Verdad"; la banda den Garcia, la banda de Mestre Nofre, la banda del Regiment -que tenia la seu a la caserna del Camí de Ciutat i que fou una gran impulsora de la cultura musical de la ciutat- i finalment la banda Municipal. Bons mestre, excel·lent músics han estat directores de dites bandes: Onofre Martorell, Bartomeu Oliver i Marfín, Antoni Llompart i Rexach, Jaume Albertí i Ferrer. El mestre Albertí, don Jaume com el coneixia tothom, dirigí la banda municipal des de l'any 1941 fins l'any 1958 en que certes circumstàncies la feren desaparèixer.

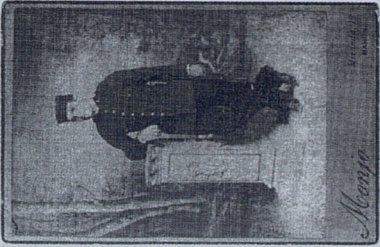
Aquella malifeta de 1958 deixà Inca sense banda, però el cuquet de l'afició feu que l'any 1960 en torn del gran aficionat i

Banda Municipal d'Inca 1905 dirigida per mestre Onofre Martorell "Corpat"

Tres joves músics, els germans Marroig.

Mestre Roger, un dels primers directores de banda d'Inca.

mestre de la música Vicenç Bestard i Garcia es reunissin per assetjar un grapat de músics, alguns de l'extingida banda Municipal, i així fou com sorgí la idea de formar "La Union Musical Inquense", rebellant-se contra la idea de deixar Inca sense banda. I comencen les actuacions, Inca torna a aplaudir la seva banda i els pobles veïns la sol·liciten, no hi ha cap festa civil o religiosa on no es deixin sentir

les més o manco afinades, però sempre il·lusionades, melodies: pas-dobles, sarsueles, marxes, himnes, melodies populars... formaran part d'un primer repertori. L'es-

La Banda Municipal d'Inca l'any 1955 amb el seu director mestre Jaume Albertí.

forç d'aquells músics es vegé premiat quan gràcies a l'Escola Municipal de Música, per la que treballà molt Pere Ballester del Rey -aleshores director de l'escola "l'levant"- i el que fou el seu primer director i mestre Rafel Martínez i Llorens, donà sàvia jove i nova a la banda. La idea "Unió Musical Inquense" no havia estat una brúscia passejera si no que tendria continuïtat.

Mestre Onofre Martorell 'Corpet'.

L'any 1984 Inca fou seu de la IV Trobada de Bandes de música que organitzava el Consell Insular de Mallorca, la nostra banda fou l'amfitriona i protagonista principal, el mestre Bestard, visiblement emocionat, al final dirigí totes les bandes assistents, era, sens dubte, un reconeixement a la gran tasca duïta a terme per aquell grupet que havien sabut posar els fonaments del que ara és "L'Unió Musical Inquera": "una de les millors agrupacions musicals de l'illa".

Mestre Vicenç Bestard no per manca d'il·lusió ni de ganes si

Foto i manuscrit de Jaume Alberni dedicada al seu primer mestre Onofre Martorell.

no per motius familiars ha de deixar la direcció de la banda i sense temor ho fa perquè sap que pot descansar el pes de la batuta en el jove director Miquel Genestra i Alomar. L'any 1991 es forma una nova directiva amb elements antics que aporten l'experiència i elements joves que amb les noves idees ajuden a rejuenir la banda procurant que no manqui mai aquell clima d'amistat dels seus inicis.

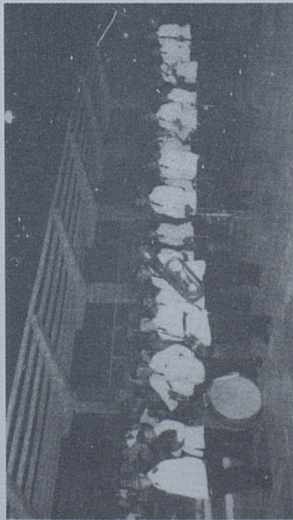
Noves peces van enriquant el seu repertori. Els concerts de les fires, de les festes patronals, de Nadal, les processons... són bones ocasions per veure i escoltar la tasca que setmana rera setmana, sense descans duen a terme. Una de les millors experiències de que parlen els músics de "L'Unió Musical Inquera" es la sortida que en diverses ocasions han fet per anar a actuar a les Falles de València, actualment que sempre ha estat molt aplaudida.

Mn. Pere-Joan Llabrés i Martorell escriví els Goigs a Santa Cecília que li canta la Banda de Música d'Inca i que, musicats per Miquel Genestra i Alomar i Sebastià Llabrés i Munar, foren editats per la Col·lecció "Ximbell". També fou confeccionat l'escut de la banda i es crea la figura de Músic d'Honor per reconèixer a les distintes persones, no polítiques, els esforços en favor de la banda.

Per incrementar l'amor i afició a la música i alhora poder nodrir de nous músics la banda el curs 1997-98 es creà l'Escola de Música "Jaume Alberni" amb la col·laboració de l'Ajuntament de la

La Banda Municipal d'Inca l'any 1998 dirigida pel seu subdirector mestre Vicenç Bestard.

El director Antoni Moya Pérez dirigint la Banda Municipal d'Inca l'any 1959.

ciutat i que fou inaugurada solemnement la nit de Santa Maria la Major de 1997. També, amb molt èxit i amb gran participació de músics de Mallorca i Menorca, han organitzat els cursos "Ciutat d'Inca" de saxofon i clarinet que han donat respectivament els afamats mestres Manuel Miján i Joan Enric Luna.

En el si de la banda l'any 1997 es crea "L'orquestra de vent Ciutat d'Inca" amb la col·laboració del músic Mn. Vicenç Juan Rubí

Unió Musical Inquera l'any 1980 dirigida per mestre Vicenç Bestard.

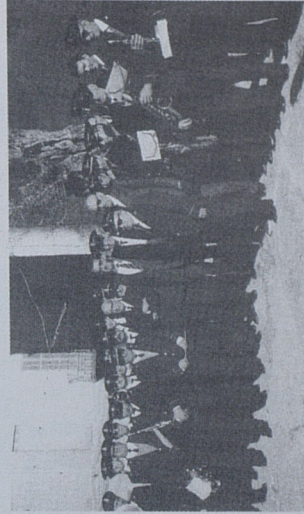

Unió Musical Inquera al Carro Triomfal de la Beata a Ciutat l'any 1987.

que ha tingut diverses i elogioses actuacions, actuacions que ha realitzat acompanyant a la coral "Antics Blavets".

En el mes de setembre d'enguany "L'Unió Musical Inquera" ha participat a l'enregistrament d'un D.C. en homenatge al músic inquer Mn. Bernat Salas. Abans ja havia participat en un D.C. amb diverses bandes de Mallorca i Menorca.

La nostra banda és membre de la "Federació Balear de Ban-

La festa de santa Cecília de l'any 1985.

Unió Musical Inquera
participant a la darrera
Trobadà de Bandes
a Santa Margalida
l'any 1995.

des de Música i Associacions Musicals.

A més de les actuacions a Inca la banda actua a molts pobles de l'illa, ha participat a diversos festivals de bandes i alguns músics són cridats per ajuda i reforçar bandes d'altres pobles.

Molts són els projectes que té la nostra banda que, a més d'anar cresquant dia a dia, vol oferir una música de qualitat i ajudar a que no decaigui l'afició musical a la nostra ciutat i despertar-la a aquells que, per una circumstància o altra encara no arriben a apreciar el gran valor de la música.

Santiago Cortès i Forteza.

L'Escola de Música Jaume Alberti, un futur prometedor per a la banda.

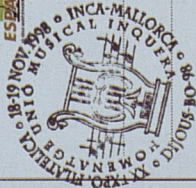
Sala de l'exposició:
**CENTRE PARROQUIAL
DE SANTA MARIA LA MAJOR**

Inauguració:
**Dilluns dia 16 de novembre
a les 20:00 hores**

Horari de visites:
Dimarts, dia 17 i dimecres dia 18: de 18:00 a 21:00 h.
"DIJOURS BO" dia 19: de 9:00 a 13:00 h.
de 15:00 a 21:00 h.

Clausura:
"DIJOURS BO" a les 21:00 h.

Homenatge a la
Banda
Unió Musical Inquera

RELACIÓ D'EXPOSITORS

JOSE M. CANALS AGUILÓ Sèries bàsiques internacionals

ANTONIO PIÑA FLORIT

La Cuina dels Bolets
Premiat a l'Expoem Internacional
"Universiada 1999"
en Medalla PLATA GRAN

Hnas. GRAU SANCHÓ

Temàtica: Religió

MIGUEL LLOMPART SEGUI

Temàtica: Israel

JOSE COLL TERRASA

Temàtica: Vaticà

PRESENTACIÓ

Un any més la nostra associació contribueix a la diada del Dijous Bo, celebrant una exposició filatèlica i un matasegells commemoratiu, dedicat cada any a donar a conèixer un lloc, un fet, o un personatge singular de la nostra ciutat; de molts de vosaltres son coneguts els XX sobres i matasegells editats fins a la data.

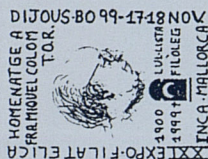
enguany hem cregut prioritarri dedicar aquest matasegells a la figura més emblemàtica avui, de la nostra ciutat, el P. Miquel Colom i Mateu T.O.R., donada la coincidència de la seva mort el 30 de juny d'aquest mateix any.

De tots és coneguda la seva familiar figura, però tal vegada és oportú estendre dins el món filatèlic i lul·lià el nom de la nostra Ciutat que sempre fou molt estimada pel P. Miquel Colom i aquesta és enguany la finalitat d'aquest matasegells i amb aquest motiu s'estén per tot arreu de la geografia espanyola i estrangera, arribant als filatèlics i col·leccionistes interessats pel tema.

Esperam així que aquest senzill, però gran reconeixement al P. Colom sigui acollit tal com es mereix i al mateix temps la Ciutat d'Inca podrà ésser coneguda una vegada més amb un tema prou interessant.

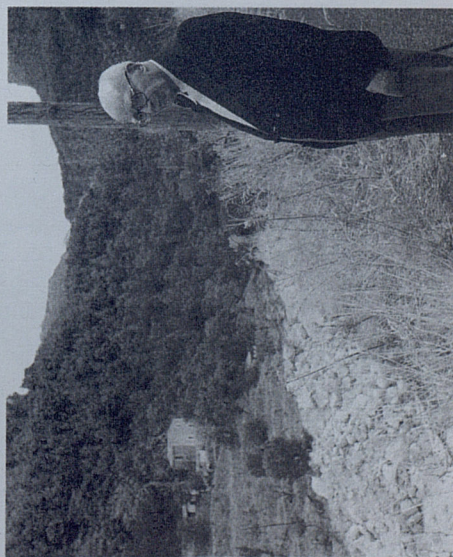
Aquest tema ens fa sentir satisfets per haver pogut recordar al P. Miquel Colom amb aquesta senzilla aportació, el nostre homenatge, el primer després de la seva mort.

El president de l'associació
Pep Coll Terrasa

EL P. MIQUEL COLOM I MATEU, FILÒLEG I LULLISTA

Aquest il·lustre fill adoptiu d'Inca alegrà amb el seu naixement la llar de Can Pinet a Bunyola el 21 d'octubre de 1900. Anà a l'escola primària fins als 9 anys, llavors començà a aprendre de menestral fins que a Sant Francesc de Palma, el 1913, ingressà al Tercer Orde Regular, que trespàs aleshores les dreceres del seu creixement i expansió a Mallorca. Ja el 1919 vengué a Inca per estudiar filosofia. Amb ben poques interrupcions romangué a la nostra ciutat fins que la germana mort el visità, el 30 de juny d'en-
guany.

El P. Miquel Colom visità fa uns anys la casa patral de Bunyola. Can Pinet.

Quan estudiava teologia a Palma (1923-1926) féu coneixença amb Mn. Antoni-Maria Alcover i amb el Sr. Francesc de Borja Moll i començà la seva col·laboració amb l'obra del Diccionari Català-Valencià-Balear. Aquesta tasca desvetllà fortament en el P. Colom l'amor a la llengua: això justament vol dir filologia. En restà enamorat tota la vida. Aquest amor, amb caures de finor autènticament franciscana, l'estimulà a conèixer i estudiar les obres del beat Ramon Llull, el mallorquí creador del català literari, i a endinsar-se en l'aprofundiment de les arrels i de l'expressió genuïna del més bell català del món, parlat a la nostra illa. En són prova els nombrosos poemes cisellats pel P. Colom amb l'agudesa, la precisió i l'encant creatiu d'un marget, versos perfectes que recorden adesiara la perfecció i la sabor de l'agre de la terra d'un Miquel Costa, que ell va veure expirar un dia quan predicava a les Terres el 1922, i l'aguait crític a la visió de la contemporaneïtat, en el si de la qual s'anava acostant a una fi, plàcidament esperada i fins i tot cristianament desitjada.

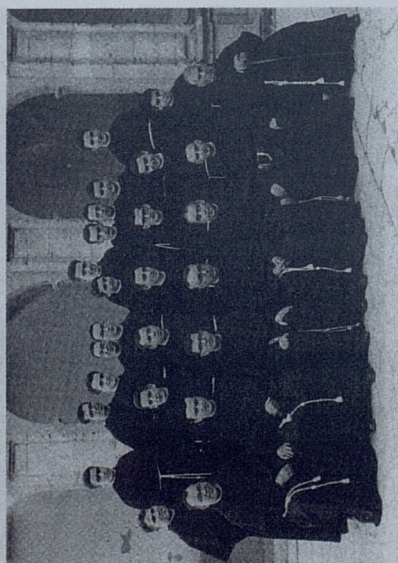

El P. Miquel Colom quan ingressa al convent de Sant Francesc de Palma.

L'amor i el conreu de la llengua pròpia i l'admiració i la devoció pel "fill major de nostra raça", des del Col·legi que a Ramon Llull era dedicat a Inca, i on impartí tantes hores de mestratge en bé de la joventut inquera, feren combregar el P. Miquel amb dos grans valors que la Renaixença i l'Escola mallorquina havien encomanat als esperits més desperts i generosos del poble mallorquí: l'estimació per la llengua i la promoció dels estudis lul·listics. En la filologia, sàviament conrada, i en el lul·lisme, acuradament investigat i divulgat, el P. Colom ha obert camins per al recobriment de la nostra identitat i per a la promoció d'uns

El P. Miquel Colom el dia que el poble de Bunyola li dedica un carrer. A la fotografia està acompanyat per dues de les seves germanes.

coneixements i sabers que esdevindran estímuls i empenya de les noves generacions, que a la nostra -i seva- estimada ciutat i arreu de l'illa i dels països de llengua catalana han de llaurar el futur en el tercer mil·lenni. Corona i auguri de la fecunditat de la seva tasca docent, amb projecció de futur, va ser el doctorat honoris causa que la Universitat de les Illes Balears li atorgà el 1997.

Dels estudis lul·listics i filològics, ens quedaran per sempre els cinc volums del Glossari general lul·lià, les Cuestiones lulia-

Dibuix del P. Miquel Colom. Fou realitzat pel pintor G. Alexandro l'any 1961.

nas, recull d'estudis publicats fa un any, i tants i tants articles apareguts sobretot a El Heraldo de Cristo. De la devoció al nostre Beat, romandrà emblemàticament la capella que ell li va dedicar a Sant Francesc d'Inca, i tants i tants breus apunts al full dels terciaris inquires que va publicar fins que les forces li ho van permetre.

Pere-Joan Llabrés i Martorell

A SANTA MARIA LA MAJOR

No, no us diré cap cosa nova,
Santa Maria la Major.
Només vull dar-vos una prova
del meu amor.

Mil voltes tot quant jo us diria
us ho han dit ja els vostres fills.
Tot us ho conten: l'alegria,
dols i tristeses i perills.

Jo som com ells. En temps de fires,
la nit anyal dels foguerons
també em desvetllen les espines
el mateix goig i emocions.

I el meu record estén les ales
i vola lluny del temps passat:
la missa a veus de Bernat Sales,
el bell sermó, l'altar fumant...

I tant i tant recontaria!...
Mes, no hi cap tot dins aquest rim.
Doncs, sols això, Santa Maria:
som un extern, però us estim!

Inca, 1972

Sala de l'exposició:

CENTRE PARROQUIAL DE SANTA MARIA LA MAJOR

Inauguració:

Dimarts dia 16 de novembre
a les 20:00 hores

Horari de visites:

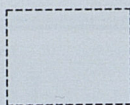
Dimecres dia 17: de 16:00 a 21:00 h.

"Dijous BO" dia 18: de 9:00 a 13:00 h.
de 15:00 a 21:00 h.

Clausura:

"Dijous BO" a les 21:00 h.

Homenatge al
P. Miquel Colom i Mateu
I.O.R.

XXII EXPOSICIÓ FILATÈLICA Dijous Bo 2000

Correus i el seu servei a Inca

Associació Filatèlica d'Inca

Sala de l'exposició:

CENTRE PARROQUIAL
DE SANTA MARIA LA MAJOR

Inauguració:

Dilluns dia 13 de novembre
a les 20:30 hores

Horari de visites:

Dimarts dia 14: de 16:00 a 21:00 h.

Dimarts dia 15: de 16:00 a 21:00 h.

"DIJOURS BO" dia 16: de 9:00 a 13:00 h.

de 15:00 a 21:00 h.

Clausura:

"DIJOURS BO" a les 21:00 h.

RELACIÓ D'EXPOSITORS

JUAN ESTELRICH MAIMÓ

Història postal d'Inca

TOMEU ALOY COLOMAR

Trens

ANTONI MATEU GARAU

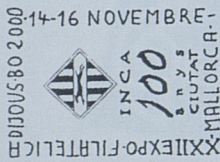
Curiositats d'Inca i Comarca

ANDREU CARLES LOPEZ S.

Correus ambulants a Mallorca

PACO CORTÉS NADAL

Correu desinfectat dels
temps epidèmics

DIJOURS BO 2000 14-16 NOVEMBRE

SALUTACIÓ

L'any en què celebrem el nostre centenari com a ciutat, l'Associació Filatèlica de la nostra ciutat ens proposa com a tema de la seva exposició anual Correus i el seu servei a Inca.

Estic segur que aquesta exposició, com totes les que han organitzat Dijours Bo i que s'han convertit en una cita ineludible en tan nostra diada, satisfarà tant curiosos com estudiosos de la filatèlia.

És així, doncs, que vull expressar la meua enhorabona a tots els qui han participat en l'organització d'aquesta mostra que, una vegada més, palesa el bon saber fer de l'Associació Filatèlica d'Inca.

Amb la seguretat que aquesta XXII exposició filatèlica serà del vostre interès, vull aprofitar aquestes línies per convidar-vos a tots a visitar-la.

Pere Rotger i Llabrés
Batle-president

CORREUS I EL SEU SERVEI A INCA

INTRODUCCIÓ

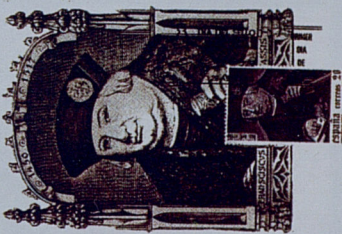
En principi seria un atreviment pensar que aquest article volgués ser un estudi exhaustiu sobre aquest tema i tal vegada podria haver estat així; però les primeres fonts i fonts més segures que ens podrien dir a aquesta mètra han estat impossibles i totalment negatives, ja que havent recorregut a la millor font com és l'Oficina de Correus de Balers i també al Museu Postal del Palau de Comunicacions de Madrid, no ha estat possible trobar dades concretes sobre aquest servei de Balers i, molt menys, dades referides a la...

Així, doncs, s'han hagut d'emprendre uns altres viarany, recorrent a publicacions i a col·leccions privades de les quals donam detalls en l'índex bibliogràfic per poder esbossar, d'aquesta manera, com foren els primers temps d'aquesta mitja de comunicació a tot el món i també a la nostra ciutat.

Temps molt encreu un sol transmetien ordres, notícies o peticions, les autoritats, els sacerdots i els soldats, els propietaris i els pobres, els nobles i els esclaus, els civils i els militars o eclesiàstics, mitjançant el seu propis caràcter, sobretot perquè la vida dels pobles era totalment sedentària i si alguns sortien del seu reclos, eren perseguits que allò suposava un acomiadament quasi total. A mesura que passava el temps la gent sentia necessitat de comunicar-se i així augmentà el tràfic de mercaderies i de persones, però es feia de forma individual i entre pobles veïns, per moltes causes (1).

Podem treure com a confirmació d'aquesta data que ja el 1516 el Rei Carles I havia concegnat un servei amb una família que es dedicava a aquests treballs i que tenia muntada tota una xarxa al llarg d'Europa amb correus estaberts a França, Alemanya, Àustria; això era la

la família Tassó o Taxis (2). A part d'aquest servei d'ambulances, els Taxis també exercien el d'entendre de gran escala i que també aquesta família estava relacionada amb la indústria de la seda. El seu servei, existia per tot arreu d'Europa però aleshores, quan els Taxis van arribar a Catalunya, van descobrir que havien organitzat pel seu compte, persones que a peu o muntant cavalleries feien recorreguts d'atada i de tornada ajudant d'aquesta manera la comunicació i desenvolupament de les relacions; aquestes persones rebien el nom de "portadores"; i a mesura que les necessitats augmentaven, també augmentava l'oferta d'aquests serveis fins a arribar a la diligència (la primera autoritzada a Espanya fou la diligència de la família Taxis el 1816, amb el nom de "Catalunya el 1816). Fou ja amb el progrés i la visió dels governs, que aquests varen començar a prendre noves disposicions i estructuracions d'aquests serveis, si bé cal dir que això es feia mitjançant unes ordenances. La distribució d'aquests serveis s'assignava

per subhastes o bé en premi d'altres serveis, directament, si bé sempre havent de pagar les rendes de l'Estat.

Les diligències sorgides a principis del segle XIX es faran càrrec del trasllat de persones i de petits paquets d'encàrrecs com també dels serveis de correus ja establerts i reglats per disposicions estatals i mitjançant tarifes normalment reglades segons la distància.

Aquí cal tornar fer menció a l'assenyalat capítol de Simón Gual que ens descriu la que fou pionera a Mallorca i que assolí aquest servei al qual, amb molta visió, l'Ajuntament d'Inca li donà el seu suport des del primer moment.

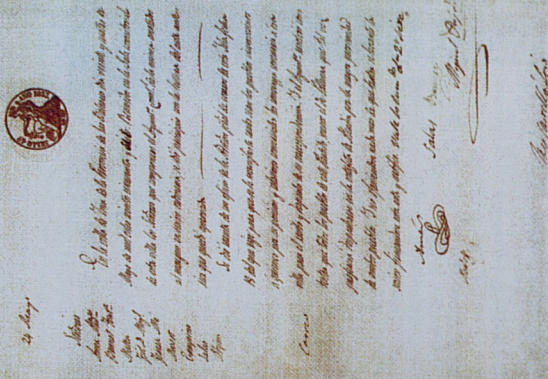
Transcorreguts uns anys tenim notícies i mostres sobre com es feia aquest servei (3). Vegeu una mostra de carta de les emprades aquells temps on ja el correu estava reglamentat i mitjançant subhastes es transmetien a la península i, fins i tot, als territoris llunyans de les Colònies. Aquestes cartes reben el nom de Correu Prefilatble, ja que va ser emprat fins a la vintena dels segells de pagament anticipat del servei.

Aquesta forma de correu diríem reglamentat començà el 1728-1730; els col·leccionistes de les Balears gaudeixen de nombrosos exemplars testimonis de sortida i tornada de correspondència, però dis-

sortidament no tenc notícia de cap contrasenya de sortides d'Inca.

Amb aquesta introducció no es vol fer una història del correu, sinó tenir una petita idea de com funcionava el correu abans de l'organització definitiva de 1850.

Senzillament, i tal
volta és allò més important,
la nostra intenció és desper-
tar la curiositat al jovent per
tal que ells puguin ser els
futurs filatelistes de la nostra
patriatal.

BREU HISTÒRIA DEL CORREU

Són per tots coneguts els fets de la història durant el segle XIX: a pesar, però, de tots els inconvenients que suposaven tants de canvis de govern i les seves repercussions a l'Administració, no hi ha dubte que entre tots mantenien un esperit de modernització semblant al de la resta de nacions com França, Anglaterra i altres. Això va afectar també els correus d'Espanya que volgué posar en marxa el servei de pagament anticipat d'aquest servei tal com havia fet Anglaterra anys abans i així el 24 d'octubre de 1849 s'establí tota la regulació per dur a terme aquesta innovació que com deim havia estat creada a Gran Bretanya i ideada per Rowland Hill, a qui en reconeixença del seu mèrit li atorgaren el títol de Sir.

Així, doncs, d'acord amb l'experiència ressenyada es posa en funcionament aquesta modalitat i la primera sèrie de segells espanyols també com en els altres països amb la figura del regnant, i així, a Espanya, era la Reina Isabel II; aquesta sèrie consta de cinc segells que foren dibuixats per Bartomeu Cordinas i impresos per litografia. No cal dir que aquesta primera sèrie ha estat molt estudiada, tenint-ne en compte tots els aspectes.

SEGELL NÚM. 1

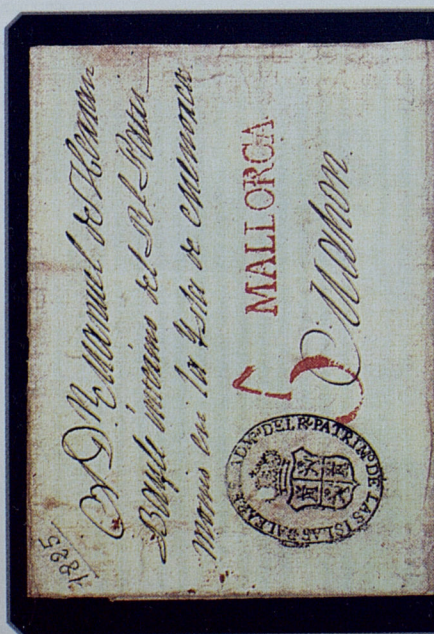
Si bé el decret era totalment vigent, clar i de total aplicació, es veu que tenia llacunes que obligaren a dictar una nova instrucció on es declarava obligatòria l'aplicació del nou franquig de les cartes i altres trameses postals, amb prohibició de circular aquells que no complissin aquestes normes.

Si cal remarcar que el correu continuava sent traslladat per les diligències que recollien i lliuraven les trameses als punts assenyalats, pel servei de correus, de forma un tant improvisada i cuidada per aquelles persones que fins a l'hora havien atès aquest extrem.

Confirma aquesta notícia la referida per Juan Labrés en el tom IV pàg. 132 on fa referència al fet que la diligència de Manacor, el dia 21 de maig de 1863, passant pel torrent de Son Bordils va perdre la tramesa que la diligència transportava.

Una ROM de Governació de la qual depenia el servei de correus de data 12 de maig de 1857 planteja l'estructuració interior del repartiment a Mallorca, creant les estafetes següents: ALCÚDIA, INCA, ANDRATX, SOLLER, MANACOR i LLUCMAJOR i carreries a MONTJÚRI i a PORRERES (4).

Aquesta notícia també queda confirmada amb l'acta del nostre Ajuntament en què l'Administració principal de correus demana que se li confirmi quins seran els pobles veïnats que per les seves relacions comercials o d'altra classe els convingui venir a l'heca per

despatxar la seva correspondència, acordant contestar que tots els pobles d'aquest partit, menys el de Pollença que tal vegada els convergui més despatxar amb la estafeta de Alcúdia, donada la proximitat d'ambdós pobles (5).

En l'esmentat llibre d'actes del nostre Ajuntament queden ressenyades les ordres ministerials rebudes fent menció a aquesta important innovació que havia de ser tan important per a la nostra ciutat; deixam només constància que el Llibre referit al 1956 fa referència en quatre ocasions a aquest servei que no detallaré explícitament, deixant per altres estudis més exhaustius i només fer referència de la importància que ja aquell temps preveia la nostra ciutat l'evolució que representava.

Al llarg de la història filatèlica i com tots vosaltres haureu vist, tots el sobres tenen el seu segell diríem anul·lat amb unes marques que s'anomenen "mala-segells" i com és natural s'han anat canviant d'acord amb determinacions manades de la autoritat que ha vingut regint aquest servei. Per tant, podríem fer una indicació de tots elles, cosa que no ve al cas, però sí cal molta insistència el cas curiós del primer usat a Mallorca, que era circular de doble cerele; el de l'interior tancava la data i el de l'exterior duia el nom de la població a la part de dalt i escriví Mallorca a la part baixa. La que marcava la nostra ciutat ho feia amb Y en comptes de amb I, com podreu observar en les figures que mostra uns quants d'aquests exemples (6).

Aquesta característica es conserva fins a finals del 1878, ja que el diccionari geogràfic de correus d'Espania, editat el 1871 ja col·loca INCA en el lloc que li correspon a la lletra llatina, sempre usada per situar la nostra ciutat. Normalitzat i establert el servei de correus arribam al 1875 on una nova i molt important innovació té de protagonista la nostra ciutat: és la vinguda del TREN, molts estudis i projectes es duen a terme, fins que a la realitat s'aconsegueix, podem dir que seria la gran empenya

industrial a ca nostra, si bé hem de dir que resultava car el seu ús, però que valia la pena, ja hi haurà algú que voldrà aprofundir sobre aquest tema. Únicament farem referència al fet que el viatge d'anada i de tornada valia, en 1a. classe, 7 reals i, en 2a. classe, 3 reals; això suposava un jornal d'aquell temps.

Com és sabut per tots, el tren començà les seves anades i vengudes el mes de gener de 1875 i per transmissió oficials no es va fer contracte pel tràfic de correspondència i de mercaderies fins al 1879, donat que es veu molt més segur i ràpid el trasllat. Tot el que fa referència al correu amb tren quedà ben clar en celebrar-se la Exfila 2000 que es dedicà al 125è. aniversari del tren Palma-Inca; article al qual us recomenem, subscrit pel filatèlic Andreu Carles López i Seguí.

Tota aquesta especificació es fa com a nota informativa per a les persones, principalment el jove que es vulgui endinsar en el món de la filatèlia que és la principal missió per als que feim el treball a la nostra associació Filatèlica DTNCA.

Ara ens acostam a principis d'aquests CENT ANYS D'INCA CIUTAT i és quan realment podem dir quatre coses prou interessants per la història de la nostra ciutat pel que es refereix al correu, com és que el consistori el dia 1 de febrer de 1910 va fer una reforma a l'edifici del Pes des Felip Oliver, cap del despatx de Telégrafos d'Inca; la nota és molt breu i sembla influïda per interessos partidistes d'aquell temps.

El 1911 d'una libreta titulada *Vicissituds del personal* s'inicia aquesta estafeta, oficina de correus pel nomenat cap d'oficina ANDREU MARTÍ MIR, traslladat des de Maó on exercia el seu càrrec; d'aquest senyor en transcriurem després una altra nota que mostra la personalitat, bonhomia i estima que arribà a tenir a la nostra ciutat.

Continuant amb aquesta mateixa libreta ens trobam tots els administratius que han

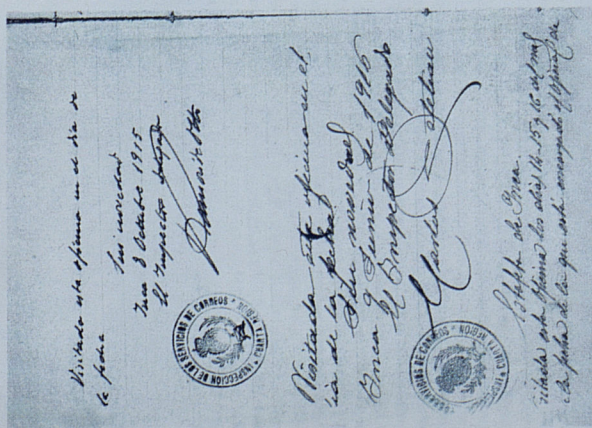

desfilar per aquesta oficina, dels quals tan sols traurem els que des de llavors han estat cap de servei.

Direm que aquest primer cap, Andrés Martí Mir, exercí el càrrec fins al 3 de juliol de 1931; el substituí Arnau Sastre, que s'havia incorporat l'any 1921 arran d'una inspecció que constata la penúria de personal que patia aquesta administració.

Continuà exercint el càrrec de cap d'oficina el Sr. Arnau Sastre fins al 1937 per haver estat separat del servei. Aleshores es fa càrrec de l'oficina el Sr. JUAN JAUME MARCH que s'havia incorporat a aquesta oficina el 1930 procedent de Tarragona fent-se càrrec de l'estafeta que després ja va ser considerada administració, càrrec que exercí fins al 1973 per jubilació voluntària.

A aquest el substituí ANTONIO FLORIT GELABERT que tenia l'antiguitat des del 1956 i conservà el càrrec fins al febrer de 1997, càrrec que deixà també per jubilació. El proper substituí l'actual cap de oficina és JUAN VILLALONGA que havent ingressat el juny

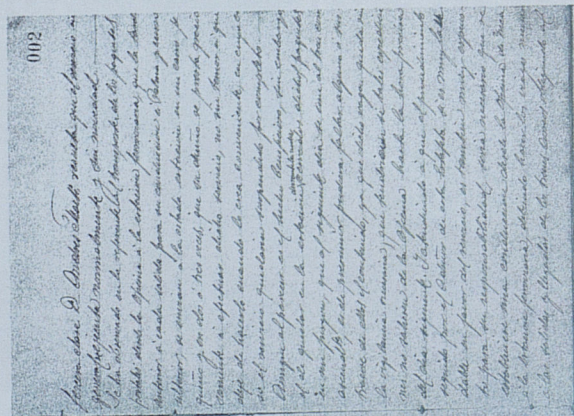

de 1967 a Barcelona, recorregué diferents destinacions a Mallorca i, finalment, s'incorporà a Inca.

Aquest document, molt interessant, detalla tots els que de forma interina o bé en efectivitat, han estat destinats a la nostra ciutat; tots ells, com a administratius però sense fer cap referència al càrrec, pensant que es un lapsus ja que els considerem peces importantíssimes per al bon funcionament d'aquest servei.

Tant es així que el badie, a la sessió feta el 26 de febrer de 1912, segons la revista CA NOSTRA, núm. 165, proposà i, de fet, s'acordà una gratificació de 50 ptes. als carcers, per compensar-los dels 5 cims, que tenen dret a cobrar pel lliurament de cada curra.

Per ressaltar la importància que les autoritats reconeixen i valoren d'aquest servei, consider que val la pena transcriure una part d'una sessió del consistori en la qual es donà compte que una comissió de l'Ajuntament encapçalada pel Sr. Juan Gelabert havia visitat a Madrid el president del Consell de Ministres, lliurant-li una exposició redactada en els termes següents:

En representación del Ayuntamiento de Inca, viene a Madrid D. Juan Gelabert para gestionar de este Gobierno, que ordene a la Cía del Ferrocarril de Inca a Palma, disponga de la construcción de un coche correo, capaz de transportar diariamente 100 paquetes postales de 5 Kg, que consista la exportación de aquella Ciudad ya que en la actualidad solo hay disponible un departamento que únicamente puede transportar unos 35 ó 40 Kg, con lo cual el Estado deja de percibir 60 ó 70 pts diarias que obtendría de estar bien dotado el servicio" (Existe un presupuesto de correos desde hacía tre años y no se había elevado a término).

També del setmanari CA NOSTRA, núm. 169, de l'1 de gener de 1912, recollim una nota que diu que l'administrador de Correus ha facilitat les següents notes: Paquets postals sortits d'Inca el 1911: nacionals 7.983, internacionals 183, total 8.121.

[illegible]

Com es devia ja anteriorment, aquesta oficina fou iniciada per ANDREU MARTÍ MIR, qui segons sembla gestionava amb molt de seny aquesta oficina fins al punt que no entraven sols en duia l'administració, sinó que també premia part en les tasques dels seus col·laboradors, i així ho reconeix un inspector que l'any 1921 fa una informació exhaustiva de les necessitats urgents d'aquesta estafeta i el augmenten el personal administratiu i el nombre de carteris ja que fins a aquell moment tan sols eren dos.

És molt interessant aquesta inspecció perquè ve a cimular l'extraordinària personalitat d'aquest senyor i es detalla el nombros treball que es realitzava a Inca (tal vegada no serà possible incloure aquesta per falta d'espai però consideram molt important per a l'estudi que feim de Correus a INCA) (7).

Com ja hem dit abans, Andreu Martí Mir fou un personalge prou estimat i valorat per tot

el consentimiento de la Corporación Municipal
 para la suscripción de tres expedientes sucesivos,
 el primero relativo a la concesión de la
 Beca de Maestrante de 1.ª clase con
 destino a cargo de Clave para el otorgamiento
 de becas a propósitos de el estudio de
 el idioma por haberse otorgado la vez anterior
 dentro en convenio de la ley.
 Para propósitos de memoria, tanto
 siempre presentados en anteriores ocasiones,
 como para propósitos de la concesión de becas de
 becas, en el caso de la presente, se ha otorgado
 al primer turno a este sujeto.
 Nueva York de Enero de 1912.
 El Abogado General
 J. M. Smith, Jr.

el poble, com descriu el seu company d'oficina i successor seu com a cap d'aquesta, quan al registre de personal fa una nota cronològica ressaltant l'estimació que li tenien totes les classes socials, comparegueren totes les autoritats i companys de tots els pobles del districte i consistia en la corporació municipal aquest sentiment.

Era possessor de la Medalla de Beneficència de 2a. classe, atorgada pel Govern, per haver salvat la vida a dos obrers d'Inca amb exposició de la seva pròpia (8).

Ja el 1967 veiem un estudi fet de dades d'horaris dels diferents serveis de matí i tarda en la qual descrivien que l'oficina està composta per: 3 tècnics, l'excecutiu, 8 carter urbans i 2 subalterns. En aquell temps l'oficina estava situada al c/ del Bisbe Llompart 56, lloc on s'havia trasllat el 1934. També ens diu que l'oficina ocupa un espai de 150 m² i que existien 7 bústies als estancs i 3 a la via pública.

El Correu es desputa i es rep dels ambulants, dels trens de Palma a Arà i del de Palma a sa Pobla, tant d'anada com de tornada i que el repartiment es fa a partir de les 10 hores i de les 16.30 hores.

Els pobles que enllacen amb la nostra oficina són: BÜGER, CAINMARI, CAM- PANET, ESCORÇA, JORNETS, MANCOR i SELVA. Aquest estudi assenyalava també que Inca té 116.165 habitants, 5.272 vivendes i la llargària dels carrers sumen 1.530 metres.

Donat que com deim, es tracta un sol de donar notícies, contrastades i documentades, no volem ampliar més detalls, sinó simplement fer un seguiment del que ha estat el servei de Correus a la nostra ciutat, cal dir que com per tot arreu, han tingut els seus contrapunts, reivindicacions, censures, etc., però això ja seria ficar-nos en temes que són propis d'altres estudis. Unicament dir que d'aquest aspecte darrer, les censures, són molt cercats els sobres, que durant uns anys duien aquestes contrasenyes, perquè assenyalen una època de la nostra història.

A partir de 1950 només podem dir que han proliferat els segells ja més com un negoci de les arques estatals i que precisament el servei de Correu no ha tingut mai en compte els col·leccionistes, ja que ha posat en pràctica recursos que han fet reduir el servei del segell que fou creat per fer circular les cartes i altres transmeses postals; així veíem com s'autoritzaven les màquines franquejadors, els compladors per fer la liquidació directa a les administracions i finalment les etiquetes adhesives segons el pes de l'objecte a franquejar, si bé les emissions que continuen sortint són cada vegada menys usats per a l'ús pel qual foren creats.

COLECCIONISME FILATÈLIC

Al llarg de la història del correu i des que diferents nacions posaren en pràctica el pagament previ del servei, és a dir, la posada en marxa del segell, sorgiren persones curioses que per motius històrics començaren a replegar o intercanviar-se segells, d'un punt a l'altre de les nacions. Però és a finals de 1800, entre el 1895 i el 1905 quant surten segells commemoratius, quan creix la curiositat dels col·leccionistes, ja que cada un

d'ells veu les possibilitats de fer un seguiment dels seus temes preferits i a partir de llavors sempre se sol veure els col·leccionistes fent en primer lloc la col·lecció històrica del seu país i una col·lecció temàtica d'allò que té les seves preferències, siguin esports, animals, flora, pintura etc.

A Mallorca tenim grans col·leccions temàtiques, estudiant diferents formes de veure la Filatèlia, tenim medalles d'Or, plata i vernells que ens fan sentir orgullosos. No n'assenyalarem cap perquè seria llarga la llista; únicament farem menció d'un inquer, encara que resideix a Palma, medalla d'Or del tema: futbol, és JUAN MIQUEL LLOMPART.

Pel que es refereix a Inca, sempre hi ha hagut col·leccions de certa categoria, algunes de les quals s'han perdudes per falta de seguidors i altres són continuades fins a l'actualitat. Així, sabem que allà pels anys quaranta existien diferents senyors com Jaime Prats (matallaser), Bernat Aguiló, Bernat Coll, Llorenç Alomar, Miquel Grau i Juan Jaume entre altres, que sent molt no recordar, que ja tenien el corquet dels segells, si bé la seva manera de col·leccionar era totalment diferent a l'actual, tampoc el mitjàs amb què complaven oferien moltes possibilitats.

Actualment i gràcies a aquells pioners tenim una associació constituïda des del 1978 de la qual fou primer president Pep Bernardino, fins a la seva mort, i a la qual donà bona empenya, que ha fet possible continuar la seva tasca fins a l'actualitat en què celebren la XXII exposició, quasi totes amb mata-segell oficial commemoratiu i que cada any hem dedicat a un tema, personatge o esdeveniment singular de la nostra ciutat.

I, per acabar, voldria fer una cridada als joves inquiets de la nostra ciutat, perquè s'incorporin a formar part del nostre grup; segur que hi trobaran un caire, tema o idea que els farà engrescar-se a la filatèlia artística, científica, esportiva, etc. Quedau des d'ara convidats.

PEP COLL TERRASA

President de l'Associació Filatèlica Inca

TAULA DE PUNTS D'ATENCIÓ

- (1) *Pla de plana "Històries úniques d'Inca" capítol LA DILIGÈNCIA de Simón Gual Trapiés*
- (2) *Tàrrega màxima figura dels Tasso o Tasso amb el segell 2951 editat el 1985*
- (3) *Carta prefilatèlica amb el distintiu MALLORCA en vermell*
- (4) *Pla de plana BOP*
- (5) *Acta de l'Ajuntament d'Inca*
- (6) *Segells i mata-segells YNCA*
- (7) *Acta inspecció*
- (8) *Nota necrològica*

Finalment, el meu agraïment a Gabriel Pieras (cronista d'Inca) i a Antoni Mateu (filatèlic) per la seva col·laboració

XXIII EXPOSICIÓ FILATÈLICA Dijous Bo 2001 PATRONAT JOAN XXIII

AJUNTAMENT D'INCA

Àrea de Cultura i Educació

Associació Filatèlica d'Inca

Associació Filatèlica d'Inca

Sala de l'exposició:

CENTRE PARROQUIAL
DE SANTA MARIA LA MAJOR

Inauguració:

Dilluns dia 12 de novembre
a les 20:30 hores

Horari de visites:

Dimarts dia 13: de 16:00 a 21:00 h.

Dimecres dia 14: de 16:00 a 21:00 h.

"DIJOURS BO" dia 15: de 9:00 a 13:00 h.
de 15:00 a 21:00 h.

Clausura:

"DIJOURS BO" a les 21:00 h.

RELACIÓ D'EXPOSITORS

BARTOMEU ALOY COLOMAR Infància i Trens

MIQUEL CAÑELLAS PITARCH Flors

MIQUEL LLOMPART MAIMÓ Israel

JOSÉ COLL TERRASA Vaticàno - Juan XXIII

JOSEP PONS MASCARÓ Fulles de luxe d'Espanya

SALUTACIÓ

Un any més, la nostra associació col·labora amb la fira del Dijous Bo, amb la seva exposició filatèlica amb el matasegells especial, dedicat com cada any a un esdeveniment, personatge, monument o entitat que destaquí per fer història a la nostra ciutat.

Aquest any hem considerat que era merescut dedicar-lo al Patronat JOAN XXIII (protecció minusvàlids psíquics) considerant que des de els seus començaments, de forma humil, sense recursos i no més contant amb un nombre reduït de socis protectors, ha fet possible que avui compti amb una gran organització, descrita a continuació, i el suport tècnic i econòmic d'organismes i entitats particulars i oficials, a més del nombre de socis que va augmentant.

La nostra més sincera enhorabona a tots els membres del patronat, des de els primers fins els actuals, que sense mirar esforços ho han fet possible, amb la col·laboració de tot el personal docent i apol·locent.

El President
Josep Coll Terrasa

EL PATRONAT JOAN XXIII

La història del PATRONAT DE L'AGRUPACIÓ PRO-MINUSVÀLIDS PSÍQUICS DE LA COMARCA D'INCA, més conegut popularment com JOAN XXIII, es remunta a l'any 1974. Fou en aquell any quan un grup d'homes i dones amb ideals de servei, consciència social i esperit cristià, varen emprendre un llarg camí a favor de les persones discapacitades.

En temps difícils i es requeria una voluntat molt ferma per treballar des d'un sector que en principi no estava recolzat ni reconegut PER CAP ENTITAT NI ORGANISME OFICIAL. Fins i tot les propis famílies no sempre estaven disposades a reconèixer l'existència de qualque membre deficient.

Amb tots aquests condicionants es constitueix l'Agrupació Mallorquina Pro-subnormals de la Comarca d'Inca, que va contar ràpidament amb setanta socis actius. Després d'elegir la Junta Directiva, el primer objectiu va ser la creació d'un Centre d'assistència especial per a deficients mentals. En el seu avantprojecte figuren com activitats:

- L'educació i ensenyament per a nins i nines considerats com "deficients mentals", impossibilitats per a la instrucció al ritme i capacitat dels normals..., posant al seu servei una adequada ensenyança dels instruments bàsics escolars i una sèrie d'hàbits que els permetin desenvolupar-se amb independència dins la societat.
- Formació professional especial amb arts, oficis i pre-tallers, tant per nins com per adults que teniu la consideració de deficients mentals, amb l'objecte de recuperar-los i rehabilitar-los dins el que sia possible com a membres útils a la família i a la societat.

Quan a l'actualitat s'anàlitzava tècnicament l'argumentació d'aquests objectius, ja es poden veure els principis de normalització i autodeterminació que avui en dia regeixen, entre d'altres, l'ensenyança de les persones amb discapacitat. Per tant, els membres d'aquella incipient agrupació comarcal, encara que pobres de recursos, foren capdavanters en quant a la concepció del servei que pretenien oferir a la societat.

Per Gener de 1975 comença, amb un poc de retràs, el primer curs escolar. El Centre s'ubica a l'antigüet de les Religioses Franciscanes amb uns 25 alumnes d'edats compreses entre 5 i 14 anys, procedents d'Inca i altres pobles de la comarca.

Pel finançament de les activitats docents es contava en principi amb donatius, aportacions de socis, gales, beneficis, diades, subhastes, etc., en espera de poder obtenir qualque subvenció oficial. Per tant, en aquell moment la missió prioritària de la Junta Directiva era aconseguir cobrir anualment les despeses que originava el

funcionament del Centre. S'ha de mantenir la política de captació de fons durant uns anys més.

A l'any 1977 es va produir un augment considerable d'alumnes quedant en 52 les persones assistides, més altres tantes sol·licituds que no es pogueren atendre. Es feren reformes al Centre, però la capacitat era insuficient. Es detecta la necessitat de muntar un Taller Ocupacional i un tema preocupant és el transport escolar.

Durant aquest any es comença a parlar de la construcció d'un nou Centre i pel mes de desembre la Caixa de Bales "Sa Nostra" fa donació d'un solar de 3.500m² situat en la carretera Inca-Llubi i dins la Barriada de "Can Blancos".

Aquest terreny era necessari donat que, sense ell, no es podien començar a demanar els permisos ni les subvencions per iniciar les obres.

Així doncs, l'Associació que al 1980 prengué el nom de Patronat Pro-deficients de la Comarca d'Inca, ja tenia un nou front d'actuació i uns quants d'anys plens de gestions i tràmits burocràtics.

Les ajudes començaren a arribar molt timidament en forma de beques individuals i a partir de l'any 1981 es suprimiren les col·lectes, almones i actes benèfics, donat que els organismes oficials com el M.E.C (Ministeri d'Educació i Ciència), SEREM, FONAS, Consell Insular de Mallorca, Ajuntament d'Inca i Caixa de Bales "Sa Nostra" començaren a fer les seves aportacions de forma regular.

Dins l'any 1982, es va donar nom al Centre batejant-lo com a Centre d'Educació Especial Joan XXIII. Es va considerar que la vida d'aquest Papa, gran humanista preocupat per la justícia social, s'identificava amb la feina que es volia fer.

En el mes de gener de l'any 1983, es va rebre un escrit del Ministeri d'Educació i Ciència on era aprovada una subvenció de 54 milions de pessetes per la construcció del nou Centre.

Malgrat aquesta quantitat no cobria el total del pressupost, aquest fet omplí d'alegria tot l'entorn del Patronat que havia vist com pensat els vuit anys de lluita i treball constant per aconseguir un nou centre amb cabuda per 120 alumnes i equipat d'una manera digna d'acord amb les

necessitats i característiques de les persones que hi havien d'assistir.

Encara quedaven molts de punts per resoldre, però a finals de 1985 començaren les obres que es dugueren a terme en varies fases o, millor dit, es varen paralitzar per falta de finançament.

Després de dos anys el conflicte econòmic es va resoldre. Es pagarien els 100 milions que faltaven entre el Govern Balear i els Ajuntaments de la Comarca d'Inca.

El dia 17 de setembre començava els curs escolar 1990-91 en el nou Centre d'Educació Especial Joan XXIII. Es va permetre l'admissió de 120 persones amb discapacitat psíquica, de molt variades edats i diagnòstics, donat que de moment no hi havia problemes d'espai. Es distribuïren amb aules i serveis tenint en conta els criteris de: edat cronològica, edat mental aproximada i la classificació o grau de minusvalua.

Hi va haver una presentació oficial del Centre als mitjans de comunicació que pogueren veure les instal·lacions i mantenir una roda de premsa amb els membres del Patronat.

La inauguració de dia 4 de novembre de 1990 es va celebrar amb la presència d'autoritats polítiques, financeres, socis, familiars i simpatitzants.

Paral·lelament a tots aquests aconeixements que esdevenien a Inca, a un altre indret bastant llunyà, l'AAMR (American Association on Mental Retardation) estava orientant el Camp del Retard Mental en la seva comprensió i definició. Aquesta Associació ha complert des de 1876 amb la responsabilitat de difondre al llarg dels anys manuals i informació relacionats amb la terminologia i classificació del Retard Mental.

Els professionals del Centre Joan XXIII, a través dels anys de treball i experiència, han intentat seguir les darreres tendències que proposa la AAMR. En 1992 es produeix un canvi de paradigma en el qual es considera que tots els individus són rics en complexitats i posseeixen característiques úniques. Per tant, cada persona amb retards mental és un ser humà complexa, les limitacions dels quals, tant intel·lectuals com adaptatives, capacitats i limitacions psicològiques i emocionals, estats físics de salut, etiologies de les condicions i demandes ambientals són úniques.

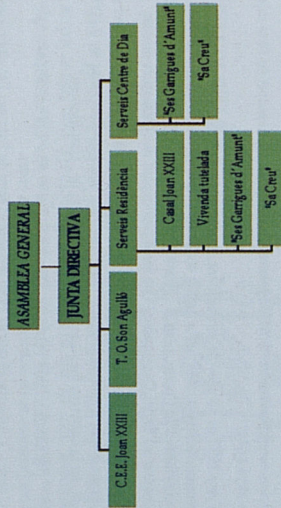
La tendència és doncs, recolzar a les persones amb aquesta discapacitat en la consecució de les seves metes, proporcionant els serveis que puguin necessitar, la protecció del seus drets com a ciutadans i els suports per aconseguir una vida personal satisfactòria.

El Patronat Pro-Minusvàlids Psíquics de la Comarca d'Inca és una entitat privada sense ànim de guany que actualment ofereix els següents serveis:

- Servei educatiu: Centre d'Educació Especial Joan XXIII
c/ Menorca 55, Inca
- Servei laboral: Taller Ocupacional "Son Agulló"
Parcel·la 72-78 Binissalem
- Serveis de vivenda: Es Casal
c/ Avda. Reis Catòlics, 70, Inca
- Vivenda Tutelada
c/ Camí Vell de Llubi s/n, Inca
- Serveis de Residència: Ses Garrigues d'Amunt
Polígon 9, Parcel·la 215, Sencelles.
- Sa Creu
C/ Camí Vell de Llubi, s/n, Inca.
- Servei de Centre de Dia: Ses Garrigues d'Amunt
Polígon 9, Parcel·la 215, Sencelles.

L'objectiu fonamental d'aquests serveis és promoure una millora global de la qualitat de vida de les persones que presenten discapacitat psíquica, potenciant les seves capacitats individuals, normalitzant les activitats quotidianes i fomentant els vincles amb l'entorn comunitari i familiar. Tot això, mitjançant una atenció multidisciplinària que garanteixi el respecte i els drets com a ciutadans.

Patronat de l'Agrupació Pro-Minusvàlids Psíquics Com. Inca

· Servei Educatiu: C.E.E. Joan XXIII

El Centre d'Educació Especial Joan XXIII és un centre privat concertat amb la Conselleria d'Educació i Ciència que té com a meta essencial potenciar les capacitats de tot l'alumnat en els seus aspectes físics, afectius, cognitius i psicosocials, compensant i optimitzant, en la mesura de les possibilitats aquells que puguin afectar al seu procés de desenvolupament i aprenentatge.

Es vol aconseguir que la tasca educativa tenguin tendència a educar als alumnes integrant-los amb a persones i afavorir la integració social i laboral preparant-los per una vida el més normalitzada possible.

Les etapes educatives, que engloben els alumnes amb diferents tipus de deficiències : deficiències psíquiques, autisme/ trastorns greus de la personalitat i plurideficiències, són :

- Educació infantil , de 3 a 6 anys; en aquesta etapa es treballen els objectius del currículum de l'educació infantil amb les adaptacions que son necessàries.
- Educació Bàsica , de 6 a 16 anys; l'objectiu que es pretén és l'adquisició dels continguts mínims de l'educació primària, però adaptades a les necessitats i capacitats dels alumnes.

Transició a la Vida Adulta, de 16 a 19 anys. La finalitat d'aquesta etapa és el desenvolupament de les capacitats d'autonomia personal, integració social i comunitària i inserció en la vida activa, sempre en la mesura de les seves possibilitats i amb els suports necessaris.

A la vegada el Centre conta amb els següents Serveis:

- Servei de Psicologia : realitza el diagnòstic i programes individuals especials dels alumnes.
- Servei de Rehabilitació: realitza el diagnòstic i programes de rehabilitació d'alumnes amb trastorns, disfuncions o deficiències motriques.
- Servei de Logopèdia: on es treballen les alteracions del llenguatge.
- Servei d'Estimulació Primerenca: atén a nins i nines de 0 a 3 anys que poden tenir o ja tenen algun tipus de dèficit motor, psíquic i/o sensorial.
- Servei de Treball Social: on s'atenen els problemes socio-econòmics dels alumnes i/o famílies.

A part es conta també amb els serveis de menjador i transport, donat que els alumnes procedeixen de molts de pobles de la comarca.

Conta amb el següent personal:

- Mestres d'educació especial
- Auxiliars tècnics educatius
- Personal tècnic: psicòloga, logopedes, fisioterapeuta, treballadora social
- Personal de serveis i manteniment.

· Servei Laboral: Taller Ocupacional "Son Agulló"

El Centre Ocupacional "Son Agulló", és un servei que proporciona a persones que presenten discapacitat psíquica i necessitats de recolzament intermitent, limitat o extens, que no poden accedir temporal o definitivament a un treball normalitzat o protegit una activitat útil i terapèutica que facilita el seu ajust personal, la seva preparació laboral i la seva adaptació social.

La finalitat és preparar a aquestes persones de manera gradual i sistemàtica per una activitat laboral mitjançant la realització de treballs en un règim el mes semblant possible a un centre laboral i per la integració social, al mateix temps que, possibilitar si cal, l'obtenció d'un treball a l'empresa ordinària. El Centre Ocupacional Son Agulló, està ubicat al Polígon 4, parcel·la 72-78 del Terme Municipal de Binissalem.

Es compleix el calendari laboral vigent a la Comunitat Autònoma. L'horari de funcionament és de 38 hores setmanals, distribuïdes de dilluns a divendres de 9:00 a 17:00 hores. I les vacances es gaudeixen el mes d'Agost.

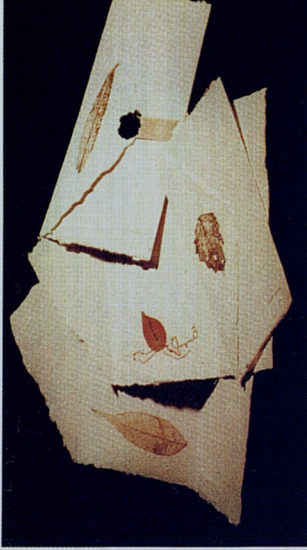
El servei és per a persones majors de 18 anys que presenten una discapacitat psíquica i precisen d'un recolzament intermitent, limitat o extens, amb habilitats adaptatives suficients per participar en les activitats del Centre. Hun d'estar en possessió d'un certificat de minusvalua oficial amb diagnòstic principal de retard mental, no patir cap malaltia infecto – contagiosa, i no estar afectat de trastorns mentals greus que puguin alterar la normal convivència del Centre.

Actualment al C.O. Son Agulló hi acudeixen 41 persones.

Les activitats laborals que es realitzen son:

- Manipulats de paper reciclat.
- Agricultura Ecològica.

Paral·lelament a la realització d'activitats laborals, es treballa la formació enca-

minada a una vida autònoma i responsable, mitjançant activitats d'ajust personal i social. Aquestes es dirigeixen a aconseguir hàbits, habilitats i actituds personals que possibiliten una vida activa i una relació social adequada d'acord a l'edat de l'usuari i al seu entorn, així com la millora d'habilitats d'autonomia personal. Es treballen totes les àrees d'habilitats adaptatives de la "Associació Americana de Retard Mental". Aquestes son:

Comunicació, cura personal, habilitats de vida a la llar, habilitats socials, utilització de la comunitat, autorregulació, salut i seguretat, habilitats acadèmiques funcionals, oci i treball.

A més es duen a terme activitats culturals i d'oci, dirigides al manteniment i millora de nivell cultural entès com un medi d'adquisició d'habilitats. Al enriquiment d'experiències culturals, afavorir les relacions interpersonals i posar en pràctica conductes socialment adaptades

Els serveis que s'ofereixen son:

- ocupació terapèutica

Amb aquesta, ens proposem, que l'usuari realitzi un treball i que es senti autoritzat i satisfet.

Aquesta ocupació terapèutica comporta:

- Establir uns hàbits referits a un horari.
- Adquisició de destreses.
- Motivació cap a diferents tasques o activitats.

- **Aprenentatge de treball en equip.**

- **Foment de la iniciativa i de la creativitat.**

- Una gratificació econòmica, entesa sempre com a satisfacció personal, motivació, autoestima, reconeixement social del seu treball. No serà mai entesa com a competitivitat.

- atenció psicològica.

- treball social.

- servei de respir.

- servei de menjador.

- servei de transport.

- natació.

- **Serveis de Vivenda.**

Vivenda Tutelada

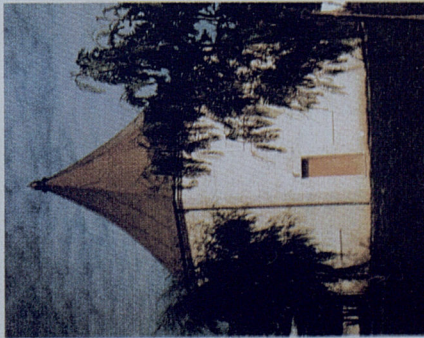
Servei exclusivament residencial per persones majors de 16 anys amb retard mental que tan sols necessiten un suport limitat per desenvolupar les activitats de la vida diària.

Durant el dia les persones que ocupen aquest servei desenvolupen la seva tasca al Taller Ocupacional. Aquest servei té una capacitat de 8 persones.

Miniresidència Ex Casal.

Servei residencial per nins fins a 16 anys amb retards mental que necessiten un suport generalitzat per desenvolupar les activitats de la vida diària.

Durant el dia els nins desenvolupen la seva activitat al Centre educatiu Joan XXIII. El Servei té una capacitat de 6 persones.

- **Serveis de Residència**

El Patronat conta amb 2 Residències:

- "Ses Garrigues d'Amunt" que va iniciar la seva activitat per juliol de 1998 i

- Sa Creu que és el darrer projecte del Patronat. L'edifici va ser inaugurat el dia 20 de maig de 2001.

És un servei que ofereix una atenció integral a persones adultes amb incapacitat psíquica que precisen d'un recolzament generalitzat per a realitzar les activitats de la vida diària.

És una alternativa a la vivenda familiar. Quan per diverses causes socials, familiars o personals la convivència entre els seus membres es dificulta o impossibilita.

Ofereix un programa integral, funcional i d'atenció individual que es basa en la filosofia de la AAMR (1992) i desenvolupa les 10 àrees d'habilitats adaptatives proposades (comunicació, autocura, vida a la llar, habilitats socials, ús de la comunitat, autodirecció, salut i seguretat, acadèmiques i funcionals, oci i temps lliure i treball).

L'objectiu fonamental d'aquest servei és promoure una millora global de la qualitat de vida de les persones que presenten discapacitat psíquica, potenciant les seves capacitats individuals, normalitzant les seves activitats i fomentant els vincles amb l'entorn comunitari i familiar.

Tot això mitjançant una atenció multidisciplinària que garanteixi el respecte i els drets com a ciutadans.

Estan dotats de:

- Equip tècnic:
 - Director (Psicòleg)
 - Cap d'administració.
 - Treballador social.
 - Fisioterapeuta.
 - D.U.I.
 - Coordinador Centre de dia.
 - Coordinador de Residència
- Cuidadors.
- Serveis sanitaris:
 - Metge generalista
 - Metge rehabilitador
 - Neurològ

- Servei de manteniment.

Sa Creu i Ses Garrigues tenen una capacitat de:
24 places en règim de residència.- 23 places d'estància continuada
1 plaça d'estància transitoria
(Programa respiro familiar).

Ses Garrigues d'Amunt a més té 44 places de centre de dia.

Després de 25 anys el Patronat de l'Agrupació Pro-Minusvàlids Psíquics de la Comarca d'Inca, segueix estant al servei de les persones amb retards mental i dels seus familiars.

S'han afinat els processos de gestió que responen a les noves tendències orientades cap a:

- La producció de serveis de qualitat als seus clients que són les persones afectades i els seus familiars;
- Que garantissin els seus drets i donin suport a la seva inclusió a la societat.

Documentació presentada
per aconseguir l'edició d'un segell
commemoratiu del DIJOUS BO d'Inca

n° 2480-12106

JOSE COLL TERRASA, con DNI. 41176428B, Presidente de la Asociación Filatélica de Inca, con domicilio calle San Bartolomé núm. 34-1º - C.P. 07300 Inca (Balears).

EXPONE:

Que la ciudad de INCA (Mallorca), situada geográficamente en el corazón de la Isla, celebra anualmente desde tiempos inmemoriales, tres Ferias de Otoño culminándose estas, a mediados del mes de Noviembre con la Gran Feria llamada "DIJOUS BO", la cual es considerada la mayor feria de las que se celebran en Mallorca.

Según trabajos históricos que se detallan en la documentación que acompañamos, las Ferias de Inca, con antigüedad anterior al siglo XIV, y declaradas de interés tradicional por S.M. El Rey Don Alfonso XIII en el año 1924, tienen un arraigo muy especial en la comarca de nuestra ciudad, por su importancia tanto agropecuaria, comercial, industrial, ganadera gastronómica y social. Anualmente el "DIJOUS BO", congrega a miles y miles de visitantes de toda nuestra Comunidad Autónoma y del resto de España.

Nuestra Asociación Filatélica, ha celebrado en años anteriores XXII Exposiciones Filatélicas, con matasellos especiales conmemorativos, dedicados a temas culturales, históricos, deportivos de nuestra ciudad. De las citadas exposiciones adjuntamos documentación detallada tanto de los programas anuales de cada una, como de los sobres especiales que se han emitido cada año con el tema elegido, así como de las tarjetas explicativas del mismo.

Acompañamos diseño, que puedan servir para el proyecto gráfico del sello. No obstante dejamos a su mejor criterio la definitiva resolución del dibujo final del mismo.

La Asociación Filatélica de Inca, con los apoyos escritos que también acompañamos, del Parlamento de las Islas Baleares, del Ayuntamiento de Inca, de otros Ayuntamientos de la Comarca, Organizaciones locales y comarcales de las cuales también adjuntamos documentación.

SOLICITA:

Tenga a bien conceder la emisión de un SELLO, dedicado a nuestra feria "DIJOUS BO", que podría emitirse mediante Hojita Bloque, Sello Conmemorativo ó est incluido en la serie anual de "Grandes Fiestas Populares Españolas".

En Inca a treinta de Mayo del año 2001.

JOSE COLL TERRASA
El Presidente,

Sr. Presidente de la Comisión de Programación de Emisión de Sellos.
DIRECCION GENERAL DE CORREOS Y TELECOMUNICACION.
SECCION SIGNOS DE FRANQUEO, FILATELIA, MUSEO Y CARTOGRAFIA-MA

EN MALLORQUIN SENALLA

El motivo del sello simboliza la compra, en castellano se denomina esportillo o espuerta, según sea el tamaño de la misma.

Las amas de casa la utilizan para comprar las verduras o demás alimentos domésticos, emplean las de tipo más fino y siempre fabricadas con trenzado de palma, hay de diferentes tamaños y también más o menos artísticas, según el gusto y las exigencias de los usuarios.

Cuando estas son más grandes o se destinan a trabajos más duros, como traslado o contenido de tierra, piedras u otros materiales más pesados se les denomina espuerta y su tejido suele ser de esparto para ofrecer mejor resistencia para su empleo.

En Mallorca, la zona de Artá y pueblos cercanos, son las mujeres las que se dedican a fabricar artesanalmente éstas, empleando el palmito decolorado a blanco llegando a hacerse verdaderas obras artesanales que son apreciadas y muy admiradas, principalmente por los extranjeros, ya que los mallorquines siempre han convivido con ellas y su uso en Mallorca es popular, cotidiano y siempre se encuentra la apropiada para cada uso.

Su fabricación es artesanal y consiste: primero, en seleccionar las hojas de palma o palmito; decolorarlo con azufre caliente, que al mismo tiempo le da más flexibilidad en su manejo. Después de estas operaciones se procede al desbrinzado en tiras iguales según tenga que hacerse el trenzado, más ancho o más estrecho según el modelo que se pretende obtener.

Se pretende de nuevo imponer el uso de la senalla para que el impacto medioambiental se vea disminuido al reducir en la compra diaria el uso de la bolsa de plástico o cualquier otro envoltorio.

COMISION DE PROGRAMACION DE
EMISIONES DE SELLOS Y DEMAS
SIGNOS DE FRANQUEO
SECRETARIA

CORREOS Y TELEGRAFOS

Sr. D. José Coll Terrasa
Presidente Asociación Filatélica de Inca
San Bartolomé, 34, °
07300 INCA

Madrid, 15 de junio de 2001

Muy señor mío:

Ha tenido entrada en esta Secretaría su escrito, del pasado día 30, solicitando se emita un sello dedicado a conmemorar la feria "Dijous Bo".

Me complace comunicarle que dicha petición será estudiada por la Comisión de Programación de Emisiones de Sellos y demás Signos de Franqueo en la reunión que celebre, a finales de este mes, para determinar el Programa de Sellos del año 2002.

Atentamente.

Fdo.: Manuel González García

Servicio Filatélico
Palacio de Comunicaciones
28070 Madrid
Teléfono: 91 3 96 25 20
Fax: 91 3 96 28 85

Madrid, 17 de octubre de 2001.

Alberto Núñez Feijóo
Presidente

D. José Coll Terrasa
Presidente de la Asociación Filatélica de Inca
San Bartolomé 34
07300 INCA

Estimado Sr. Coll:

En relación con la petición que formuló en su día para que se emitiese un sello dedicado a la feria "Dijous Bo", me complace informarle que la Comisión de Programación de emisiones de Sellos, con fecha 4 de octubre, volvió a reconsiderar dicho tema, acordando aprobar su puesta en circulación el próximo año.

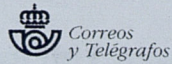
Segundo Mesado, Subdirector de Comercialización y responsable de la Filatelia, se pondrá en contacto con usted, para fijar motivo del sello, información sobre el mismo, fecha de emisión así como los aspectos necesarios para su presentación.

Desaando que la emisión de este sello, les sirva como motivo de satisfacción y desarrollo de la imagen de la ciudad y del coleccionismo filatélico, reciba un cordial saludo.

Con un cordial saludo

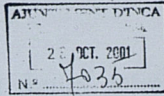
Va de Doble, 7
Campo de las Naciones
28070 Madrid

Alberto Núñez Feijóo
Presidente

Madrid, 18 de octubre de 2001

Sr. D. Pere Rotger i Llabrés
Alcalde-Presidente
Ayuntamiento de Inca
Pl. d'Espanya, 1
07300 INCA (Mallorca)

Querido Alcalde:

En relación con la petición formulada en su día para la emisión de un sello dedicado a la feria "Dijous Bo", me complace informarle que la Comisión de Programación de Emisiones de Sellos, con fecha 4 de octubre, volvió a reconsiderar dicho tema, acordando aprobar su puesta en circulación el próximo año.

D. Segundo Mesado, Subdirector de Comercialización y responsable de la Filatelia, se pondrá en contacto contigo para fijar motivo del sello, información sobre el mismo, fecha de emisión, así como los aspectos necesarios para su presentación.

Aprovecho para comunicarle que, con esta misma fecha, le he hecho llegar una carta al Presidente de la Asociación Filatélica de Inca en los mismos términos.

Deseando que la emisión de este sello les sirva como satisfacción y desarrollo de la imagen de la ciudad y del coleccionista recibe un fuerte abrazo,

(Pd) Com. de Inca sigue "muy fuerte".

Vía de Dubón, 7
Campe de las Naciones
28070 Madrid
Teléfono 91 396 33 33
Fax 91 396 37 44

Segundo José Mesado Lobato
Subdirector de Comercialización

Don José Coll Terrasa
Presidente Asociación Filatélica de Inca
Apartado, 106
07300 INCA

Muy señor mío:

Madrid, 17 de junio de 2002

En relación con su carta, en la que solicita información sobre la emisión del sello dedicado a "Dijous Bo 2002", le informo que la fecha de su puesta en circulación será el próximo día 4 de noviembre.

En cuanto a la organización de cualquier tipo de actos referidos a este evento, le comunico que por parte del Correo no está previsto, en principio, ninguna actividad complementaria, independientemente del matasellos de primer día de circulación, por lo que deberá contactar con su Federación al respecto.

Atentamente,

Museo Postal y Telegráfico
Pabellón de Comunicaciones
C/ Moratillas, 40
28070 Madrid
Teléfono 91 396 28 94
Fax 91 396 21 29

Junta Directiva de l'Associació Filatèlica d'Inca

Actualment la Junta Directiva de l'Associació Filatèlica d'Inca, elegida en Assemblea General Extraordinària del 14 de Gener de l'any 2000 està composta pels següents socis:

- **President:** DON JOSEP COLL TERRASA
- **Vicepresident:** DON MIQUEL GRAU CORTES
- **Secretari:** DON MIQUEL LLOMPART SEGUI
- **Vicesecretari:** DON MIQUEL RIERA HUGUET
- **Tresorer:** DON GABRIEL ALOMAR RAMIS

- **Vocals:**
 - DON AGUSTI TUGORES BENITO
 - DON BARTOMEU ALOY COLOMAR
 - DON JOSEP M. BERNARDINO SIMON
 - DON LLORENÇ SASTRE SEGUI
 - DON FRANCESC CORTES NADAL

INDEX

PRÒLEG	3
SALUTACIONS	5
RELACIONS HISTÒRIQUES DE LES FIRES D' INCA I DEL DIJOURS BO	13
UNA EXPLICACIÓ OBLIGADA	15
SITUACIÓ	17
HISTÒRIA. Resum	24
FIRES I MERCATS. PART GENERAL	27
LES FIRES I EL DIJOURS BO D'INCA DE MALLORCA.	
BREU HISTÒRIA DES DE L'ANTIQUITAT AL SEGLE ACTUAL.	
LA SEVA IMPORTÀNCIA EN LES PARCEL·LES AGROPECUÀRIES,	
INDUSTRIALS, COMERCIALS, GASTRONÒMIQUES I SOCIALS	29
MÉS TESTIMONIS	54
EL DIJOURS BO I LA SEVA ESPLendor	58
TIPOLOGIA DELS ANUNCIANTS ALS PROGRAMES DE LA FIRA	
DEL DIJOURS BO DES DE 1969 AL 2000	62
DIJOURS BO: ACTES QUE ES REALITZEN	66
RELACIÓ DELS ACTES MÉS IMPORTANTS CELEBRATS	
DURANT AQUESTS TRENTA ANYS DARRERS	68
PERSONATGES DE CERT RENOM QUE HAN PARTICIPAT AMB	
ELS SEUS TREBALLS EN ELS PROGRAMES DE LA FIRA DEL	
DIJOURS BO DES DE 1969 A 2000	71
EL "DIJOURS BO DE MAIG" O EL "DIJOURS GROS"	74
UNA OPINIÓ DEL NOM DE BO	77
ANNEX A LA INFORMACIÓ SOBRE LA IMPORTÀNCIA	
DEL DIJOURS BO D'INCA (Illes Balears)	78
CONCLUSIONS	80
PORTADES DELS PROGRAMES DE LA FIRA DEL DIJOURS BO DES DE 1969 A 2001	83
L'ASSOCIACIÓ FILATÈLICA D'INCA (MALLORCA)	97
EXPOSICIONS FILATÈLIQUES D'INCA	98
SOBRES COMMEMORATIUS AMB MATASEGELLS ESPECIALS	
I TARGES EXPLICATIVES	99
PROGRAMES EXPLICATIUS DE LES EXPOSICIONS FILATÈLIQUES D'INCA	121
DOCUMENTACIÓ PRESENTADA PER ACONSEGUIR L'EDICIÓ D'UN SEGELL	
COMMEMORATIU DEL DIJOURS BO D'INCA	171
Junta Directiva de l'Associació Filatèlica d'Inca	177

AQUEST LLIBRE
S'ACABÀ D'IMPRIMIR EN ELS
TALLERS DE "GRÀFIQUES MALLORCA"
DE LA CIUTAT D'INCA
EL 18 D'OCTUBRE DE 2002,
DIADA DE LA FESTA DE SANT LLUC,
QUE DÓNA ENTRADA A LES
FIRES I AL "DIJOURS BO"

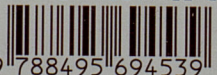

Associació Filatèlica d'Inca

AJUNTAMENT D'INCA
Àrea de Cultura i Educació

ISBN 84-95694-53-0

9 788495 694539